

Natuurmonumenten

**RESULTATEN VAN BROEDVOGELINVENTARISATIES IN
BINNEN- EN BUITENDIJKSE TERREINEN VAN
NATUURMONUMENTEN BIJ RIVIER DE EEM IN 2024**

Marc van Houten

**RESULTATEN VAN BROEDVOGELINVENTARISATIES IN
BINNEN- EN BUITENDIJKSE TERREINEN
VAN NATUURMONUMENTEN BIJ RIVIER DE EEM IN 2024**

Marc van Houten

VOGELWERKGROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

Hilversum, 2024

Rapportnummer: 325

eISSN: 2950-5437

© Copyright 2024 – Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum.

Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

‘Mooier dan nu zal het nooit gaan.’

Huub van der Lubbe
Uit: *Mooier dan nu*
2008

INHOUD

Blz.

	SAMENVATTING	
1	INLEIDING	12
2	OPPERVLAKTE, TERREINBESCHRIJVING EN BEHEER	12
	2.1 De Helling	13
	2.2 Uiterdijken	13
	2.3 Zwarte Noord	13
	2.4 Bruggematen	13
	2.5 Wolkenberg	13
3	METHODE	14
4	WEERSOMSTANDIGHEDEN	16
5	RESULTATEN	17
	5.1 De Helling	17
	5.1.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	17
	5.1.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	19
	5.1.3 Andere waarnemingen	20
	5.2 Uiterdijken	20
	5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	20
	5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	23
	5.2.3 Andere waarnemingen	24
	5.3 Zwarte Noord	24
	5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	24
	5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	26
	5.3.3 Andere waarnemingen	27
	5.4 Bruggematen	27
	5.4.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	27
	5.4.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	28
	5.4.3 Andere waarnemingen	29
	5.5 Wolkenberg	29
	5.5.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten	29
	5.5.2 Waarnemingen van niet-broedvogels	31
	5.5.3 Andere waarnemingen	32
	5.6 Rode- en Oranje lijst soorten	32
6	PREDATIE	33
	6.1 Vóór en na het alarmtellen	33
	6.2 Waarnemingen van predatie	34
7	BEHEERAANBEVELINGEN	34
	7.1 Openheid	34
	7.2 Pitrus: een overdenking	35
8	DANKZEGGING	36
9	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	36

BIJLAGEN

- Bijlage 1 Soorten en territoria van broedvogels van De Helling in 1999 t/m 2024.
- Bijlage 2 Soorten en territoria van broedvogels van de Uiterdijken in 2005 t/m 2024.
- Bijlage 3 Soorten en territoria van broedvogels van de Zwarte Noord in 2006 t/m 2024.
- Bijlage 4 Soorten en territoria van broedvogels van de Bruggematen in 2008 t/m 2024.
- Bijlage 5 Soorten en territoria van broedvogels van de Wolkenberg in 2009 t/m 2024.
- Bijlage 6 Territoriakaarten per soort in 2024.
- De Helling
  - Uiterdijken
  - Zwarte Noord
  - Bruggematen
  - Wolkenberg

SAMENVATTING

Ook in 2024 zijn de reservaten in eigendom van Natuurmonumenten langs rivier de Eem weer op broedvogels geïnventariseerd: De Helling (13 ha), Uiterdijken (27 ha), Zwarte Noord (16 ha), Bruggematen (8,5 ha) en Wolkenberg (14 ha). In de objecten De Helling, Uiterdijken en de Zwarte Noord geldt een weidevogeldoelstelling, Bruggematen en Wolkenberg die van Vochtig Hooiland.

Deze gebieden worden vanaf 1999 op dezelfde gestandaardiseerde wijze gemonitord en beschreven door de auteur. Zo zijn per gebied vijf bezoeken gebracht in de periode april-juni.

In De Helling vestigden zich zeventien verschillende broedvogelsoorten met een totaal aantal van 69 territoria. Van de primaire weidevogels zijn dit scholekster (1), kievit (5), grutto (13) en tureluur (4). In het noorden bevond zich een kolonie kluten met 20 paren. Roerdomp is een nieuwe soort voor dit telgebied, daarnaast zijn bergeend, slobeend en kleine plevier opvallende broedvogelsoorten. Dit jaar vijf vogelsoorten van de Rode lijst: roerdomp, slobeend, grutto, tureluur en gele kwikstaart.

In Uiterdijken zijn 79 territoria vastgesteld van twintig verschillende broedvogels. Aantal territoria van de volgende primaire weidevogels zijn: scholekster (2), kievit (10), grutto (16) en tureluur (6). Dodaars en sprinkhaanzanger zijn nieuwe broedvogelsoorten in dit gebied. Opvallend zijn zomertaling, slobeend, blauwborst en bosrietzanger. Vier voorkomende soorten van de Rode lijst zijn Zomertaling, slobeend, grutto en tureluur.

In de Zwarte Noord zijn achttien broedvogelsoorten gekarteerd met een totaal van 83 territoria. Primaire weidevogels zijn scholekster (3), kievit (27), grutto (15) en tureluur (8). Roerdomp, gele kwikstaart en kleine karekiet zijn nieuwe broedvogels voor de Zwarte Noord. Andere opvallende soorten zijn bergeend, zomertaling, slobeend en kluut. Rode lijst soorten zijn: roerdomp, zomertaling, slobeend, grutto en tureluur.

Dit jaar zijn in de Bruggematen totaal 52 territoria vastgesteld met vijftien soorten broedvogels. Scholekster (2), kievit (15), grutto (4) en tureluur (3) kwamen voor als primaire weidevogels. Roerdomp, grote Canadese gans en pimpelmees zijn nieuwe broedvogels. Rode lijst soorten in dit gebied zijn roerdomp, slobeend, grutto en tureluur.

In de Wolkenberg zijn 22 broedvogelsoorten goed voor 61 territoria. Aan primaire weidevogels komen hier scholekster (2), kievit (3) en tureluur (1) voor. Roerdomp is ook hier een nieuwe broedvogel. Met bergeend, slobeend, bruine kiekendief, waterral, blauwborst, snor en bosrietzanger als opvallende soorten. Hier twee Rode lijst soorten: roerdomp, slobeend en tureluur.

Aandacht is er voor predatie in De Helling en de Zwarte Noord. Tot slot zijn niet-broedvogels en andere faunistische elementen beschreven en worden beheeraanbevelingen gegeven.

1 INLEIDING

Op verzoek van Jan Roodhart, Natuurmonumenten, zijn in het voorjaar van 2024 de reservaten van Natuurmonumenten langs rivier de Eem integraal gekarteerd op broedvogels. Het ging om de volgende binnen- en buitendijkse terreinen: De Helling, Uiterdijken, Zwarte Noord, Bruggematen en Wolkenberg. Deze gebieden worden vanaf 1999 op een gestandaardiseerde wijze geïnventariseerd. Dit rapport biedt Natuurmonumenten de mogelijkheid om de resultaten van het uitgevoerde beheer in de bovengenoemde objecten op de voet te kunnen blijven volgen en zo nodig bij te stellen. Traditioneel werd de kartering uitgevoerd door de auteur van dit rapport.

2 OPPERVLAKTE, TERREINBESCHRIJVING EN BEHEER

De totale geïnventariseerde oppervlakte van de vijf gebieden is gelijk gebleven aan die van voorgaande jaren (Figuur 1). Twee gebieden, waar een weidevogeldoelstelling geldt liggen aan de westzijde van rivier de Eem. Het betreft De Helling (13 ha) en Uiterdijken (27 ha). Aan de oostzijde van de Eem bevinden zich Zwarte Noord (16 ha), met een weidevogeldoelstelling, Bruggematen (8,5 ha) en Wolkenberg (14 ha) die de doelstelling Vochtig Hooiland hebben.

Figuur 1. Ligging en begrenzing van de geïnventariseerde gebieden in 2024.

2.1 De Helling

Als grasland valt De Helling onder het type vochtig weidevogelgrasland. Percelen worden van elkaar gescheiden door een aantal sloten. Aan de noordzijde ligt een ondiepe plas met slikranden en een schelpeneiland. De bestaande stuw is vervangen voor een traploos verstelbare stuw. Voor het beter handhaven van het waterpeil van de plas is een pomp op zonne-energie geplaatst. Tijdens de eerste telling van 6 mei viel op hoe hoog het water stond. Met name in de plas en het plas-dras aan de voet van de Eemdijk.

2.2 Uiterdijken

Dit terrein is duidelijk herkenbaar als Eemuiteraard. De percelen worden van elkaar gescheiden door sloten en een aantal dwarsdammen. Het object heeft veel microreliëf, een structuurrijke vegetatie met verschillende hoogten. Aan de zuidzijde hebben twee geulen aansluiting op rivier de Eem, waardoor gebiedsvreemd water het gebied kan binnenstromen. Aan de voet van de noordelijke Zomerdijk, in het centrale deel en iets ten noorden van de Eem-inlaat bevinden zich enkele plas-dras landjes die het hele telseizoen nat bleven. Smalle rietstroken zijn langs de Eem en Buitenvaart te vinden. Het zuidelijke schiereiland staat inmiddels vol met pitrus.

In de winter 2023-2023 zijn de wilgen aan beide zijden van de Buitenvaart gekapt. Eind april stonden de sloten en het centrale plasdras gebied vol water. Vanaf mei is gele lis rond de twee zuidelijke Eem inlaten aanwezig. In de tweede helft van mei vielen her en der langs de slootkanten de moerasvergeet-mij-nietjes op. Vanaf begin juni zijn schapen op het schiereiland ingezet.

2.3 Zwarte Noord

De Zwarte Noord is een Eemuiteraard, gelegen aan de oostzijde van rivier de Eem. Het bestaat uit nat grasland. Na het vorige broedseizoen is de Zwarte Noord tweemaal gemaaid en daarna begraasd met schapen en runderen. In de winter 2023-2024 zijn alle rietveldjes en -kragen gemaaid wat een fraai open graslandgebied tot gevolg heeft. Het meest zuidelijke perceel is voorzien van een 'hol' profiel. Dit resulteerde in twee flinke plassen die in de loop van het seizoen (vestiging- en broedseizoen) omvormde tot prachtig plas-drasland. Tijdens laagwaterstand gaf dit een goede water afvoer.

De Zwarte Noord is nog steeds fantastisch kuikenland: op veel locaties korte vegetatie, pollen om in te verschuilen en, tot in de tweede week van juni, verscheidene plassen met slikoevers en greppels vol water. Dit jaar was op maar één locatie pinksterbloemen aanwezig. Zoals 'normaal' wel boterbloemen en moerasvergeet-mij-nietjes.

2.4 Bruggematen

Dit gebied maakt als Eemuiteraard deel uit van het buitendijkse systeem. In het gebied heerst een schakering van natuurgrasland, riet, moeras en water. Na het broedseizoen 2023 is dit gebied tweemaal gemaaid. Het driehoekige rietveld is afgelopen winter gemaaid. Daarnaast heeft dit gebied de afgelopen winter voor een groot deel onder water gestaan. Op 26 mei waren nog fraaie natte regenplassen in het zuidelijk deel aanwezig.

2.5 Wolkenberg

Het grootste deel van deze uiterwaard bestaat uit grasland, rietvegetatie, moeras en water. Rond de vierkante plas in het noorden bevindt zich op sommige plaatsen een smalle rietstrook met pitrus. Iets zuidelijker liggen twee verlandde voormalige kleiputten, riet-, biezen- en zeggeveldjes en wat plas-dras landjes. Langs de Eem staan een reeks knotwilgen. De slenk die zich in het centrale deel van het gebied bevindt staat in open verbinding met de Eem. Langs de noordelijke randen hiervan is de rietstrook uitgebreid en gegroeid tot een rietveld. Na het broedseizoen 2023 is de Wolkenberg twee keer gemaaid en na begraasd met schapen. Rond

de centrale inlaat neemt pitrus toe. Vanaf begin juni zijn circa tien schapen ingezet in het noordelijke gedeelte van dit object.

Door het hoge Eemwaterpeil is het water van de slenk gedurende de afgelopen winter tot zeker eind maart ver buiten de oevers getreden. Hierdoor lag er tot eind april een dun laagje klei over het hele centrale middengedeelte.

Sybren de Hoog schrijft over het achterblijvende slib in *Eemland, beschrijving van een weerbarstige landstreek* (1978): ‘Door de inklinking van het veen ontstond er bodemdaling. De kans dat het gebied overstroomd raakte werd alsmaar groter. Tot zeker de vorige eeuwwisseling liepen de polders aan de Eem vele malen onder. Meestal was dat niet zo’n ramp. Men zag het water zelfs graag komen omdat er dan een laagje slib achterbleef, wat de vruchtbaarheid van het land ten goede kwam.

Het achterblijvende slib had nog een ander voordeel. Bau Heslinga schrijft hierover in het boek *Met camera en buks* (1933): ‘Nooit heb ik meer vogels bij elkaar gezien, en derhalve meer eieren gevonden, dan in April 1916 in den polder Eemland beoosten de Eem, in de omgeving van Bunschoten. Tengevolge van den noodlottigen storm op de Zuiderzee in den nacht van 14 op 15 Januari was ook daar de zeedijk op twee plaatsen, één ten Westen, en één ten Oosten van het visschersdorp Spakenburg, over een aanzienlijke lengte doorgebroken. Na zeven weken was deze polder pas weer bijna watervrij, doch de drassige landen lagen bedekt met een glibberig laagje slik. Juist in deze omstandigheden is mij gebleken de vestiging van talloze vogels daar ter plaatse om te broeden’.

Door de vele regen in april is de grond in het zuidelijk deel drassig, terwijl dit doorgaans droog is. Begin juni was tussen de pitruspollen de grasvegetatie ten oosten van de slenk zeer kaal en de bodem hard. Voor weidevogels (kuikens) niet echt geschikt.

De Wolkenberg, na overstrooming van rivier de Eem, 19 april 2024.

3 METHODE

De inventarisaties zijn uitgevoerd in vijf bezoeken en leverde nauwkeurige informatie op over de aantallen, de verspreiding en de dichtheid van de territoria van (weide)vogels. De rondes vonden plaats tussen begin april en half juni met per telgebied ten minste tien dagen

tussen elke ronde, conform de richtlijnen van het BMP- methode (Vergeer *et al.* 2016). Dit is gelijk gebleven aan die van alle voorgaande jaren. Een groot deel van de veldbezoeken werd verricht in de ochtenduren en ongunstige weersomstandigheden (neerslag, wind, warm weer midden op de dag) werden zoveel mogelijk vermeden. Met behulp van verrekijker en telescoop zijn vanaf de wegen, dijken en kades alle percelen, sloten en plassen systematisch afgezocht. Voor de delen die ver lagen, of lastig te bekijken zijn beperkte insteken gemaakt. Vrijwel alle waarnemingen zijn ingetekend op een veldkaart, met vermelding van soort, geslacht en gedragscode. Er werd nadrukkelijk gelet op territorium- en nestindicatief gedrag. Met name baltsen en alarmgedrag werden zorgvuldig geregistreerd. Uiteraard zijn ook waarnemingen van broedende vogels, gevonden nesten en families met pullen nauwkeurig vastgelegd. Op percelen met kort gras zijn met name broedende kieviten en grutto's met een telescoop van grote afstand goed te zien. Er is echter niet gericht naar nesten gezocht.

De manier waarop de terreinen worden doorkruist anticipeert de trefkans van weidevogels die op dat moment het beste kunnen worden geïnventariseerd. Hieronder vallen per soort(groep) enige bijzonderheden voor wat betreft inventarisatie en interpretatie van waarnemingen in het veld. Het komt erop neer dat de eerste twee bezoeken belangrijk zijn voor kievit en grutto en daarom tussen 10 april en 10 mei moeten vallen (de datumgrenzen voor beiden soorten). De volgende twee bezoeken tussen 10 mei en 5 juni zijn vooral belangrijk voor scholekster, tureluur en eenden. Bij het laatste bezoek wordt gelet op plasjes en moerasjes voor eventuele late moerasvogels en eenden.

Er zijn eveneens gegevens verzameld van niet-broedvogels en andere faunistische elementen.

De gegevens zijn ingevoerd in de databases van het BMP-project van Sovon.

De verdeling van de inventarisaties over de maanden, de periode van de dag en de duur van elke telling zijn vermeld in Tabel 1.

Datum	DE HELLING		UITERDIJKEN	
	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)
06-04	7:00-8:10 uur	70	8:20-10:00 uur	100
20-04	6:35-7:35 uur	60	7:55-10:05 uur	130
10-05	6:55-8:05 uur	70	8:15-9:50 uur	95
23-05	5:35-6:30 uur	55	6:50-8:05uur	75
07-06	7:50-8:45 uur	55	5:20-7:10 uur	110
Totaal		310		510

	ZWARTE NOORD		BRUGGEMATEN		WOLKENBERG	
Datum	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)
07-04	7:00-8:15 uur	75	8:25-9:15 uur	50	9:30-10:40	70
26-04	6:30-7:40 uur	70	9:25-10:10 uur	45	7:55-9:05	70
12-05	5:45-7:05 uur	80	7:20-7:55 uur	35	8:10-9:30	80
26-05	5:35-6:25 uur	50	6:40-7:15 uur	35	7:25-8:35	70
08-06	5:25-6:30 uur	65	6:50-7:25 uur	35	7:35-9:10	95
Totaal		340		200		385

Tabel 1. Veldbezoeken, inventarisatietijd en telduur in De Helling, Uiterdijken, Zwarte Noord, Bruggematen en Wolkenberg in 2024.

In 2024 is 5:10 uur besteed aan inventarisatie in De Helling, Uiterdijken 8:30 uur, Zwarte Noord 5:40 uur, Bruggematen 3:20 uur en Wolkenberg 6:25 uur.

4 WEERSOMSTANDIGHEDEN

Het weer is van invloed op het vogelleven en daardoor ook mede bepalend voor de doelmatigheid van het inventariseren. Bij harde wind, veel neerslag en lage of hoge temperaturen, neemt de territoriale activiteit en daarmee ook de trefkans af. Vandaar dat de samenvatting van de weersomstandigheden tijdens het voorjaar bruikbare achtergrondinformatie kan geven. Hierna volgt een beschrijving van het weer ten tijde van het broedseizoen in 2024 aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI.

Winter 2023-2024, december, januari en februari, voorafgaand aan het broedseizoen, kenmerkte zich met een gemiddelde temperatuur van 6,3°C tegen een langjarig gemiddelde van 3,9°C. Hiermee was de winter zeer zacht en eindigt op een gedeelde derde plaats samen met 2016 in de top tien van warmste winters sinds 1901.

Alle drie maanden waren zeer nat met een landelijk gemiddelde van 308 millimeter neerslag tegen 204 millimeter normaal. Alleen in 1995 was het op de automatische weerstations natter met 320 millimeter. In De Bilt was het met 347 millimeter de natste winter sinds het begin van de metingen in 1906. Met landelijk gemiddeld 173 uren zon tegen een langjarig gemiddelde van 218 uur was de winter zeer somber.

Maart was de zachtste maand sinds 1901, met een gemiddelde temperatuur van 9°C tegen normaal 6,5 °C. Het is bijzonder dat het in maart niet vriest in De Bilt. In tegenstelling tot de natte tot zeer natte voorafgaande vijf maanden was maart met een gemiddelde neerslag van 46 mm tegen normaal 53 mm droger dan normaal. Met gemiddeld over Nederland 126 uren zon was maart een sombere maand. De normale hoeveelheid zon bedraagt 145 zonuren.

April was met gemiddeld over het land 82 millimeter neerslag tegen 40 millimeter normaal, een extreem natte maand. Met een gemiddelde temperatuur van 10,8°C tegen 9,8°C normaal was de maand april als geheel vrij warm, de verschillen tussen de eerste en tweede maandhelft waren echter heel groot. De zon scheen in april gemiddeld over het land 167 uur tegen 196 zonuren normaal, waarmee de maand aan de sombere kant was.

Mei was zeer warm. Met een gemiddelde temperatuur van 15,5°C was het deze maand ruim twee graden warmer dan het langjarig gemiddelde van 13,4°C. Met gemiddeld over het land 128 millimeter neerslag tegen een langjarig gemiddelde van 55 millimeter was het de natste meimaand sinds het begin van de waarnemingen. Met gemiddeld over het land 211 uren zon tegen een langjarig gemiddelde van 225 uur scheen de zon iets minder dan normaal.

Juni was met een gemiddelde temperatuur van 15,8 °C, tegen normaal 16,2 °C, vrij koel. Deze maand was het vrij zonnig. Juni telde in De Bilt in totaal vier zomerse dagen (maximumtemperatuur van 25,0 °C of hoger) en een tropische dag tegen normaal respectievelijk 5,1 en 0,8. Met gemiddeld over het land 62 millimeter neerslag week de maand niet veel af van het langjarig gemiddelde van 66 millimeter.

Tijdens de dagen van inventariseren vormde het weer geen belemmeringen. Op geen van de data viel regen en was het niet extreem koud. Ook het zicht was uitstekend en de wind kwam nooit verder dan tot matig.

5 RESULTATEN

5.1 De Helling

In De Helling hebben in 2024 zeventien verschillende broedvogelsoorten gebroed met een totaal van 69 territoria. Vorig jaar waren dat er respectievelijk zestien en ook 69. Roerdomp is een opvallend nieuwe soort voor dit telgebied. Kuifeend en gele kwikstaart konden ten opzichte van vorig jaar weer een geschikt broedgebied vinden, terwijl zomertaling, rietzanger en kleine karekiet wegbleven.

Kluut, grutto en meerkoet stonden in de top drie van broedvogels die het meest voorkwamen. Dit jaar vijf vogelsoorten van de Rode lijst: roerdomp, slobbeend, grutto, tureluur en gele kwikstaart. Oranje lijst soorten zijn soorten die nog niet aan de criteria van de Rode lijst voldoen maar waarvan wordt aangenomen dat ze dat in de nabije toekomst wel zullen gaan doen. Dit jaar zijn dat scholekster, kluut en kievit.

Voor het derde jaar op rij heeft zich een totale predatie in De Helling gemanifesteerd waardoor er bar weinig jonge vogels vliegvlug geworden.

5.1.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Roerdomp 1(0) territorium

Een territoriale roerdomp in De Helling! Op 10 mei is herhaaldelijk een steeds tweemaal hoempende roerdomp gehoord. De vogel moet wel dichtbij hebben gezeten: het inademen was goed te horen! De roerdomp zat zeer waarschijnlijk in het rietveldje ten oosten van de plas.

Knobbelzwaan 1(1) territorium

Net als in 2023 ook nu één territorium. Door geldige waarnemingen is dit territorium ontstaan, nestbouw is niet waargenomen.

Grauwe Gans 1(1) territorium

Het vierde jaar op rij met één territorium. In 26 jaar tellen in De Helling de vijfde keer.

Bergeend 2(2) territorium

Op het schelpeneiland is op 10 mei een waakse man gezien. Een paar met minstens zes pullen is op 7 juni waargenomen. Tijdens dezelfde telling is nog een paartje langs de rand van de plas opgemerkt.

Krakeend 2(1) territoria

Dit jaar twee territoria in het noorden van het telgebied. Families met kuikens zijn niet opgemerkt.

Wilde eend 2(4) territoria

De helft minder territoria ten opzichte van vorig jaar. Op 7 juni is een vrouwtje met meer als zeven pullen in een sloot gezien.

Slobeend 2(4) territoria

Na het hoge aantal van vorig jaar met vier territoria, dit jaar twee. Beide bevonden zich in het noordelijk deel van de plas.

Kuifeend 1(0) territorium

Na een jaar van afwezigheid weer een kuifeend als broedvogel.

Meerkoet 9(6) territoria

Tijdens de eerste telronde zijn vier nesten gelokaliseerd. Eén nest bevond zich in een pol pitrus, wat nieuw is voor dit gebied. Tijdens de laatste ronde op 7 juni zijn zeven families waargenomen.

Scholekster 1(2) territorium

Na alle jaren tellen komen scholeksters in dit telgebied niet boven de drie territoria uit

Kluut 20(16) territoria

Voor wat betreft het aantal broedende kluten een nieuw record in De Helling. De eerste kluten, elf exemplaren, zijn tijdens de eerste telling op 6 april waargenomen: zeven foeragerende vogels in de plas en twee paartjes inspecteerden het schelpeneiland. Op 20 april zijn de eerste vier broedende vogels waargenomen terwijl er negen vogels in de plas foerageerden. Tijdens de telling van 10 mei zijn negentien broedende vogels op het eiland geteld: het hoogste aantal ooit. Daarnaast foerageerden er veertien kluten in de plas. Op 23 mei zijn de eerste twee pullen gezien. Een op kort gras broedende vogel is zuidelijker van het eiland waargenomen. Tijdens de laatste telling, op 7 juni, zijn drie families gezien, met tweemaal één en eenmaal twee pullen. Daarnaast verbleven er nog zes foeragerende adulte vogels in de plas. Het schelpeneiland zat vol oude nesten: dunnetjes bekleed met plantaardig materiaal. In vijf van deze ondiepe kuiltjes lag nog één ei. Ook is hier een dode kluut gevonden, de doodsoorzaak is niet vastgesteld (vogelgriep?).

Verlaten schelpeneiland, De Helling, 7 juni 2024.

Kleine plevier 1(0) territorium

Derde keer dat deze soort in De Helling tot broeden komt, de laatste keer was in 2005. Een mannetje inspecteerde op 10 mei het schelpeneiland. Tijdens de vierde telling, op 23 mei, is een broedend vrouwtje op het schelpeneiland waargenomen. Het mannetje stond een paar meter verder op de uitkijk. Hoewel de laatste werd getolereerd werd deze ook vaak verjaagd door een kluut. Vóór de alarmtelling van 7 juni is broedaflossing gezien en later een nest met vier eieren gevonden.

Kievit 5(9) territoria

Flinke keldering voor de kievit. Op 23 mei is één paar met pullen waargenomen.

Grutto 13(10) territoria

Tijdens de ronde van 23 mei zijn dertien families geteld(!). Op dezelfde dag verbleven er 27 grutto's op recent gemaaid en afgehaald grasperceel ten noorden van het telgebied. De alarmtelling van 7 juni kwam uit op één alarmerend paar grutto en een stil, heimelijk mannetje.

Tureluur 4(5) territoria

Op 23 mei zijn drie paar tureluurs met pullen gesignaleerd, hiervan een foeragerende juveniele vogel die fraai in een natte greppel te zien was.

Gele kwikstaart 1(0) territorium

Op 10 mei is een zingende gele kwikstaart waargenomen. Goed voor een territorium. In 2021 zijn er voor het eerst territoria van deze fraaie vogel in De Helling geconstateerd.

Rietgors 3(3) territoria

Tijdens de laatste telronde op 7 juni zijn drie afzonderlijk zingende mannetjes bovenop een pluim zuring waargenomen. Of er daadwerkelijk gebroed is lijkt niet erg aannemelijk.

5.1.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Blauwe Reiger Een vissende blauwe reiger is op 10 en 23 mei gezien.

Lepelaar Een uit een sloot opvliegende vogel is op 23 mei waargenomen die richting zuid vloog. Wat later zijn er nog drie exemplaren gezien die dezelfde kant opgingen.

Grauwe gans Op 6 en 20 april zijn er zeven vogels geteld en op 10 mei negen grauwe ganzen. Tijdens de vierde telronde, op 23 mei, stapte een familie met drie pullen rond in De Helling.

Grote Canadese gans Twee vogels verbleven op 23 mei in de plas.

Brandgans Tien brandganzen deden op 6 april het gebied aan.

Nijlgans Op 20 april zijn vier nijlganzen in De Helling gesignaleerd.

Smient Twee paren smienten zaten op 6 april bij elkaar te dutten langs een slootrand.

Wintertaling Op 6 april verbleven zes paren wintertalingen in het onderzoeksgebied en op 20 april drie duttende vogels, twee mannetjes en een vrouwtje.

Zomertaling Tijdens de derde telling, op 10 mei, zijn drie mannetje in een sloot bijeen gezien en een individuele man op een zuidelijk grasperceel.

Kemphaan Twee kemphaanmannetjes verbleven op 6 april aan de buitenkant van een groep grutto's in de plas. Eén mannetje is op 20 april gesignaleerd, gezien het verenkleed wat nog niet ontwikkeld was, mogelijk een individu onderweg naar de noordelijk broedgebieden.

Watersnip Twee watersnippen namen een zonnebad op 6 april.

Grutto Tijdens de eerste telling, op 6 april, stonden er 290 grutto's met de poten in het water van de plas, enigszins gescheiden van een grotere groep IJslandse vogels. Tussen de eerste groep stond een gekleurde mannetje. Dankzij Jos Hooijmeijer (Universiteit Groningen) en de Spaanse ringgroep *Aquatica*, is achterhaald dat de vogel op 18 februari 2021 nabij de gemeente Don Benito, in de regio Extremadura, is gevangen en geringd.

IJslandse Grutto Op 6 april is een flinke groep van 860 IJslanders geteld en op 20 april 91 exemplaren, allen in de plas.

Grote mantelmeeuw Op 10 mei stonden drie van deze meeuwen op het Natuurmonumenten-bord in het gebied.

Koekoek Op 10 mei is zeer fraai, én telescoop-vullend, een koekoek gezien die op een weidepaaltje zat.

Waterpieper Twee waterpiepers scharrelden op 6 april langs een plas-dras hoekje onder de Eemdijk op 6 april. Met name de lichte wenkbrauwstreep en gele snavelbasis waren goed te zien.

5.1.3 Andere waarnemingen

Haas Op 6 april, verbleven er zes hazen in het gebied en op 22 april elf, wat veel is voor zo'n klein gebied als De Helling. Op 10 mei zijn er vier geteld en op 23 mei twee exemplaren.

Mol In het gebied bevonden zich hier en daar molshopen.

Groene kikker De eerste groene kikkers zijn vanaf 7 mei waargenomen.

5.2 Uiterdijken

Dit jaar bevolkten maar liefst twintig verschillende broedvogelsoorten 79 territoria in de Uiterdijken. Dodaars en sprinkhaanzanger zijn nieuwe broedvogels. Waterhoen en bosrietzanger broeden hernieuwd in het gebied. Knobbelzwaan, bergeend en tapuit konden niet meer worden bijgeschreven. De drie meest voorkomende broedvogels in 2024 zijn grutto, Kievit en meerkoet. Rode lijst soorten zijn zomertaling, slobbeend, grutto en tureluur. Soorten van de Oranje lijst zijn scholekster en Kievit.

5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Dodaars 1(0) territorium

Fijne nieuwe en onverwachte broedvogel in de Uiterdijken. De vogels dreef op 10 mei waakzaam en wat poetsend vlak voor een rijkelijk begroeide oevervegetatie langs de inlaat. Deze soort profiteert landelijk van de overwegend zachte winters en, in combinatie, van de vele natte natuurontwikkelingsmaatregelen.

Fuut 1(1) territorium

Tijdens de laatste telronde, op 7 juni, is een solitaire fuut in de slenk waargenomen. Tweede jaar op rij een territorium voor deze fraaie vogelsoort.

Grauwe Gans 3(3) territoria

Drie territoria verdeeld over de Uiterdijken. Een broedende vogel was vanaf de Zomerdijk opvallend goed te zien.

Krakeend 6(2) territoria

Een echte schommelaar, vorig jaar nog twee territoria. Alle territoria lagen in de natte delen van dit telgebied.

Wilde eend 5(3) territoria

Ook deze eend is vooruitgegaan, van drie in 2023 naar vijf dit jaar. Vier van de vijf territoria lagen in de luwte van de Zomerdijk. Tijdens de laatste telling op 7 juni is een vrouwtje met tien pullen waargenomen.

Soepeend 1(1) territorium

Tweede jaar op rij met een territorium. Daarvoor niet eerder.

Zomertaling 1(1) territorium

Op 7 juni is een alarmerend mannetje waargenomen. De vogel vloog enkele cirkels om de inventarisator. Na zo'n tien seconden kwam er een vrouwtje van de grond die even meevloog. Na ruim een kwartier (verdekt) wachten landde het vrouwtje in de hoge vegetatie nabij de opvliegbasis.

Slobeend 3(2) territoria

Het lijkt erop dat de slobeend een blijvende broedvogel is. In twintig jaar broedvogelkarteren in de Uiterdijken is het tweemaal voorgekomen dat de slobeend géén territorium had. De drie territoria bevonden zich in het noordelijk deel.

Waterhoen 1(0) territorium

Na twee jaar van afwezigheid, in 2024 weer een territorium.

Meerkoet 8(8) territoria

Net als vorig jaar, ook nu acht territoria, vrijwel allemaal tegen de westelijk gelegen Zomerdijk gesitueerd. Op 10 mei zijn vier families gesignaleerd.

Scholekster 2(1) territoria

Tijdens de vierde telronde is een paar met minimaal één pul gezien. Op 7 juni zijn er twee alarmerende paren in het noordelijk deel opgeschrikt. In 2023 was er één territorium.

Kievit 10(10) territoria

Vorig jaar hetzelfde aantal territoria, en allemaal in het noordelijk deel. Alleen tijdens de derde telronde, op 10 mei, zijn (maar) twee families met pullen gezien.

Grutto 16(19) territoria

Het aantal territoria zakt vanaf 2021 gestaag. Maar dit is eerder gebeurt. Op 10 mei zijn maar liefst zestien families waargenomen. De vogels zijn vooral in het brede noordelijk deel gezien. Tijdens de alarmtelling op 7 juni zijn vijftien alarmerende paren grutto's geteld.

Tureluur 6(4) territoria

Vorig jaar vier, dit jaar zes territoria. Drie families met kuikens zijn op 10 mei ontdekt. Tijdens de alarmtelling van 7 juni zijn zes luidruchtige paren geteld.

Blauwborst 1(1) territorium

Derde jaar op rij met territoriale blauwborsten. Bij deze soort is een landelijke toename te zien. Blauwborsten zijn veel minder kieskeurig in de keuze van overwinteringsgebieden en zijn daarmee niet sterk afhankelijk van de regensituatie in de Sahel.

Sprinkhaanzanger 1(0) territorium

Nieuwe soort in de Uiterdijken. Tijdens de tweede telling op 20 april is een aarzelend begin van een zingende vogel opgemerkt. De vogel zat laag bij de grond. Tijdens de inventarisatie van de Bruggematen, aan de overzijde van de Eem, is op 26 april in de Uiterdijken een luid zingende vogel gehoord. Tijdens de laatste telronde, op 7 juni, is een sprinkhaanzanger even gehoord en gezien op het pitrusrijke schiereiland.

Omdat beide partners broeden kan een niet-broedende vogel bij geduldig posten opvallen. Een alerte, bijna nerveuze vogel houdt vanuit een hoger punt de waarnemer in de gaten. De sprinkhaanzanger duikt plots de vegetatie (pitrus) om vervolgens elders weer omhoog te komen.

Rietzanger 5(9) territoria

Deze soort is van negen naar vijf territoria gezakt.

Bosrietzanger 1(0) territorium

Op 7 juni is een luid zingende vogel op het schiereiland opgemerkt. Deze soort heeft twee keer eerder een territorium in dit telgebied gehad, de laatste in 2012.

Kleine Karekiet 2(1) territoria

Dit jaar twee territoria, in 2023 één.

Rietgors 5(5) territoria

Net als vorig jaar ook nu weer vijf territoria. Het maximum voor deze broedvogel. Drie territoria zijn gevonden op het door pitrus overwoekerde zuidelijke schiereiland. Zingende mannetjes gebruikten zuringtoppen als zangpost.

Zonsopkomst, Uiterdijken, 6 april 2024.

5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Roerdomp Vanuit het griendbosje op de zuidhoek van de Buitenvaart en de Eem, is op 20 april, tweemaal een roepende roerdomp gehoord. Nét buiten het telgebied, maar wel vermeldingswaardig.

Blauwe reiger Twee vogels vlogen op 6 april over het gebied richting oost. Tijdens de telling van 10 mei kon een blauwe reiger niet rustig overvliegen, dit door fel verjagende weidevogels.

Lepelaar Op 23 mei is een rustende lepelaar gezien, een vrouwtje (eivormig voorhoofd), later is een strak richting oost overvliegende vogel gespot.

Grauwe gans Drie families grauwe ganzen zwommen op 20 april in de inlaat met drie, drie en zeven pullen, over het hele gebied zijn die telling dertien vogels gezien. Op 10 mei zijn totaal 38 exemplaren gezien met daarnaast tien families, waarvan er vijf in de inlaat aanwezig waren. Op 23 mei zijn 34 jonge vogels met vier paar ouder vogels in de inlaat geteld en op 7 juni waren dit er zo'n 75 exemplaren, oude en jonge vogels.

Grote Canadese gans Op 6 april dreef een paartje in de zuidelijke inlaat. Een solitaire vogel is hier op 23 mei waargenomen en vier exemplaren op 7 juni.

Brandgans Drie brandganzen zijn op 6 april in de Uiterdijken gezien en op 20 april 63 exemplaren.

Nijlgans Op 10 mei vlogen er twee nijlganzen over het telgebied.

Bruine kiekendief Op 20 april is een jagende man boven het zuidelijk deel gezien. Op 10 mei werd een mannetje bruine kiekendief achterna gezeten door zo'n twintig grutto's. Op het Ocrieteiland is dit jaar weer gebroed.

Buizerd Op 20 april keek een buizerd vanaf een weidepaaltje het noordelijk deel van het gebied over, niet lang daarna is een(zelfde) jagende vogel gezien.

Watersnip Op 20 april is een opvliegende watersnip waargenomen in het natte zuidelijk deel en een duttende vogel in het noordelijke plas-dras.

Grutto Tijdens de eerste telling, op 6 april, zijn 'maar' dertien rustende grutto's geteld in de plas aan de voet van de noordelijke Zomerdijk.

Regenwulp Op 20 april is één vogel in het telgebied gezien, voorbode van ruim tachtig overvliegende roepende soortgenoten richting zuid.

Visdief Een foeragerende visdief vloog boven in inlaat op 10 april en op 7 juni.

Houtduif Op 6 april zijn er drie foeragerende houtduiven geteld, op 20 mei vijf exemplaren en op 7 juni één vogel.

Koekoek Op 10 mei vloog een fraaie koekoek over het noordelijk deel richting zuid.

Cetti's zanger Even leek het erop. Tijdens de eerste telronde knalde deze vogel zijn bekende luide en abrupte losbarstende zang eruit op het zuidelijke schiereiland. In de rietstroken langs de Eem inmiddels een vrij bekende soort. Maar er kon geen territorium ingetekend worden.

Ekster Een ekster verbleef in het noordwestelijk deel op 20 april.

Zwarte kraai Een solitaire zwarte kraai bekeek op 10 mei het gebied vanaf een weidepaaltje.

Ringmus Een drietal ringmussen foerageerden op 10 mei in de noordelijke rietkraag.

5.2.3 Andere waarnemingen

Haas Op 6 april zijn er vier hazen in het gebied aangetroffen, op 20 april waren dat er tien. 'Maar' één exemplaar is op 10 mei geteld en twee op 23 mei. Tot slot, op 7 juni, zijn vier exemplaren gezien.

Mol In het gebied zijn molshopen opgemerkt.

Groene kikker Pas vanaf 23 mei zijn er tijdens elke telling groene kikkers gezien en gehoord.

5.3 Zwarte Noord

In 2023 waren er nog veertien verschillende broedvogels tegen achttien dit jaar, het aantal territoria ging van 78 naar 82. Roerdomp, gele kwikstaart en kleine karekiet zijn nieuwe broedvogels voor de Zwarte Noord. Knobbelzwaan, zomertaling, kluut, rietzanger en rietgors hebben dit jaar hernieuwd in het gebied gebroed. Soepeend, kuifeend, bontbekplevier en witte kwikstaart komen als broedvogel in 2024 niet meer voor. Kievit, grutto en tureluur zijn de meest voorkomende broedvogels. Rode lijst soorten zijn zomertaling, slobeend, grutto en tureluur. Vogels van de Oranje lijst zijn scholekster en kievit.

5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Roerdomp 1(0) territorium

Ook in de Zwarte Noord is een roerdomp waargenomen, waaruit een territorium is komen rollen! Op 26 april is deze tot drie keer toe gehoord. De vogel bevond zich in het rietveldje langs de plas.

Knobbelzwaan 1(0) territorium

Een paar kwam laat tot nestbouw. Pas tijdens de vierde telling, op 23 mei, is een broedende vogel gezien. Vorig jaar afwezig in de Zwarte Noord.

Grauwe gans 2(4) territoria

Langs de wat bredere wateren waren er dit jaar twee territoria te vinden.

Bergeend 1(1) territorium

Het vijfde jaar op rij met een territorium. Er is geen familie waargenomen. Op 8 juni is een paar en een enkel mannetje nabij een regenplas gezien.

Krakeend 4(3) territoria

De vier territoria van deze eend bevonden zich allemaal in het zuidelijk deel van de Zwarte Noord.

Wilde eend 3(2) territoria

Vorig jaar nog twee territoria, nu drie. Op 12 mei zijn twee vrouwtjes met jonge vogels gezien.

Zomertaling 1(0) territorium

Na een jaar van afwezigheid, gelukkig weer een territorium voor deze bloedmooie eend. Ditmaal nabij het natte zuidelijk deel. Achtste keer broedvogel in negentien jaar broedvogeltellen in de Zwarte Noord.

Slobeend 2(2) territoria

Deze eend bleef steken op twee territoria.

Meerkoet 6(8) territoria

Vorig jaar acht, nu zes territoria.

Scholekster 3(3) territoria

Tijdens de alarmtelling op 8 juni gingen drie paren tekeer.

Kluut 1(0) territorium

Een vreemd overkomende kluut is op 8 juni gezien. De vogel was stil en op zijn *qui-vive* aan het foerageren in een regenplas. Goed voor een territorium. In 2015 was er voor het laatst een broedgeval.

Kievit 27(22) territoria

Na het record aantal broedgevallen vorig jaar, is dit jaar het oude record ruim verbroken. De vele territoria bevonden zich verdeeld over het gebied, op het smallere noordoostelijk deel na. Op 12 mei zijn negen families opgemerkt.

Grutto 15(19) territoria

Vijf paren met pullen zijn op 12 mei waargenomen en drie alarmerende paren zijn op 8 juni geteld. Van de vijftien gekarteerde territoria is dat niet veel.

Tureluur 8(10) territoria

Op 8 juni zijn twee alarmerende paren opgeschrikt.

Gele kwikstaart 1(0) territorium

Op 8 juni is een zingende vogel op het topje van ridderzuring waargenomen.

Rietzanger 5(0) territoria

Twee zingende rietzangers zijn op 8 juni opgemerkt, waarvan één vogel die midden in het grasland boven op ridderzuring zong. Een vogel met voer in de snavel bevond zich die dag in het noordoostelijk deel. De rietzanger is in weerwil van zijn naam minder afhankelijk van riet.

Kleine karekiet 1(0) territorium

Een nieuwe broedvogel voor dit telgebied. Het territorium lag in een smalle rietkraag langs de plas.

Rietgors 1(0) territorium

Een zingend mannetje rietgors is op een pluim ridderzuring gezien.

Regenplas, Zwarte Noord, 8 juni 2024.

5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Lepelaar Een lepelaar landde op 26 april vanuit het noorden in de zuidelijkste sloot om te foerageren. Tijdens de laatste telling, op 8 juni, vloog een lepelaar over het gebied richting west.

Grauwe gans Op 26 april verbleven er twee grauwe ganzen in het gebied, daarnaast drie families met drie, vier en vijf pullen. Tijdens de vierde telronde, op 26 mei, zijn er 8 families met totaal 44 jonge vogels gezien. Op 8 juni, de laatste telling van het seizoen, is één familie opgemerkt.

Brandgans Op 7 april verbleven er 158 brandganzen in de Zwarte Noord en elf exemplaren op 26 april.

Wintertaling Zeven paar waren op 7 april in de plas aanwezig en nog eens zes paar bijeen in een brede sloot.

Soepeend Een mannetje soepeend is op 8 juni gezien.

Kluut Tijdens de eerste telronde op 7 april zijn er drie kluten waargenomen op een noordwestelijk gelegen perceel en op 26 april twee foeragerende vogels in een regenplas.

Kemphaan Twee solitaire kemphaanmannen zijn op 26 april waargenomen, een duttende en een op slik foeragerende vogel, beide verre van uitgeruid.

Watersnip Twee in de zon duttende watersnippen zijn op 7 april opgemerkt.

Visdief Op 8 juni is een laag overvliegende vogel gesignaleerd.

Houtduif Op 7 april is een foeragerende houtduif gezien.

Huismus Een vrouwtje was op 8 juni druk aan het foerageren in een rietveldje.

5.3.3 Andere waarnemingen

Haas Op 7 april zijn er vier hazen geteld en op 26 april maar één exemplaar.

Konijn Op 8 juni is een crème-bruin konijn gezien. Mogelijk een ontsnapt of uitgezet dier.

Mol Verspreidt over het gebied zijn hier en daar molshopen opgemerkt.

Groene kikker Op 26 mei zijn groene kikkers gehoord.

5.4 Bruggematen

Dit jaar vijftien verschillende broedvogelsoorten tegen elf vorig jaar en 52 territoria tegen 46 in 2023. Roerdomp, grote Canadese gans en pimpelmees zijn nieuwe broedvogels in de Bruggematen. Slobeend, tjiftjaf en kleine karekiet zijn hernieuwde broedvogels. Territoria van rietzanger en rietgors konden niet meer worden bijgeschreven. Kievit heeft, sinds het begin van de reeks in 2008, nog altijd de meeste territoria met daarachter als gedeelde tweede plaats met wilde eend, meerkoet en kleine karekiet. Rode lijst soorten in dit gebied zijn roerdomp, slobeend, grutto en tureluur. Oranje lijst soorten zijn scholekster en kievit.

5.4.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Roerdomp 1(0) territorium

Op 26 april was driemaal een hoempende roerdomp vanuit het noordelijk gelegen rietveld gehoord. Net als in De Helling was ook hier de inademing van de vogel onmiskenbaar te horen.

Grauwe gans 3(2) territorium

Broedende vogels zijn opgemerkt in de noordelijke ruigtes van de Bruggematen.

Grote Canadese gans 1(0) territorium

Deze aanwezige soort heeft niet eerder een territorium in dit telgebied gehad. Een nest is opgemerkt aan de rand van het centraal gelegen gemaaide rietland.

Krakeend 3(3) territoria

Het derde jaar op rij met drie territoria.

Wilde eend 5(3) territoria

Deze eend, die het landelijk zwaar heeft, is dit jaar toegenomen. In de noordelijke plas rolde er in Avimap vier dicht bij elkaar gelegen territoria uit. Vier familie zijn op 26 mei gezien, waarvan acht kuikens het hoogste aantal was.

Slobeend 2(0) territoria

Van slobeenden word ik blij. Twee territoria in een 8,5 hectare groot gebied is een prima resultaat.

Waterhoen 1(4) territorium

Van vier naar één gekelderde, opvallende afname. De landelijke trend van de laatste 12 jaar is immers die van een matige toename.

Meerkoet 5(6) territoria

Een pol pitrus bood bescherming voor een nest met acht eieren, gevonden in een ondiepe plas in het uiterste zuidelijke deel. Drie weken later, 26 april, waren de eieren weg en lagen er twee dode, zeer jonge pullen in de plas op nog geen meter afstand van het nest. Wat hier gebeurd is?

Scholekster 2(2) territoria

Twee alarmerende paren zijn op 26 mei waargenomen. De alarmtelling van 8 juli leverde één paar op.

Kievit 15(14) territoria

Zowel op 26 april en 12 mei zijn er drie families op verschillende locaties gezien. Op 12 mei waren de meeste wakende hanen nabij het gemaaide driehoekige vlak waarneembaar: de openheid van het gebied is hier het hoogst. Oudere, bijna vliegvlugge, jonge vogels zijn niet waargenomen.

Grutto 4(3) territoria

Op 12 mei zijn drie families waargenomen. Gezien de telgeschiedenis is dat best opvallend in dit gebied. Grotere pullen zijn ook voor deze soort niet opgemerkt.

Tureluur 3(3) territoria

Eén familie is op 12 mei met signaleerd en twee op 26 mei. Eén paar alarmeerde op 8 juni.

Kleine Karekiet 5(0) territoria

Na een jaar van afwezigheid nu, opvallend, weer vijf territoria. Allen langs de westrand van de Bruggematen, daar waar riet aanwezig is.

Tjiftjaf 1(0) territorium

In 2012, toen er nog enkele populieren met enige ondergroei in de Bruggematen aanwezig waren, is voor het laatst een territorium van de tjiftjaf geïnterpreteerd. Ook dit jaar weer één in het noorden van het gebied.

Pimpelmees 1(0) territorium

Of ook deze holenbroeder daadwerkelijk gebroed heeft valt te betwijfelen. Na de autoclustering van de veldwaarnemingen rolde dit territorium eruit.

5.4.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Blauwe reiger Twee vissende vogels zijn op 8 juni waargenomen.

Lepelaar Op 26 april verbleef een rustende vogel in de driehoekige plas. Op 8 juni vloog een lepelaar vanuit het oosten laag over.

Grauwe gans Totaal verbleven er 29 grauwe ganzen op 7 april in de Bruggematen, daarnaast twee paar met vijf en zes pullen, op 26 april zijn 22 vogels geteld. Tijdens de laatste telling, op 8 juni, verbleven er vier families in het telgebied.

Nijlgans Eén exemplaar verbleef op 7 en 26 april in de Bruggematen.

Wilde eend Op 8 juni verbleven dertien ruiende vogels in het zuidelijk deel.

Gaai Een niet alledaagse gaai zat op 7 april op een weidepaaltje. Mooie soort.

5.4.3 Andere waarnemingen

Haas Op 7 april, 12 en 26 mei zijn er elke telling twee hazen geteld. Tijdens de laatste ronde zijn vier dieren gezien.

Mol Ook dit jaar zijn er weer verscheidene molshopen in de Bruggematen aangetroffen.

Groene kikker Op 12 mei zijn de 'eerste' groene kikkers waargenomen.

5.5 Wolkenberg

Het aantal territoria is ten opzichte van vorig jaar gestegen, van 53 naar 61. Het aantal broedvogelsoorten is vooruit gegaan, van achttien naar 22. Roerdomp is ook hier een nieuwe broedvogel. Hernieuwd aanwezig zijn grote Canadese gans, bergeend, scholekster, blauwborst en snor.

Voor dit jaar zijn territoria verdwenen van knobbelzwaan en grutto. De drie meest voorkomende broedvogels zijn kleine karekiet, meerkoet, en een gedeelde derde plaats voor grauwe gans en wilde eend. Vogels van de Rode lijst zijn roerdomp, slobbeend, tureluur. Oranje lijst soorten zijn bruine kiekendief, waterhoen, scholekster en kievit.

5.5.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Fuut 1(1) territorium

Een paar van deze prachtvogel is op 7 april gesignaleerd. Een nest is niet opgemerkt.

Roerdomp 1(0) territorium

Ook de Wolkenberg kan voor de roerdomp niet achterblijven. Tijdens de eerste telronde is de vogel (al) gehoord: om 9:45 uur drie kalme maar onmiskenbare roepen. Tijdens de tweede telling, op 26 april, was de vogel constant te horen, met steeds vier hoempen per serie. Zelfs vanaf de oostelijk gelegen openbare weg, Zuidereind, was de roerdomp uitstekend te horen. Het territorium bevond zich in het dichte rietveld in het noorden van de inlaat.

Op 26 april is in elke van de drie oostelijk van de Eem gelegen telgebieden een roerdomp gehoord! Uiterekend de beste periode van het jaar om de soort aan de hand van dit hoempen te inventariseren.

Grauwe gans 6(2) territoria

Op 7 april zijn twee dicht bij elkaar broedende vogels in het noordelijk deel van de slenk gezien.

Grote Canadese gans 1(0) territorium

In 2020 was er voor het laatst een territorium voor deze aanwezige vogel. Inmiddels is deze soort, op de meer ingeburgerde fazant na, de talrijkste vogelsoort van ons land.

Bergeend 2(0) territoria

Tweede keer dat de bergeend twee territoria in de Wolkenberg heeft, ook in 2016. Pullen zijn niet aangetroffen. Landelijk is de stand stabiel.

Krakeend 3(3) territoria

Een gemiddeld jaar voor deze eend.

Wilde eend 6(5) territoria

Op 12 mei zijn de meeste families waargenomen, met 1 pul, 2x 2 pullen en 8 pullen.

Slobeend 1(1) territorium
Derde jaar met één territorium.

Kuifeend 2(1) territoria
Deze prachtige eend is inmiddels een vaste broedvogel in de Wolkenberg.

Bruine Kiekendief 1(1) territorium
Bruine kiekendieven zijn tijdens elke inventarisatieronde waargenomen. Tijdens de eerste telling op 7 april is een jagend mannetje boven het gebied gezien. Daarnaast een vrouwtje dat in een noordelijk gelegen rietveld landde. Op 26 april weer een vrouwtje landend in hetzelfde rietlandje en ook op 26 mei vloog er een vrouwtje vanuit dezelfde locatie op. Na exacte lokalisering is tijdens de laatste telling, op 8 juni, het nest gecontroleerd. Eén jonge vogel en drie eieren zijn in het nest aangetroffen.

Waterral 2(0) territorium
De twee territoria lagen in een noordelijk gelegen rietveld. Landelijk vertoont deze geheimzinnige soort een matige toename.

Waterhoen 3(3) territoria
Op 12 mei is een foeragerende familie waargenomen.

Inlaat naar het zuiden gezien, Wolkenberg, 12 mei 2024.

Meerkoet 7(9) territoria
Een soort die duidelijk dichte rietveldjes mijdt. Op 7 april zijn twee broedende vogels gezien.

Scholekster 2(0) territoria
Na een scholeksterloos jaar, nu weer twee broedgevallen. Twee broedende vogels waren onmiskenbaar vanaf de Eemdijk te zien.

Kievit 3(5) territoria
Op 8 juni is één alarmerend kievitspaar waargenomen. De toenemende pitrus doet deze vogel geen goed.

Tureluur 1(2) territorium

Dit jaar nog één territorium. Alarmerende vogels zijn niet opgemerkt.

Blauwborst 1(0) territorium

Na twee jaar van afwezigheid gelukkig weer een territorium langs de westkant van het telgebied. Na de (eerste) baltsperiode in april, zijn blauwborsten minder actief.

Snor 1(0) territorium

Ook deze soort is na twee jaar weer terug. De laatste twaalf jaar is een sterke toename de landelijke trend.

Rietzanger 4(7) territoria

Het negende jaar op rij dat de rietzanger aanwezig is in de reeks van zestien jaar broedvogelinventarisatie. Zeven territoria vorig jaar was 'best' hoog in de reeks.

Bosrietzanger 2(2) territoria

Beide territoria zijn tijdens de laatste ronde opgemerkt. De vogels waren goed waarneembaar: luid zingend in het topje van een rietstengel. Bij de vogel in het zuidelijk deel werden, naast ondefinieerbaar gebrabbel, de volgende vogels geïmiteerd: scholekster, boerenzwaluw en koolmees.

Kleine karekiet 9(5) territoria

Deze soort doet het opvallend goed in dit telgebied. Een nieuw record van negen territoria, vorig jaar nog vijf. Deze bijna verdubbeling heeft alles te maken met de toename met het areaal riet, langs de noordelijke inlaat.

Rietgors 2(3) territoria

In alle teljaren is de rietgors de trouwste rietvogel.

5.5.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Blauwe reiger Op 7 april verbleven er twee zonnende vogels in de Wolkenberg en op 26 april is een heimelijk vissende vogel in het lage riet gesignaleerd. Op 8 juni is eveneens een jagende reiger waargenomen.

Knobbelzwaan Een mannetje knobbelzwaan, met een niet af te lezen aluminium ring om de rechter poot, is op 26 april gezien. Een vrouwtje is op 8 juni gesignaleerd in de slenk.

Grauwe gans Verdeeld over het gebied zijn op 7 april 49 grauwe ganzen geteld, daarnaast nog een ouder paar met 6 pullen. Tijdens de tweede telling, op 26 april zijn er 38 exemplaren waargenomen en twee gezinnen met jonge vogels. Op 8 juni zijn er zes families gezien met een totaal van zo'n 74 exemplaren.

Nijlgans Een paartje en een solitaire vogel zijn op 7 april in het gebied waargenomen en drie laag overvliegende exemplaren op 26 april.

Soepeend Een geheel wit vrouwtje is op 26 mei gezien.

Oeverloper Een foeragerend exemplaar, op het door de overstroming aangeslibde kleiveld, is op 26 april waargenomen.

Stormmeeuw Eén solitaire stormmeeuw is op 7 april gezien.

Postduif Op 7 april is een vogel op een weidepaaltje opgemerkt.

Houtduif Acht houtduiven verbleven op 7 april in het telgebied en negen exemplaren op 26 mei.

Gierzwaluw Pas tijdens de laatste telronde, 8 juni, zijn gierzwaluwen waargenomen.

Pimpelmees Op 26 mei is een in het riet foeragerende pimpelmees gezien.

Spreeuw Elke telling zijn foeragerende spreeuwen gespot.

5.5.3 Andere waarnemingen

Ree Op 8 juni is in het oosten van het zuidelijk deel, een reeget waargenomen. Om snel door het hoge gras te komen maakte het dier enorme hoge sprongen. De ree verdween in de noordelijke ruigtes.

Haas Op 7 april zijn vier hazen verdeeld over het gebied waargenomen en op 26 april acht. Drie exemplaren zijn op 26 mei gezien en tijdens de laatste telling, op 8 juni, vier hazen.

Groene kikker Vanaf 7 april zijn de ‘eerste’ groene kikkers in de Wolkenberg waargenomen.

5.6 Rode- en Oranje lijst soorten

Rode lijsten zijn een middel om de aandacht te vestigen op soorten die bedreigd worden of kwetsbaar zijn. Als een soort op de Rode lijst verschijnt, is er al sprake van een flinke bedreiging. Daarom zijn Oranje lijsten ingevoerd, zodat je tijdig kunt ingrijpen. Rode en Oranje lijsten kunnen een graadmeter zijn voor de effectiviteit van het natuurbeheer.

In de Rode lijst van broedvogels (Kwak R. *et al.* 2018) worden vijf categorieën onderscheiden. Voor de resultaten in de vijf onderzochte terreinen in 2021 betreft dit:

Kwetsbare soorten: Soorten die zijn afgenomen en vrij tot zeer zeldzaam zijn en soorten die sterk tot zeer sterk zijn afgenomen en vrij zeldzaam zijn.

Gevoelige soorten: Soorten die stabiel of toegenomen zijn en zeer zeldzaam zijn en soorten die sterk tot zeer sterk zijn afgenomen en algemeen zijn.

	Rode lijst soorten			Oranje lijst soorten
	Bedreigd	Kwetsbaar	Gevoelig	
De Helling		roerdomp, slobbeend	grutto, tureluur, gele kwikstaart	scholekster, kluut, kievit
Uiterdijken	zomertaling	slobbeend	grutto, tureluur	waterhoen, scholekster, kievit
Zwarte Noord	zomertaling	roerdomp, slobbeend	grutto, tureluur	scholekster, kluut, kievit
Bruggematen		roerdomp, slobbeend	grutto, tureluur	waterhoen, scholekster, kievit
Wolkenberg		roerdomp, slobbeend, snor	tureluur	bruine kiekendief, waterhoen, scholekster, kievit

Tabel 2. Broedvogelsoorten van de Rode- en Oranje lijst in de vijf onderzochte gebieden in 2024.

6 PREDATIE

6.1 Vóór en na het alarmtellen

Sinds 2018 is alarmtellen in de binnen- en buitendijkse terreinen langs rivier de Eem spannender dan daarvoor. Want heeft er predatie plaatsgevonden of niet?

Het doel van alarmtellingen is het verkrijgen van gefundeerde inschattingen over het territoriaal succes van broedparen (territoria) van enkele steltlopers en over de perceelsvoorkeuren van gezinnen.

De Helling

Op 23 mei, de telling vóór de alarmtelling, zijn 19 broedende kluten en één paar met pullen waargenomen. Zestien dagen later, tijdens de alarmtelling op 7 juni, zijn er nog maar drie families gezien. Tijdens de telronde van 23 mei zijn dertien grutto families geteld. Tijdens de alarmtelling van 7 juni is één alarmerend paar opgemerkt. Op 23 mei zijn drie paar tureluurs met pullen gesignaleerd. Tijdens de alarmtelling niet één alarmerende tureluur.

Zwarte Noord

In de Zwarte Noord is de predatie minder strikt. Hier verbleven dit seizoen vijftien gekarteerde grutto territoria. Vijf paren met pullen zijn op 12 mei waargenomen en drie alarmerende paren zijn tijdens de alarmtelling van 8 juni geteld. Tijdens de alarmtelling van 8 juni zijn twee alarmerende tureluur paren opgeschrikt, terwijl er acht territoria zijn gemonitord.

	Jaar van predatie									
	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
De Helling	X	X	X		X		X			
Uiterdijken		X	X		X		X			
Zwarte Noord	X			X	X		X			

Tabel 3. Jaren van totale predatie in drie onderzochte gebieden t/m 2024.

Vermoedelijk hebben de verantwoordelijke predatoren 's nachts toegeslagen. In beide gebieden waren immers ruim voldoende broedvogels bij elkaar om overdag een pact te sluiten tegen vliegende maar ook lopende predatoren.

Cameraval nabij beheerpad De Helling met betrapte vos, 28 april 2024.

In de regel denkt men meteen aan de vos, maar ook de huiskat kan er wat van. Daarnaast hermelijn, wezel of bunzing als mogelijke daders. Een cameraval is nabij het beheerpad van De Helling geplaatst om struinende predatoren op beeld vast te kunnen leggen. Midden in de nacht, op 28 april, om 4:41 uur, is een vos betrapt. Dit bleek een eenmalige ontmoeting. De vos is niet meer op de camera vastgelegd.

6.2 Waarnemingen van predatie

Aan predatie/predatoren zijn de volgende waarnemingen opgetekend.

Uiterdijken

Op 20 april is een gepredeerd eendenei op de Zomerdijk (vrij uitzicht) gevonden. Aan de karteling van het gat te zien is dit vermoedelijk door een zwarte kraai of ekster gebeurt. Tijdens de telling van 10 mei zijn vier gepredeerde eendeneieren en twee meerkoeteieren op de Zomerdijk gevonden. Vermoedelijk door zwarte kraai/ekster.

Op 12 mei zijn twee gepredeerde eendeneieren op de Eemkade gevonden. Wederom door vermoedelijk zwarte kraai/ekster.

Bruggematen

Op 26 april zijn twee gepredeerde eendeneieren op de Eemkade gevonden. Ook hier vermoedelijk door zwarte kraai/ekster.

7 BEHEERAANBEVELINGEN

7.1 Openheid

Openheid in de diverse gebieden blijft een bijna jaarlijks aandachtspunt. Hoge en ‘rommelige’ vegetatie verhoogd de kans op een uitvalsbasis voor predatoren en zou verwijderd en afgevoerd moeten worden.

Binnen een paar jaar zal het schelpeneiland in *De Helling* dusdanig begroeid raken, dat er ingegrepen moet worden. Door de toenemende begroeiing zullen er geen pionier vogels, zoals kluut, meer broeden. Het eiland zal kaal gemaakt moeten worden, waarbij de planten en wortels zo goed mogelijk verwijderd worden.

Aan de noordzijde van de *Uiterdijken* en in het griendbosje, op de hoek van de Buitenvaart en de Eem, staan weer de nodige jonge wilgen. Het schiereiland staat inmiddels vol pitruspollen en biedt niet de openheid die weidevogels nodig hebben. Dit is het domein geworden van sprinkhaanzanger en rietgors (zie paragraaf ‘Pitrus: een overdenking’). Het is daarom af te raden om hier schapen in te laten grazen. Dit jaar lieten zij een ravage achter met grote kans op vertrapping van nesten.

In de *Bruggematen* is de afgelopen winter het centraal gelegen driehoekige rietveld gemaaid en het maaisel weggenomen. Rond de noordelijke poelen staan inmiddels (weer) veel wilgen. In *Wolkenberg* is rond het meest noordelijk deel van de slenk een flinke meer dan manshoge rietkraag ontstaan. Hier bevond zich het territorium van de roerdomp. Roerdampen nestelen overwegend in overjarige (niet gemaaide) vegetaties. Om successie tegen te gaan zouden de opschietende wilgen aan de binnenzijde verwijderd kunnen worden. Dit met de bedoeling om de vegetatie zich niet te laten ontwikkelen tot een moerasbos. Daarnaast kan het maaien van rietlanden de kwaliteit van het leefgebied voor roerdampen vergroten. Het is dan essentieel dat er elk jaar een belangrijk deel overjarig rietland aanwezig is op de natste delen. Het gebied is van hogere kwaliteit als de gemaaide rietlanden zorgvuldig afgewisseld worden met ongemaaide stukken. Een frequentie van eens per 3-5 jaar maaien is in de regel optimaal (Van der Winden & Van Beusekom, 2015).

7.2 Pitrus: een overdenking

Jaarlijks zag ik de toename van pitrus op met name het zuidelijke schiereiland van object Uiterdijken met lede ogen aan. Tot een vrijwel geheel overwoekerend deelgebied dit jaar. Maar na het lezen van ‘Pitrus *Juncus effusus* en Sprinkhaanzangers *Locustella naevia*: de discrepantie tussen theorie en praktijk’ (2001) van Rob Bijlsma moet ik misschien mijn perceptie van pitrus als ‘ongewenste soort’ herzien.

Pitrus wordt vaak beschouwd als een vertegenwoordiger van ernstig verstoorde, voedselrijke en verzuurde milieus. Op die plekken kan de soort zich in korte tijd massaal verspreiden. Pitrus heeft een fijn, kleverig zaad dat makkelijk via wind en water zijn weg vindt. Op veel uit productie genomen langbouwgebieden worden grazers ingezet, waardoor een optimale verspreiding en kieming gewaarborgd is. Voor mij, en veel natuurbeheerders, past dit niet in het beeld en zie liever weidevogels.

Maar, en daar kunnen we niet omheen, is er erg veel veranderd. Pitrus is een soort die bij uitstek profiteert van de permanente toevoer van vervuilende stoffen uit de atmosfeer en oppervlaktewater.

‘De huidige omstandigheden spelen pitrus in de kaart. Draconische maatregelen als afgraven of intensieven begrazing leveren niets op ter bestrijding van pitrus, of werken zelfs averechts. Zo lang de pitrusbevorderende omstandigheden blijven bestaan, is het beter toe te zien hoe tal van diersoorten op hun beurt weer profiteren van deze pionier.’

Uiteraard hoeft deze strategie niet overal toegepast te worden. Voor met name het schiereiland in Uiterdijken zou geschikt kunnen zijn om vervolgens ‘rustig toe te kijken hoe de planten- en dierenwereld zich aanpast aan de veranderende omstandigheden.’ Volgens Bijlsma krijg je wat je verdient. Voor een uit productie genomen grasland met pitrus kan dat soorten als sprinkhaanzanger, blauwborst, kneu en rietgors met reptielen en amfibieën betekenen.

Uiterdijken, schiereiland met pitrus, 20 april 2024.

8 DANKZEGGING

Jan Roodhart (Coördinator Natuurbeheer Natuurmonumenten) dank ik voor gegevens over het beheer van de uiterwaarden van rivier de Eem en zijn interesse in de broedvogeltellingen. Ook buiten het telwerk heb ik prima contact met hem gehad. Ook Niek van 't Klooster (Coördinator Natuurbeheer Eemland Natuurmonumenten) leverde gegevens over het gevoerde beheer. Jos Hooijmeijer (Universiteit Groningen) verleende medewerking om de gekleurde grutto te achterhalen. Piet van Dijk (secretaris IVN Eemland) toonde interesse voor de broedvogelinventarisatie door een ronde mee te lopen.

9 GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Bijlsma, Rob G., 2001.

Pitrus *Juncus effusus* en Sprinkhaanzangers *Locustella naevia*: de discrepantie tussen theorie en praktijk?. *Drentse Vogels* 14: 43-54.

Boele A., Vergeer J.W., van Bruggen J., Goffin B., Koffijberg K., van Oostveen C., Schoppers J. & Jansen D., 2024.

Broedvogels in Nederland in 2023. Sovon-rapport 2024/40. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Heslinga, Bau, 1933.

Met camera en buks. Kemink en Zoon N.V. Over den Dom, Utrecht.

Hoog, Sybren de, 1978.

Eemland, beschrijving van een weerbarstige landstreek. Hollandia B.V., Baarn

Houten, Marc van, 2023.

Resultaten van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten bij rivier de Eem in 2023. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Uitgave 315, Hilversum.

Kwak, R. *et al*, 2018.

Bedreigde vogels in Nederland. Vogels van de Rode lijst in hun leefgebied. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Nijland F. & A. van Paassen, 2007. Instructie Alarmtellingen; tellingen van paren en gezinnen van Scholekster, Kievit, Grutto, Tureluur en Wulp. Uitgave Landschapsbeheer Nederland, Utrecht. Publicatie Bureau N nr. 27, Leeuwarden.

Vergeer, J.W. *et al*, 2016.

Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Winden, Jan van der & Ruud van Beusekom, 2015.

Riet en ruimte voor de roerdomp. Vogelbescherming Nederland, Zeist.

Website:

www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/84563NED

Bijlage 1

Soorten en territoria van broedvogels van De Helling in 1999 t/m 2024.

Soort	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	
Roerdomp	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1	1	1
Zwarte zwaan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Grauwe gans	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bergeend	2	2	1	1	1	2	-	1	2	1	1	-	2	-	1	2	-	2	2	2	1	5	4	5	4	3	
Krakeend	2	1	3	3	4	2	3	4	2	4	4	2	2	2	1	1	2	1	-	2	1	-	1	4	5	5	
Wintertaling	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Wilde eend	2	4	3	2	2	4	5	6	4	4	-	2	6	-	3	2	4	1	5	3	2	8	5	5	3	5	
Zomertaling	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2	1	-	1	1	3	1	3	
Slobeend	2	4	3	5	2	2	2	3	1	1	2	-	2	1	-	1	1	1	2	2	5	1	10	3	7		
Kniifeend	1	-	1	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1	
Waterhoen	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	1	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Meerkoet	9	6	7	11	8	6	6	7	11	9	6	3	3	10	7	9	12	4	10	15	12	14	15	20	10	16	
Scholekster	1	2	1	2	1	-	2	2	2	2	2	-	2	1	1	1	2	-	1	3	2	3	1	2	1	1	
Kleine plevier	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	
Bontbekplevier	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kluut	20	16	11	10	3	8	8	15	14	14	9	11	8	4	1	5	-	7	1	-	-	4	3	2	2	2	
Kievit	5	9	8	7	1	5	7	9	10	8	10	10	12	7	5	7	5	7	8	13	8	12	11	10	8	18	
Kemphaan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
Grutto	13	10	13	14	6	11	19	20	18	16	18	10	12	10	11	8	6	10	8	8	4	10	12	9	10	6	
Tureluur	4	5	3	7	-	1	2	5	4	4	5	2	5	2	2	4	3	3	4	9	2	6	6	5	3	3	
Veldleeuwerik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	2	
Bosrietzanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3	
Graspeper	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	
Gele kwikstaart	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Witte kwikstaart	-	-	-	1	1	1	1	-	1	3	-	-	1	1	1	2	2	2	2	6	1	2	1	-	-	-	
Blauwborst	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	
Merel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Rietzanger	-	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kleine karekiet	-	2	-	-	-	-	1	-	3	10	3	-	2	2	5	7	10	3	2	4	5	4	6	6	9	2	
Rietgous	3	3	-	-	1	2	-	1	2	2	2	1	2	2	2	4	5	2	6	6	8	8	6	3	5	5	
Aantal territoria	69	69	57	69	31	45	58	75	75	81	66	42	59	43	40	54	53	45	50	82	49	80	82	90	63	84	
Aantal soorten	17	16	13	15	12	12	12	13	14	15	15	9	13	12	12	14	12	13	14	18	16	15	19	16	17	18	

Bijlage 2

Soorten en territoria van broedvogels van Uiterdijken in 2005 t/m 2024.

Soort	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Dodaars	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fuut	1	1	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-
Knobbelkrwaan	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Kolgan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Grauwe gans	3	3	2	-	-	-	3	-	4	1	3	-	1	2	2	-	-	-	-	1
Soepgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	2	1	-	2	-	-	-	7
Grote Canadese gans	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	4	4	-	3	-	1	1	-	-	1
Bergeend	-	1	1	2	1	1	1	-	2	1	-	1	2	2	3	1	-	2	1	1
Saent	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Krakeend	6	2	2	4	6	4	-	4	3	5	2	3	6	3	4	1	5	3	4	1
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Wilde eend	5	3	2	5	4	5	4	4	6	4	4	1	5	8	4	9	8	6	1	10
Soepeend	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zomertaling	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2	1	-
Slobeend	3	2	3	2	4	3	3	-	2	3	3	1	2	1	1	3	2	2	2	-
Kuifeend	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Fazant	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Waterral	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Porseleinhoen	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Waterhoen	1	-	-	1	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-	1	-	1	2	1
Meerkoet	8	8	5	9	8	6	2	9	9	1	4	5	1	7	1	1	7	1	1	15
Scholekster	2	1	4	5	2	3	2	3	3	4	5	3	4	5	5	4	5	3	5	8
Kievit	10	10	9	12	5	7	11	17	18	24	11	16	20	21	14	9	17	17	10	18
Gruito	16	19	22	28	24	21	20	21	22	24	20	11	11	11	16	19	13	10	11	17
Tureluur	6	4	9	12	2	7	4	10	8	8	9	5	7	5	8	6	8	6	10	12
Veldleeuwenik	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Graspieper	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	2	1	1
Witte kwikstaart	-	-	1	4	2	2	-	1	3	2	1	2	3	2	2	2	2	3	3	3
Rietranger	5	9	5	7	5	2	4	3	3	3	2	1	-	-	2	2	-	-	-	-
Bosrietzanger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Kleine karekiet	2	1	2	2	2	3	2	1	-	2	2	3	4	-	2	8	3	-	5	3
Elauwborst	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sprinkhaanzanger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tapuit	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rietgors	5	5	3	2	2	2	1	1	3	2	2	2	1	-	3	2	1	1	1	2
Aantal territoria	79	74	74	95	68	70	59	78	83	98	74	66	81	88	78	82	73	71	84	103
Aantal soorten	20	19	16	14	14	17	14	14	15	18	16	16	16	14	16	18	13	16	18	18

Bijlage 3

Soorten en territoria van broedvogels van de Zwarte Noord in 2006 t/m 2024.

Soort	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Roerdonp	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelrwaan	1	-	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Grauwe gans	2	4	7	-	-	1	4	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Grote Canadese gans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Bergeend	1	1	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-
Krakeend	4	3	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1	3	1	3	2	1	1	1
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Wilde end	3	2	4	2	4	3	3	6	5	3	1	1	3	2	3	2	3	3	3
Soepeend	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zonertaling	1	-	1	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	1
Sloebend	2	2	3	4	6	4	5	1	4	4	1	3	3	3	3	2	1	1	1
Kuifeend	-	1	-	1	4	2	1	-	2	2	1	3	2	-	-	-	1	-	1
Waterhoen	-	-	-	1	-	-	-	2	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Meerkoet	6	8	4	11	8	8	6	13	9	9	5	4	7	9	16	14	19	15	17
Scholekster	3	3	2	4	2	4	2	2	4	4	3	3	1	4	2	1	1	1	1
Kleine plevier	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bontbekplevier	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klout	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1	1	1	-
Kievit	27	22	17	11	10	9	11	11	10	18	13	13	16	11	11	11	17	12	9
Watersnip	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grutto	15	19	14	11	20	25	14	13	18	25	16	16	17	14	19	9	12	11	16
Tureluur	8	10	12	6	5	8	4	5	6	7	7	5	6	4	7	7	6	1	3
Veldleeuwernik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Gele kwikstaart	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Witte kwikstaart	-	1	1	-	1	1	1	1	1	-	-	1	2	-	1	1	1	-	2
Rietzanger	5	-	-	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kleine karekiet	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bosniezanger	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rietgors	1	-	-	1	2	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Aantal territoria	83	78	69	57	69	71	55	61	67	79	51	52	62	49	67	52	64	48	56
Aantal soorten	18	14	13	14	16	14	13	15	16	13	11	12	12	9	11	12	12	11	12

Bijlage 4

Soorten en territoria van broedvogels van de Bruggematen in 2008 t/m 2024.

Soort	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Roerdomp	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kolgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	1	-
Grauwe gans	3	2	1	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grote Canadese gans	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nijlgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Bergeend	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	3	3	3	2	2	1	1	1	2	-	-	1	1	-	1	-	-
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Wilde eend	5	3	3	6	4	2	2	3	3	-	1	1	3	2	2	1	-
Slobeend	2	-	2	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kuifeend	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Buizerd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Fazant	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Waterhoen	1	4	3	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Meerkoet	5	6	3	3	5	6	5	4	2	-	6	2	3	2	2	2	2
Scholekster	2	2	1	2	-	-	-	2	3	1	2	1	2	1	1	1	1
Kleine plevier	-	-	-	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kievit	15	14	13	9	7	7	8	8	9	8	7	7	8	14	15	10	13
Grutto	4	3	3	1	-	1	2	3	3	2	5	5	4	5	5	4	3
Tureluur	3	3	2	3	2	-	1	2	2	2	3	4	3	5	5	3	3
Witte kwikstaart	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-
Merel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Rietzanger	-	5	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tjiftjaf	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Zwarte kraai	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Kleine karekiet	5	-	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rietgors	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aantal territoria	52	46	39	32	24	20	21	28	32	32	25	21	29	35	33	22	23
Aantal soorten	15	11	12	13	8	6	8	11	12	4	7	7	11	12	9	7	6

Bijlage 5

Soorten en territoria van broedvogels van de Wolkenberg in 2009 t/m 2024.

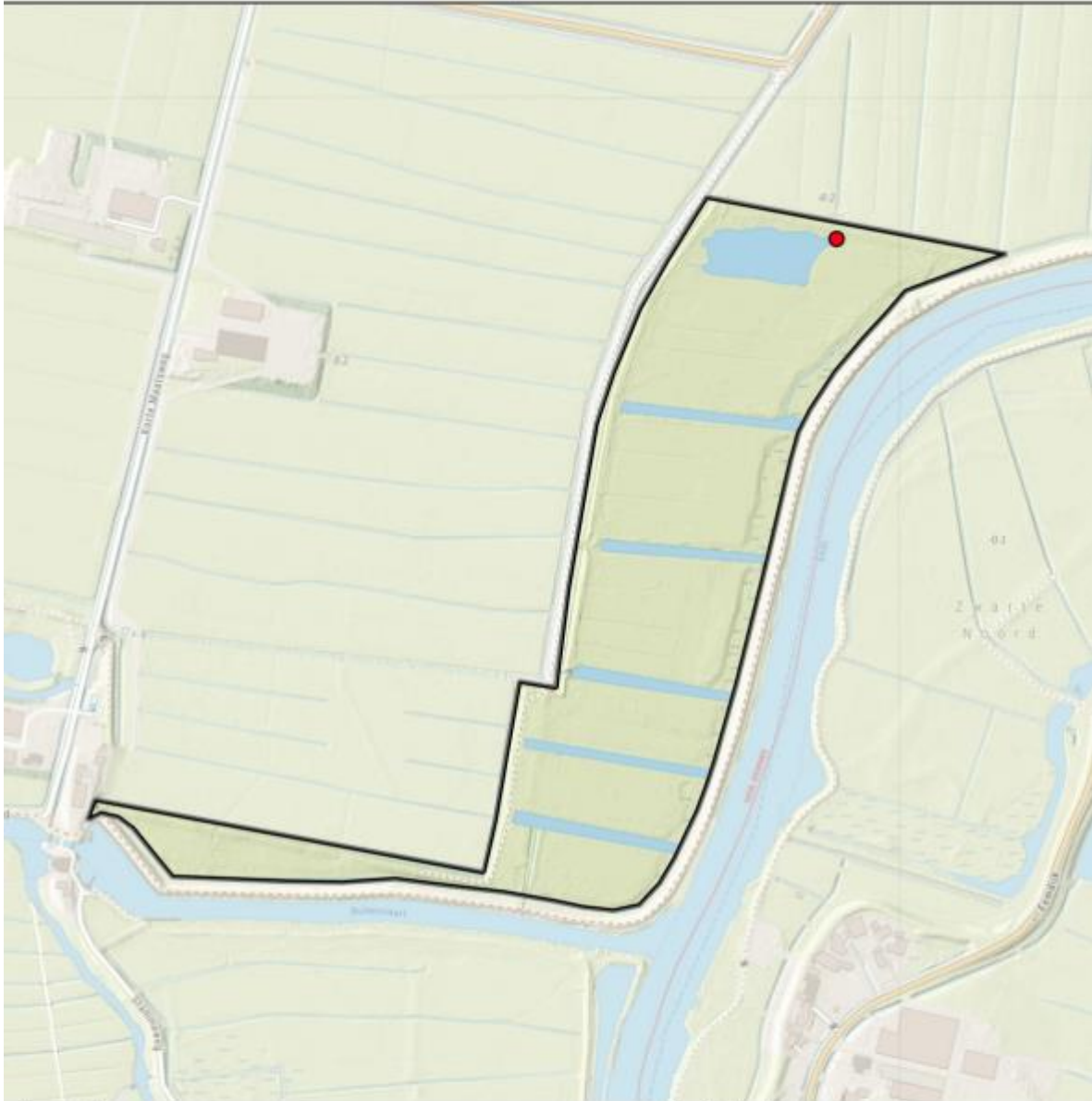
Soort	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Fuut	1	1	1	1	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Roerdomp	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	-	1	2	2	-	1	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Grauwe gans	6	2	6	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Grote Canadese gans	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	2	3	1	2	1
Bergeend	2	-	-	1	1	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	3	3	5	3	4	4	3	3	1	1	-	1	1	-	-	-
Wilde eend	6	5	4	5	5	4	6	5	3	-	1	2	3	2	6	4
Slobeend	1	1	1	4	1	4	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-
Kuifeend	2	1	1	2	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Bruine kiekendief	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fazant	-	-	-	-	1	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	1
Waterral	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Waterhoen	3	3	4	3	3	1	2	1	1	1	1	-	-	-	-	1
Meerkoet	7	9	10	8	7	8	5	8	6	6	4	3	4	4	5	3
Scholekster	2	-	1	1	1	1	1	2	3	1	-	1	-	1	1	1
Kluut	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Kleine plevier	-	-	-	1	2	1	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-
Kievit	3	5	4	5	5	6	7	4	3	7	-	3	2	1	2	1
Watersnip	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Grutto	-	1	-	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tureluur	1	2	2	3	2	3	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Houtduif	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Witte kwikstaart	-	-	2	2	-	-	1	1	2	-	-	-	1	-	-	-
Blauwborst	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Merel	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-
Snor	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rietzanger	4	7	2	4	3	1	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Bosrietzanger	2	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Kleine karekiet	9	5	10	7	7	5	1	2	1	2	-	-	3	4	2	3
Rietgors	2	3	6	5	3	3	4	4	3	2	3	1	2	2	2	3
Aantal territoria	61	53	63	64	49	45	42	42	41	21	13	14	19	20	22	18
Aantal soorten	22	18	18	22	18	16	16	19	20	8	8	8	8	12	9	9

Bijlage 6   **Territoriakaarten van de broedvogelsoorten in 2024.**

- De Helling
- Uiterdijken
- Zwarte Noord
- Bruggematen
- Wolkenberg

De verspreiding van de soorten wordt weergegeven door middel van stippenkaarten, waarbij elke stip globaal de ligging van het territorium aanduidt.

Roerdomp 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2024

Telgebied:

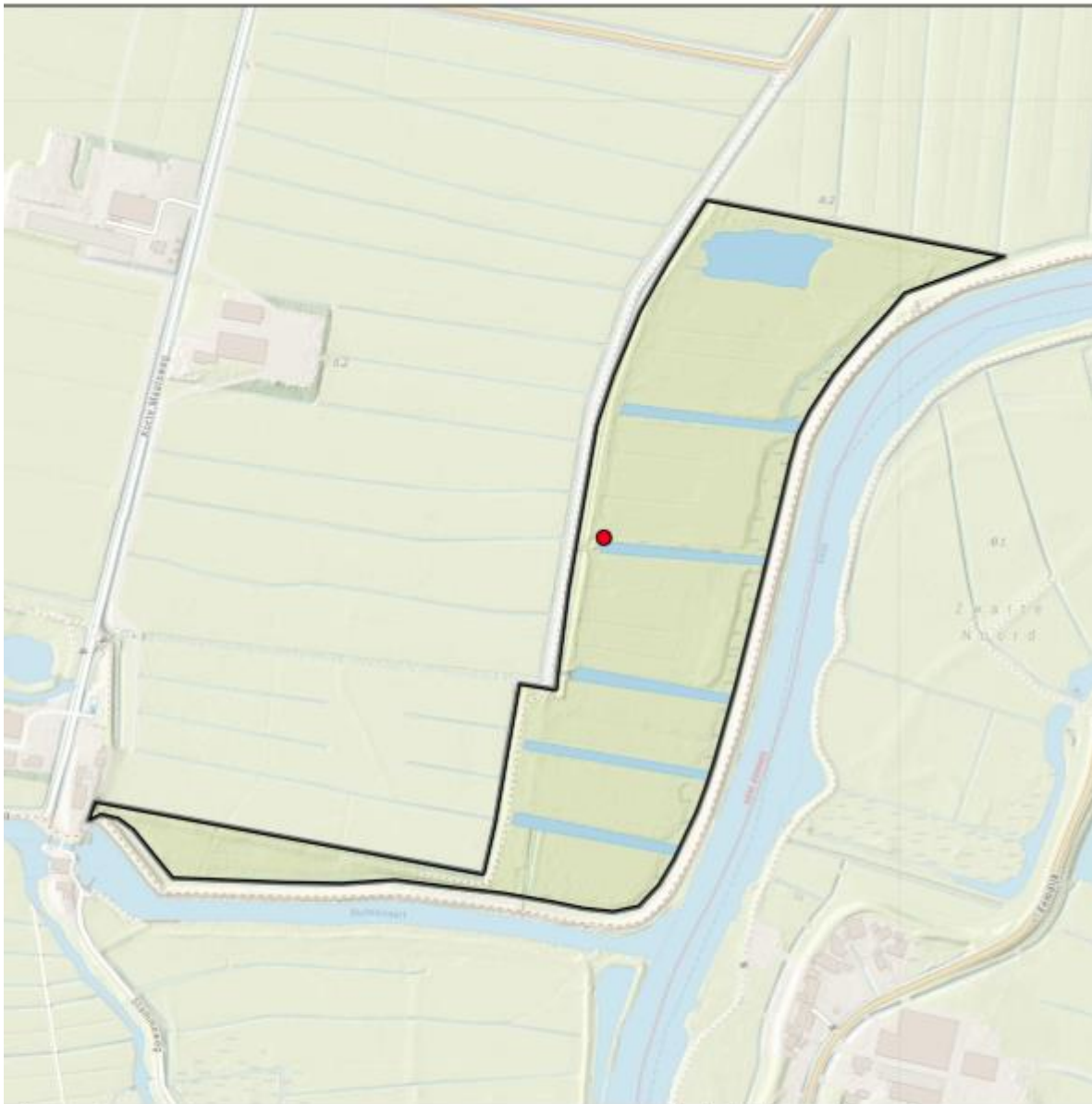
2848 De Helling

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand	
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datumg.
X	X	X	X						1	25-3 t/m 5-6	1000

Sovon

Knobbelzwaan 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

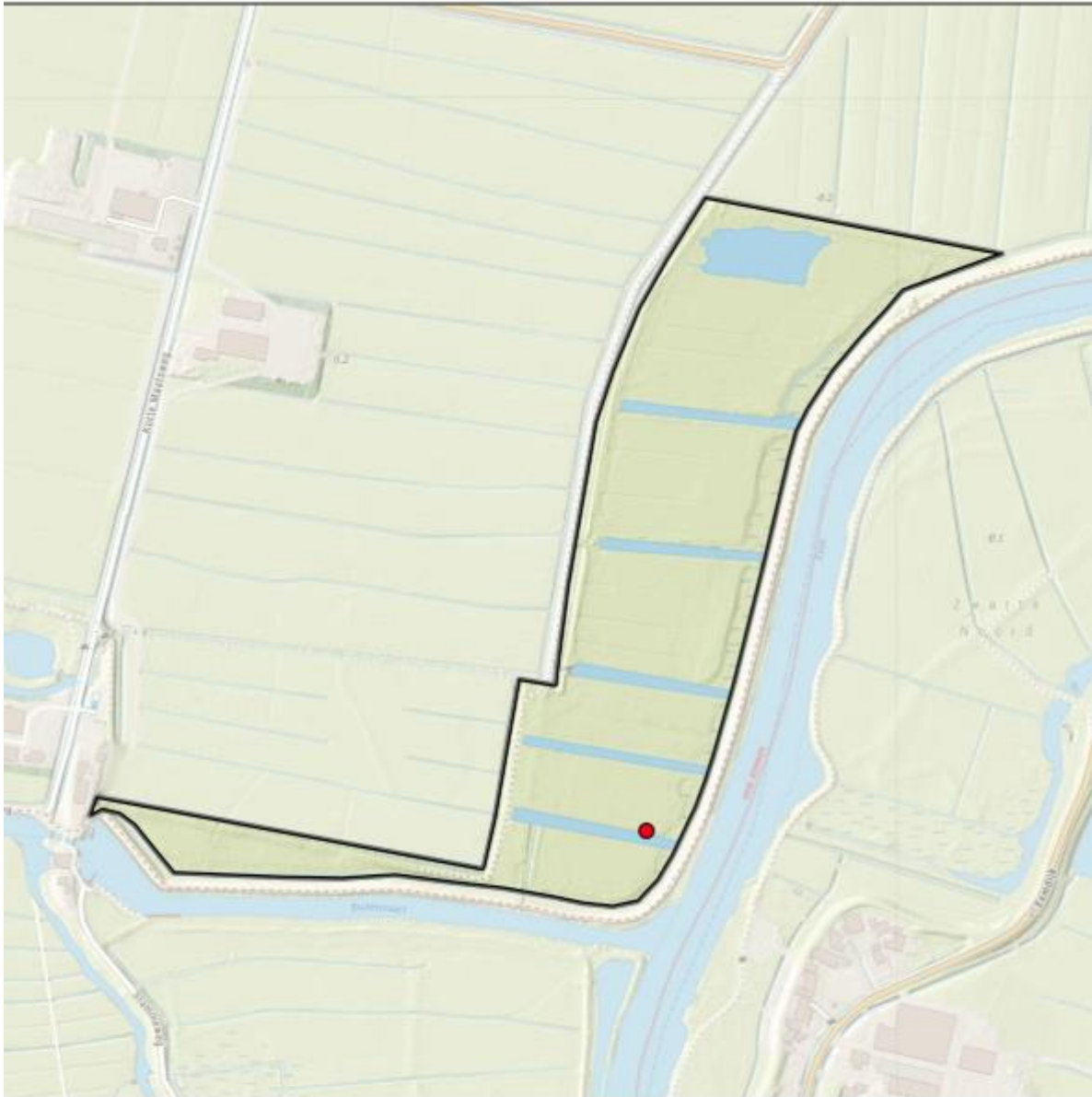
Periode:
2024

Telgebied:
2848 De Helling

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumgrens	datumgrens
-	X	X	X					2	1	15-4 t/m 15-7	1000

Grauwe Gans 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
2848 De Helling

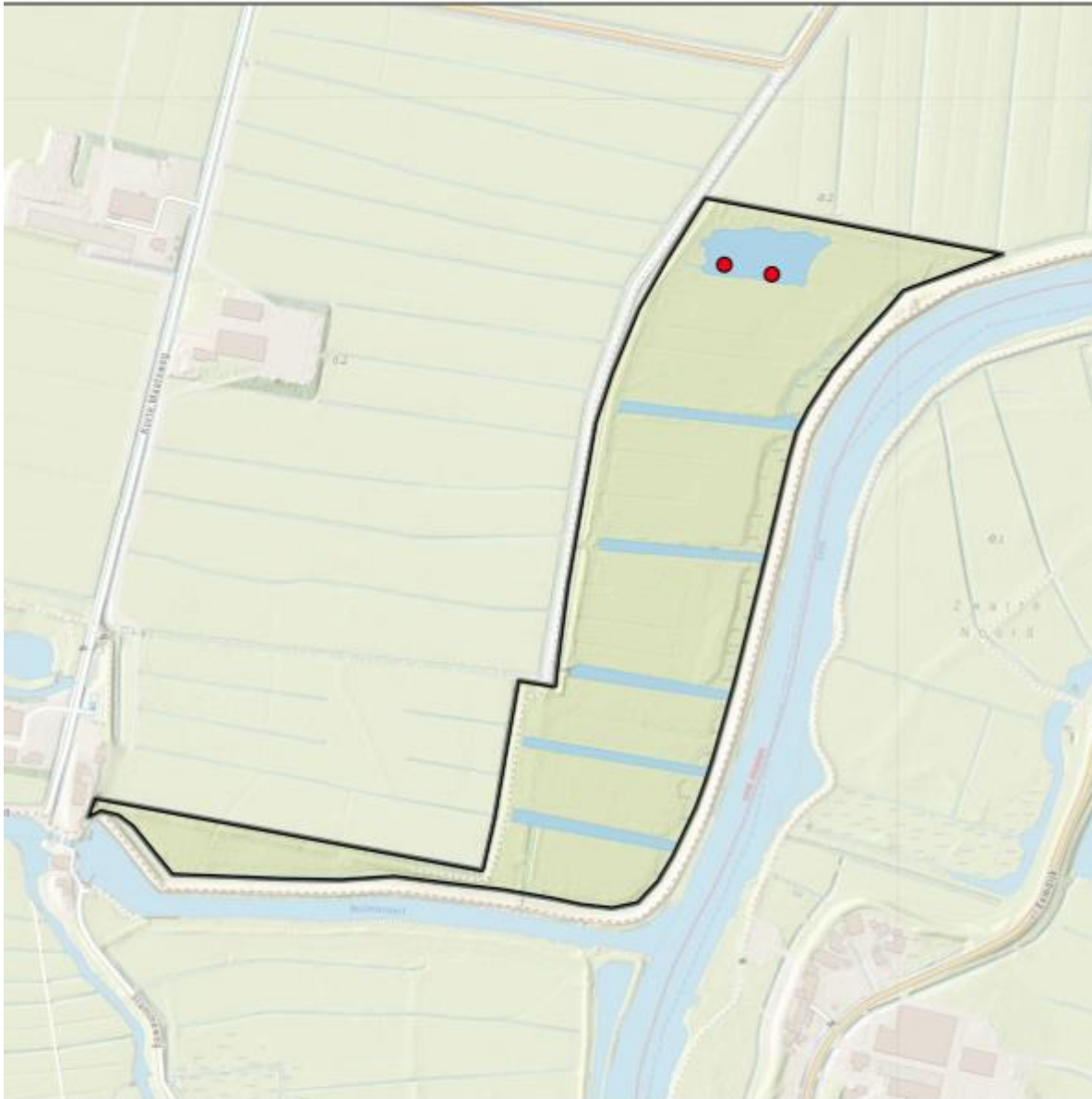
geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorium	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumgrens
-	X	X	X					1	25-2 t/m 15-4	500

Sovon

Bergeend 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

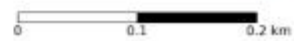
Periode:

2024

Telgebied:

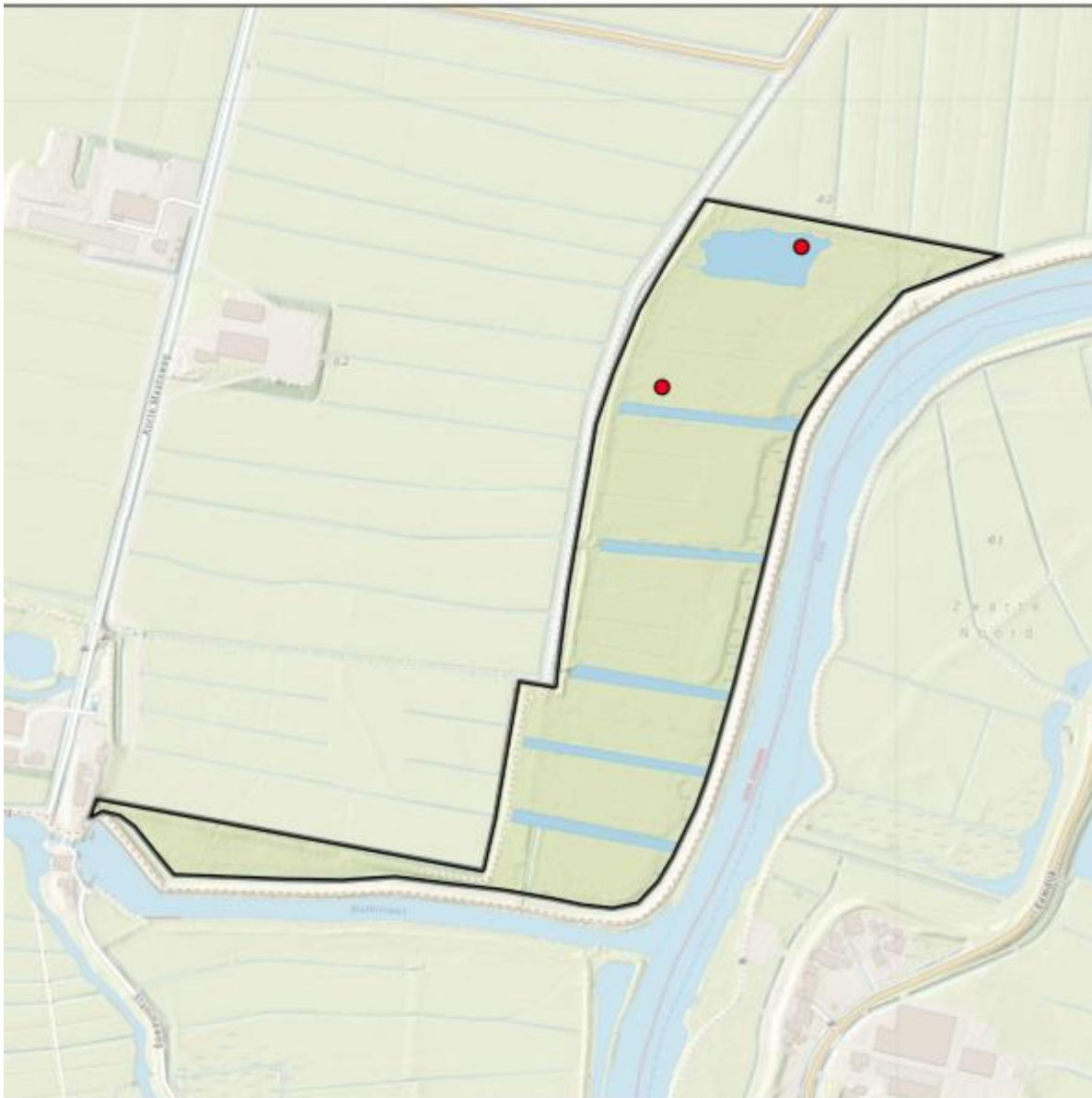
2848 De Helling

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	avisoen		datumg	datumgrens
X	X	X	X					2	1	25-4 t/m 10-7	1500

Sovon

Krakeend 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

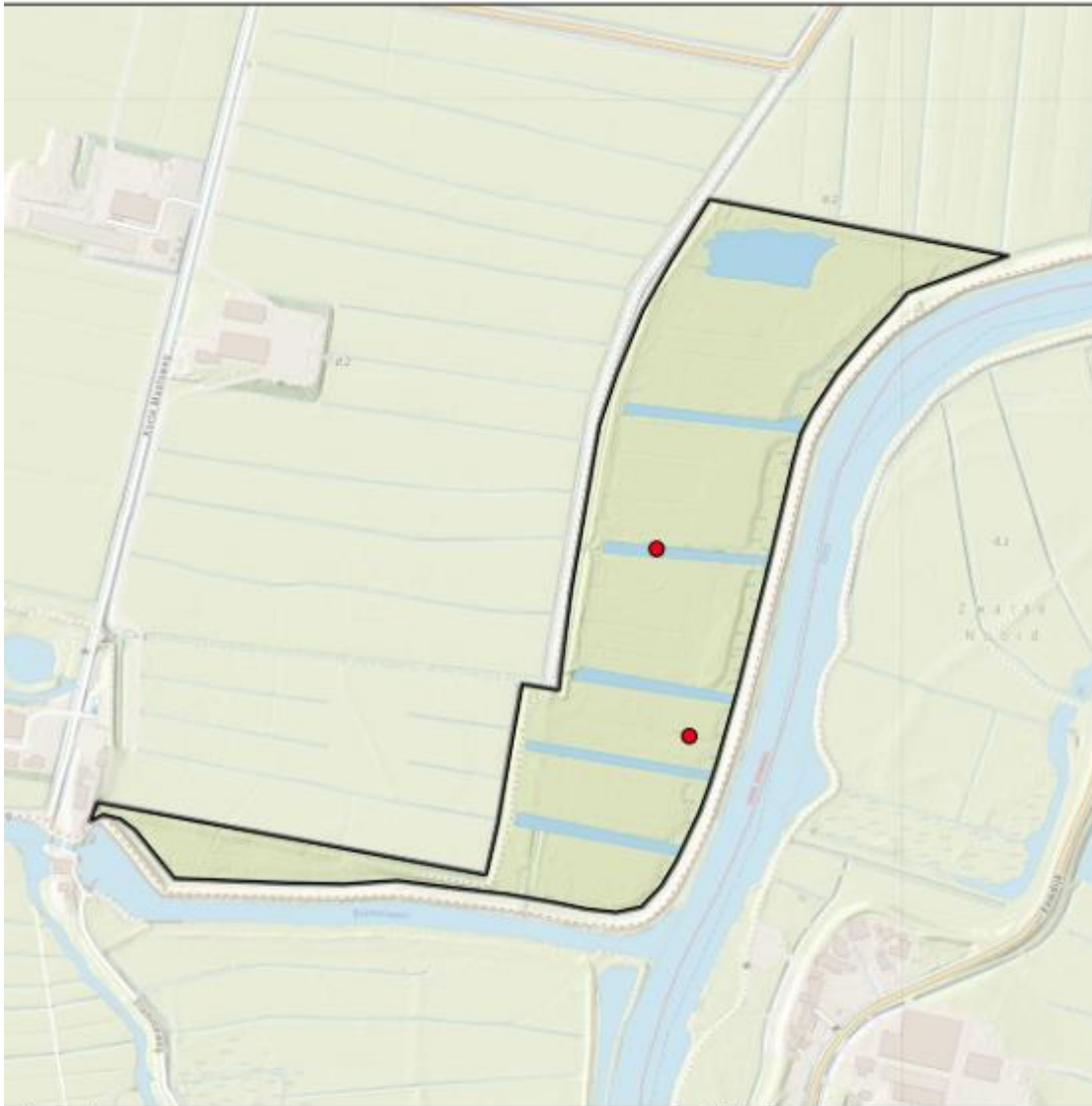
Telgebied:
2848 De Helling

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datum	datumgrens
-	-	X	X					2	1	15-4 t/m 10-6	1000
X	X	-	-						2	15-4 t/m 10-6	1000

Sovon

Wilde Eend 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

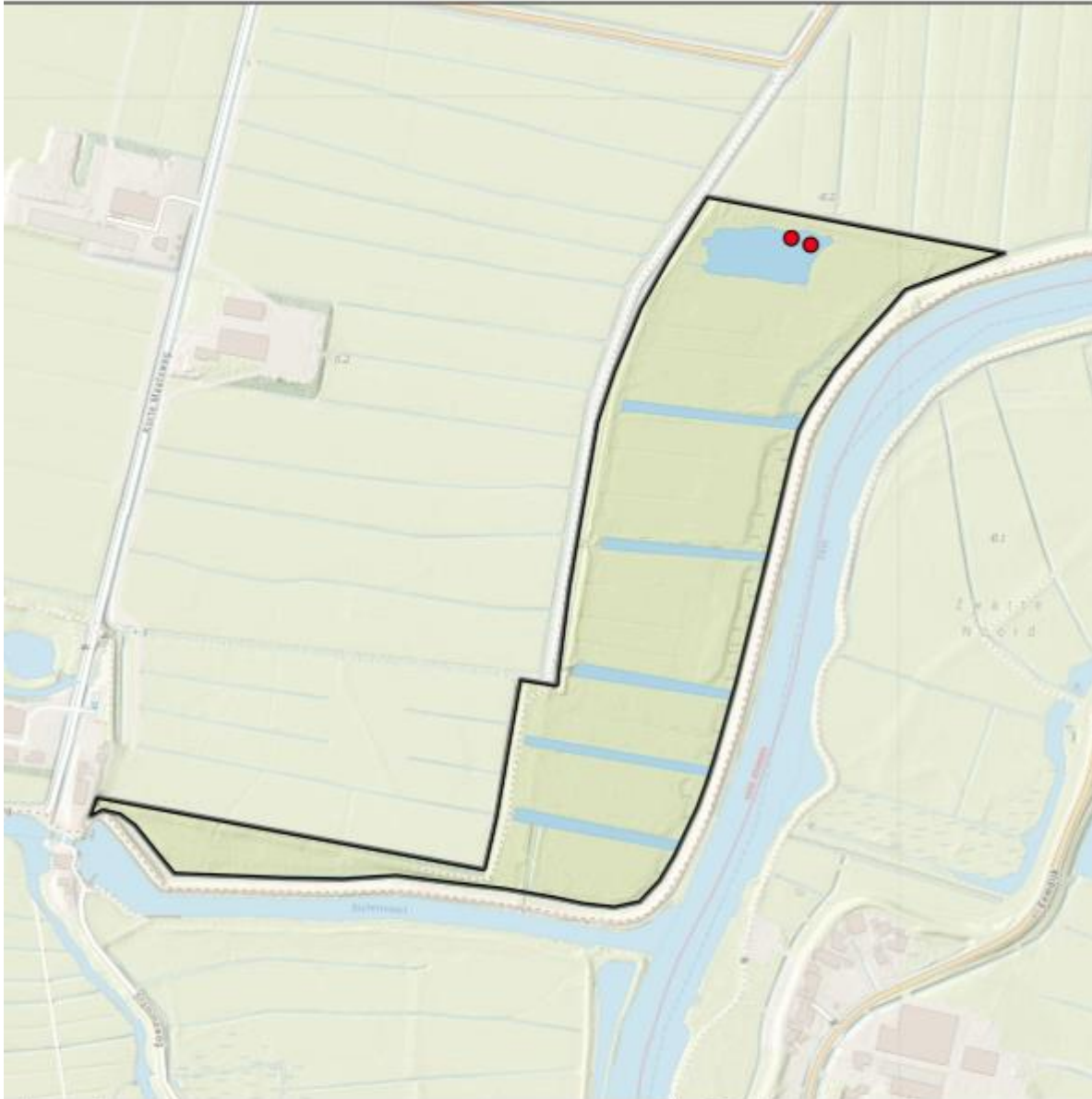
Telgebied:
2848 De Helling

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fuele-afstand		
adult	paar	territoria	neal	migrant	1	2	3	seizoen		dalump	datumgrens
man	X	X	X					2	1	25-3 km 10-5	750

Sovon

Slobeend 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

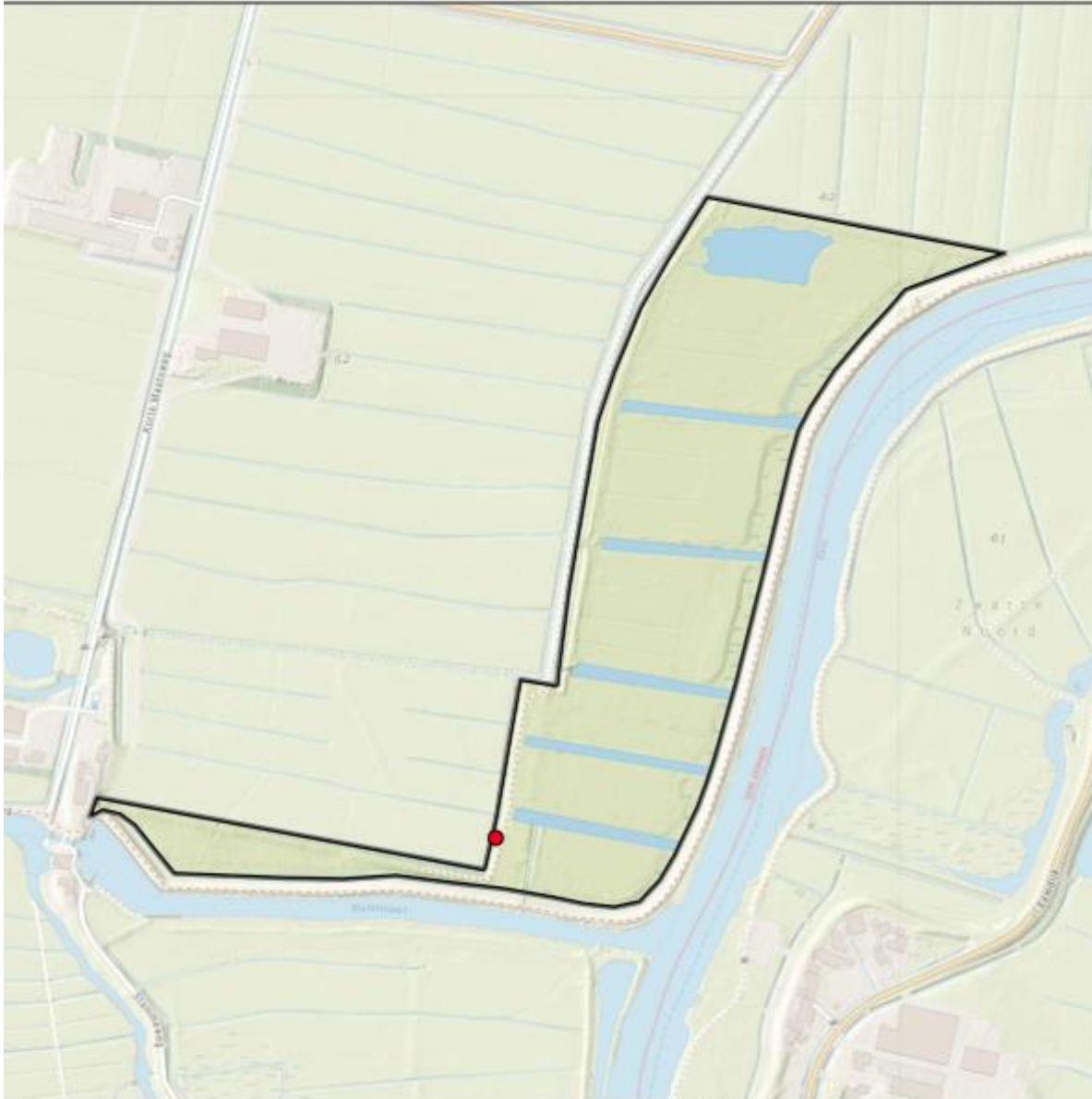
Telgebied:
2848 De Helling

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fuusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
x	x	x	x					2	1	15-4 t/m 25-8	750

Sovon

Kuifeend 1 territorium

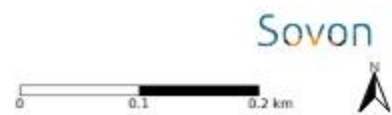
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

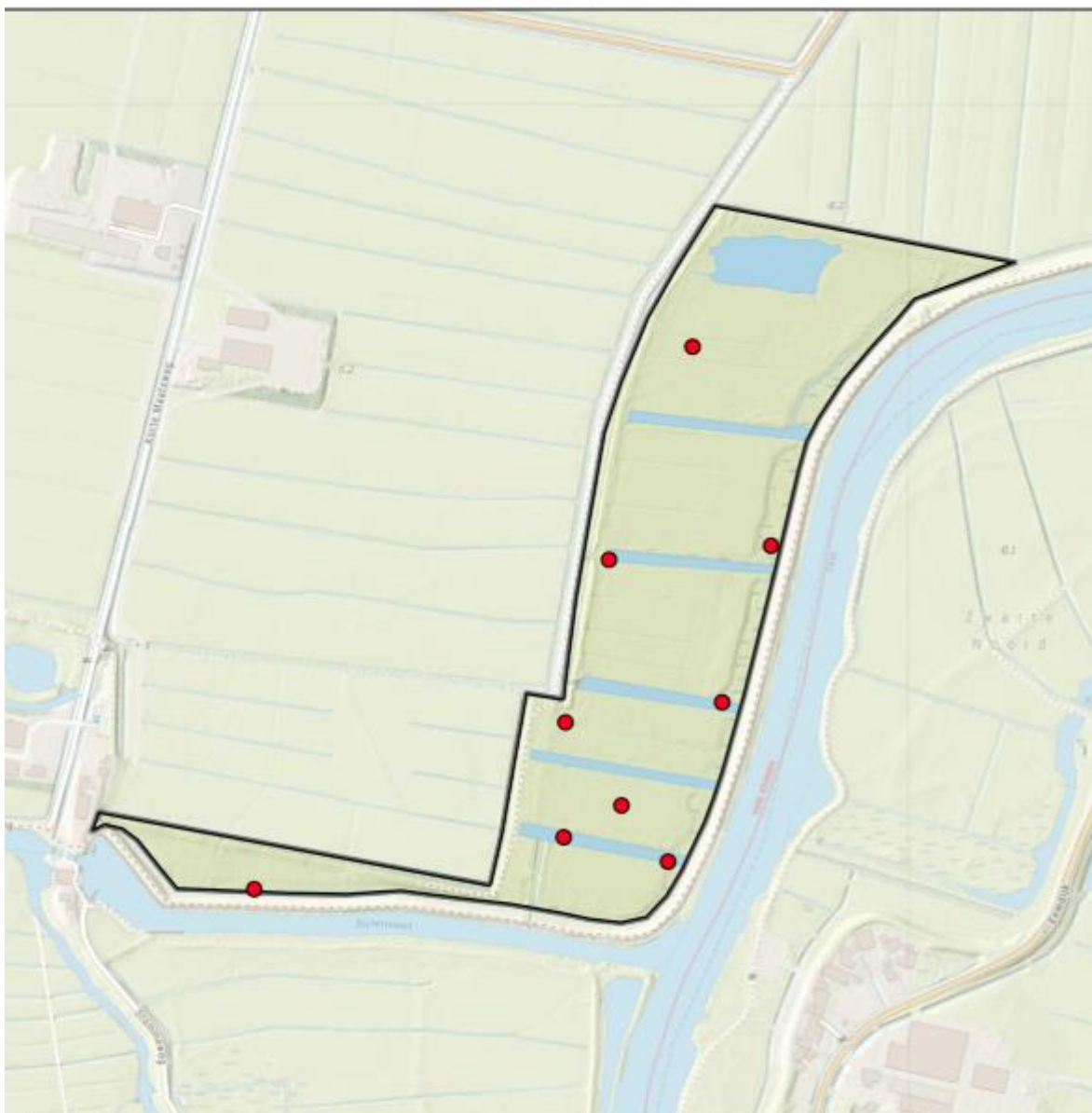
Periode:
2024

Telgebied:
2848 De Helling

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen			fysiek-afstand	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.		datumgrens
man	X	X	X					2	1	10-6 t/m 30-8	750

Meerkoet 9 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

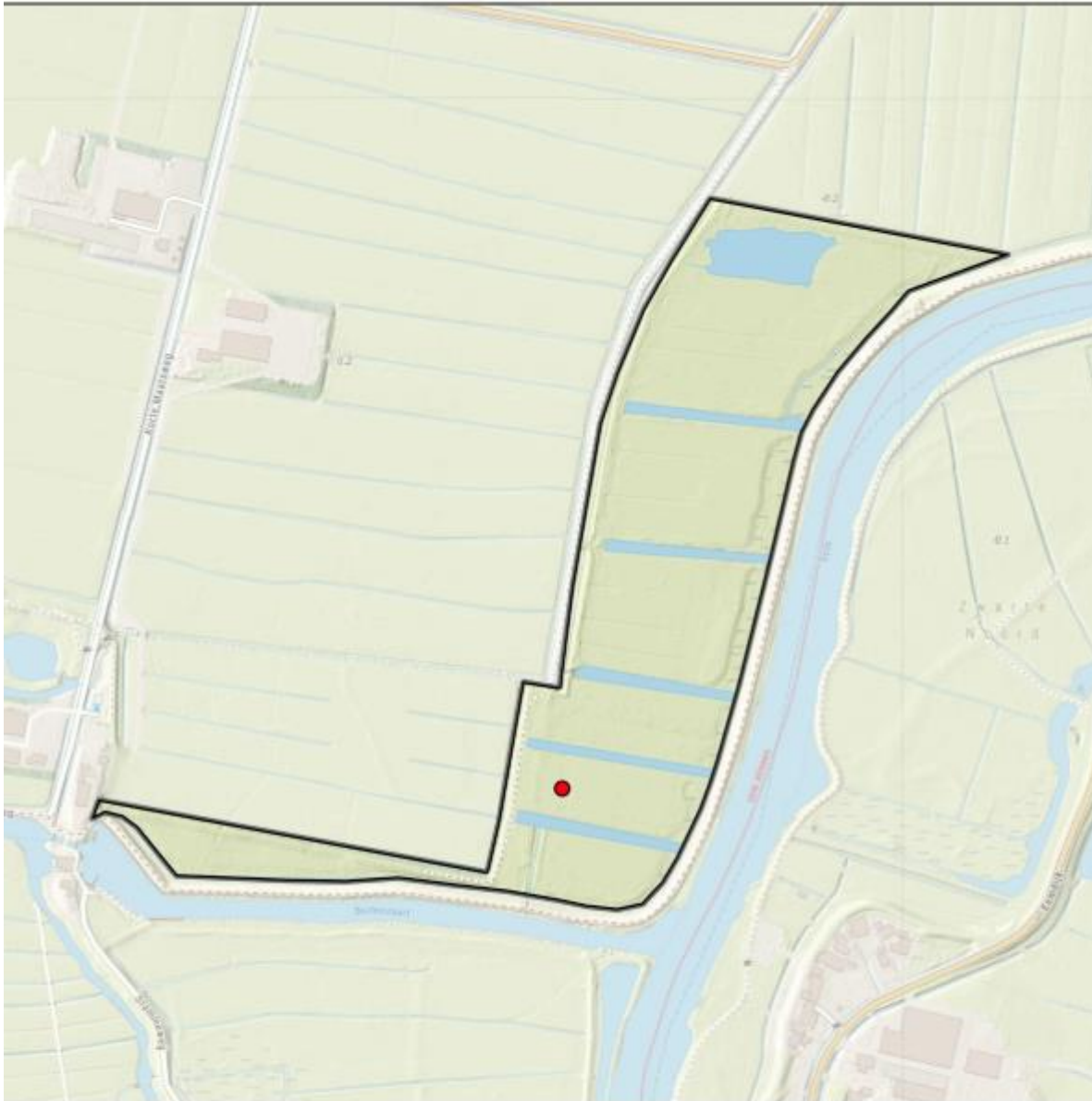
Telgebied:
2848 De Helling

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fuze-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	

Sovon

Scholekster 1 territorium

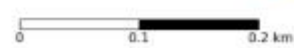

- Legenda:*
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
2848 De Helling

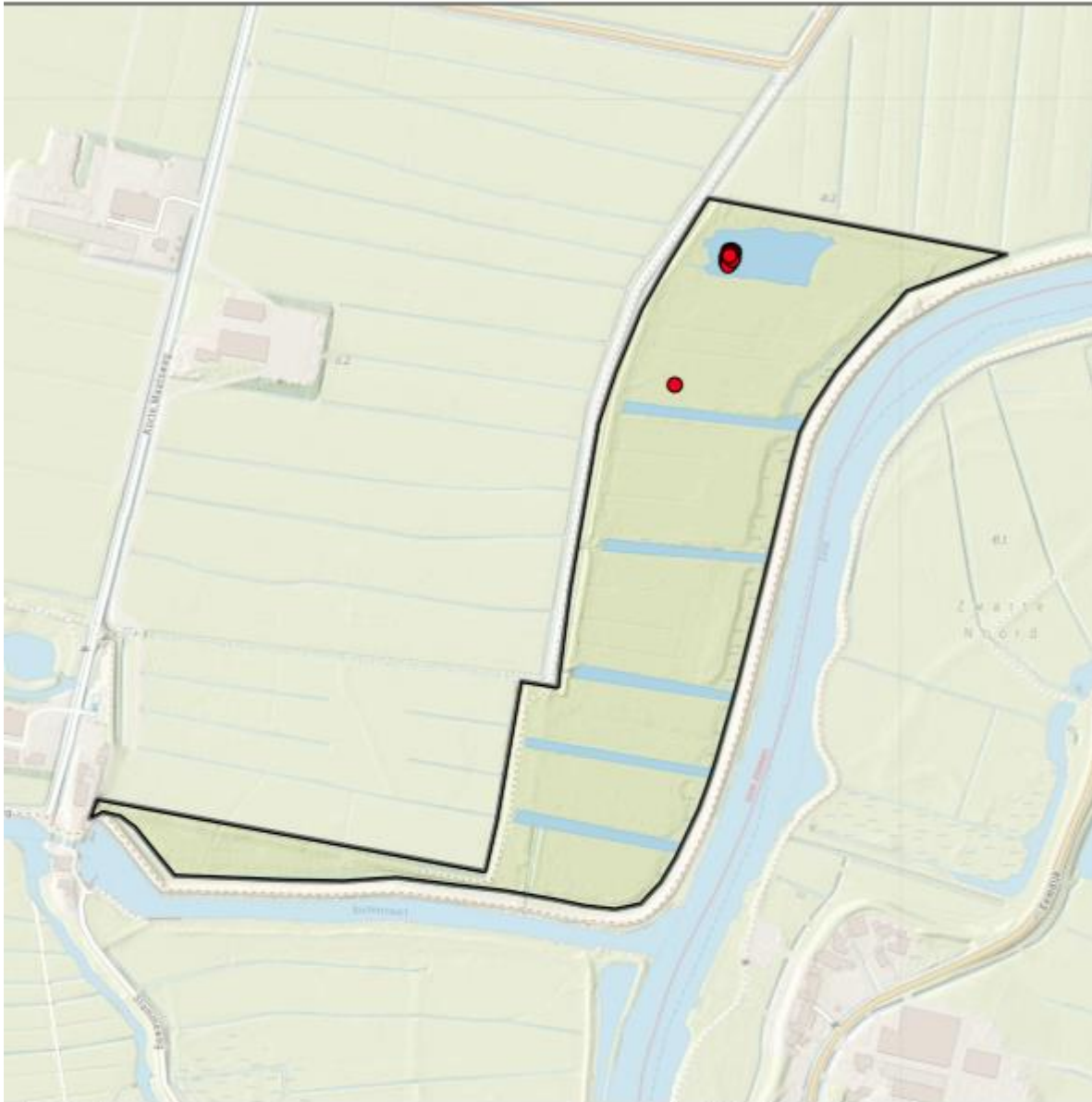
geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen			fusie-	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datum	datumgrens	afstand
	X	X	X					2	1	20-4 t/m 5-6	1000

Sovon

Kluut 20 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
2848 De Helling

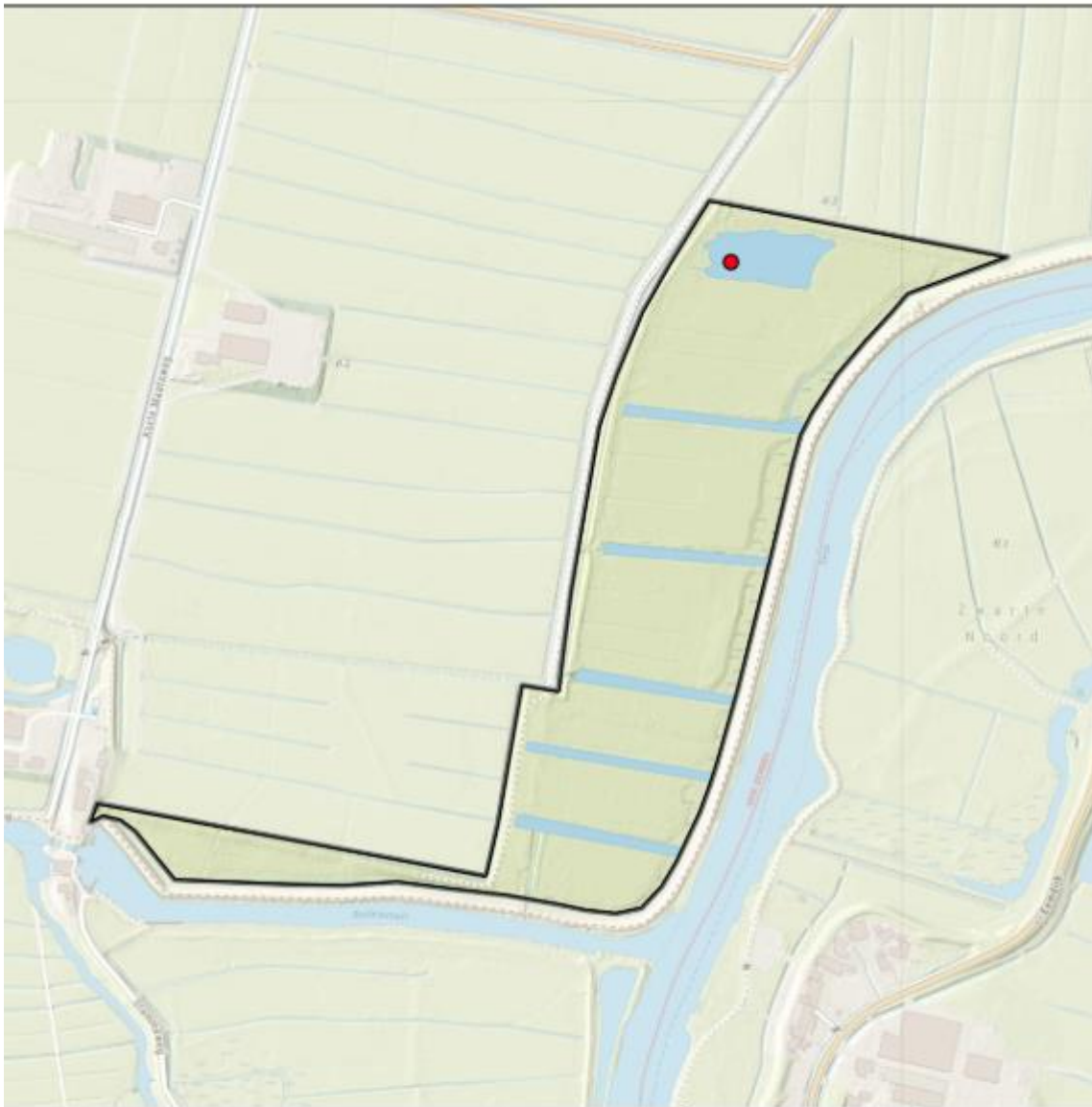
geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen			fusie-	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
-	X	-	X					1	1-5 t/m 5-6		

Sovon

Kleine Plevier 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

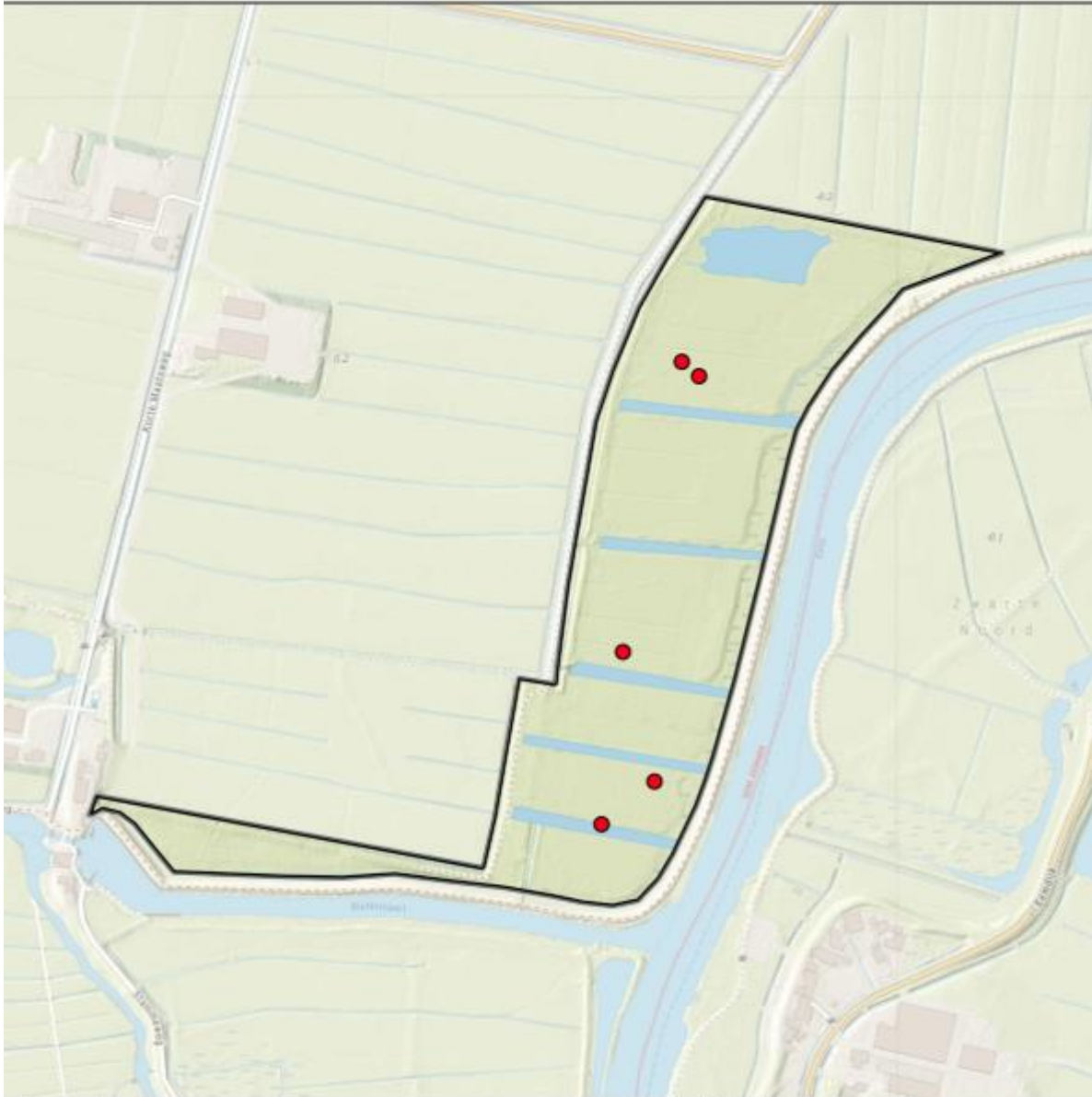
Telgebied:
2848 De Helling

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand	
adult	paar	territoriaal	next	migrant	1	2	3	seizoen			datumg.
X	X	X	X					2	1	1-6 km 10-7 30-6 km 25-6	1000

Sovon

Kievit 5 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

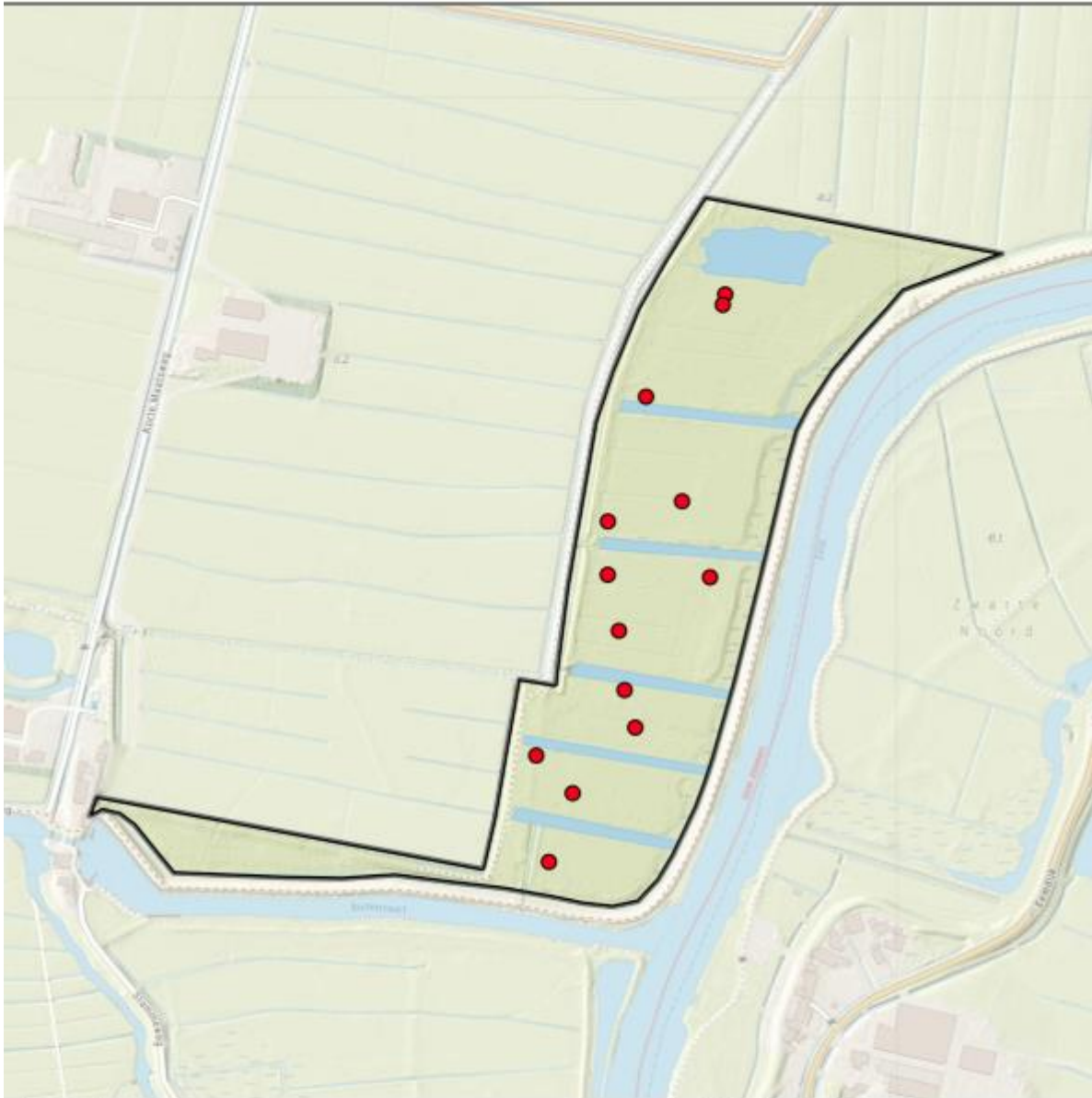
Telgebied:
2848 De Helling

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens		fuksel-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
man	X	X	X					2	1	25-3 t/m 10-5	1000

Sovon

Grutto 13 territoria

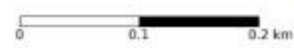
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
2848 De Helling

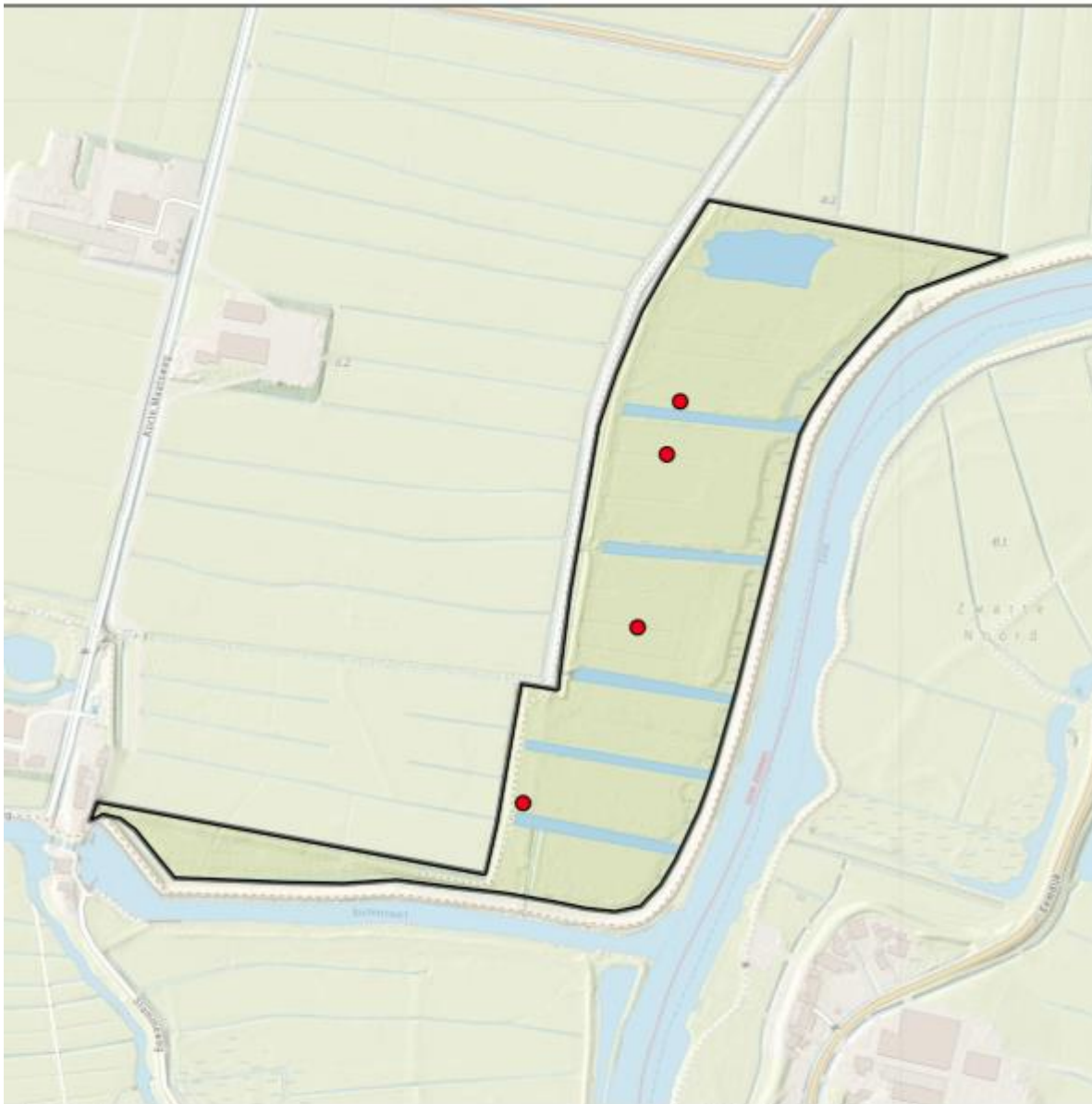
geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen			fusie-	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
X	X	X	X					2	1	25-3 t/m 10-5	1000

Sovon

Tureluur 4 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

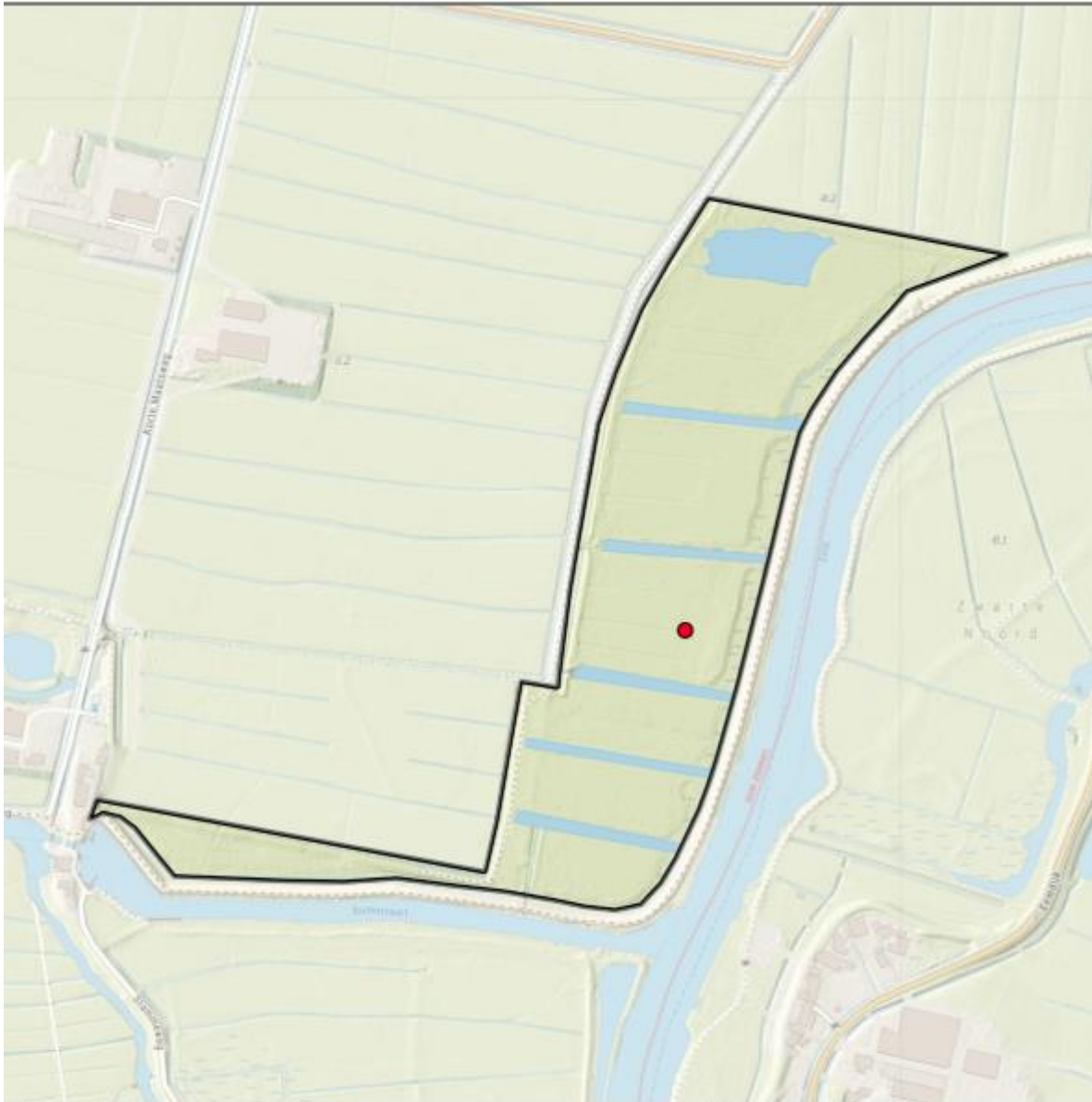
Telgebied:
2848 De Helling

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens		fuusie-afstand
adult	paar	territorie	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg	15-4 t/m 10-6	1000
X	X	X	X					2	1	10-5 t/m 10-8	1000

Sovon

Gele Kwikstaart 1 territorium

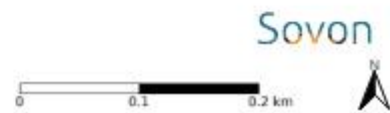
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

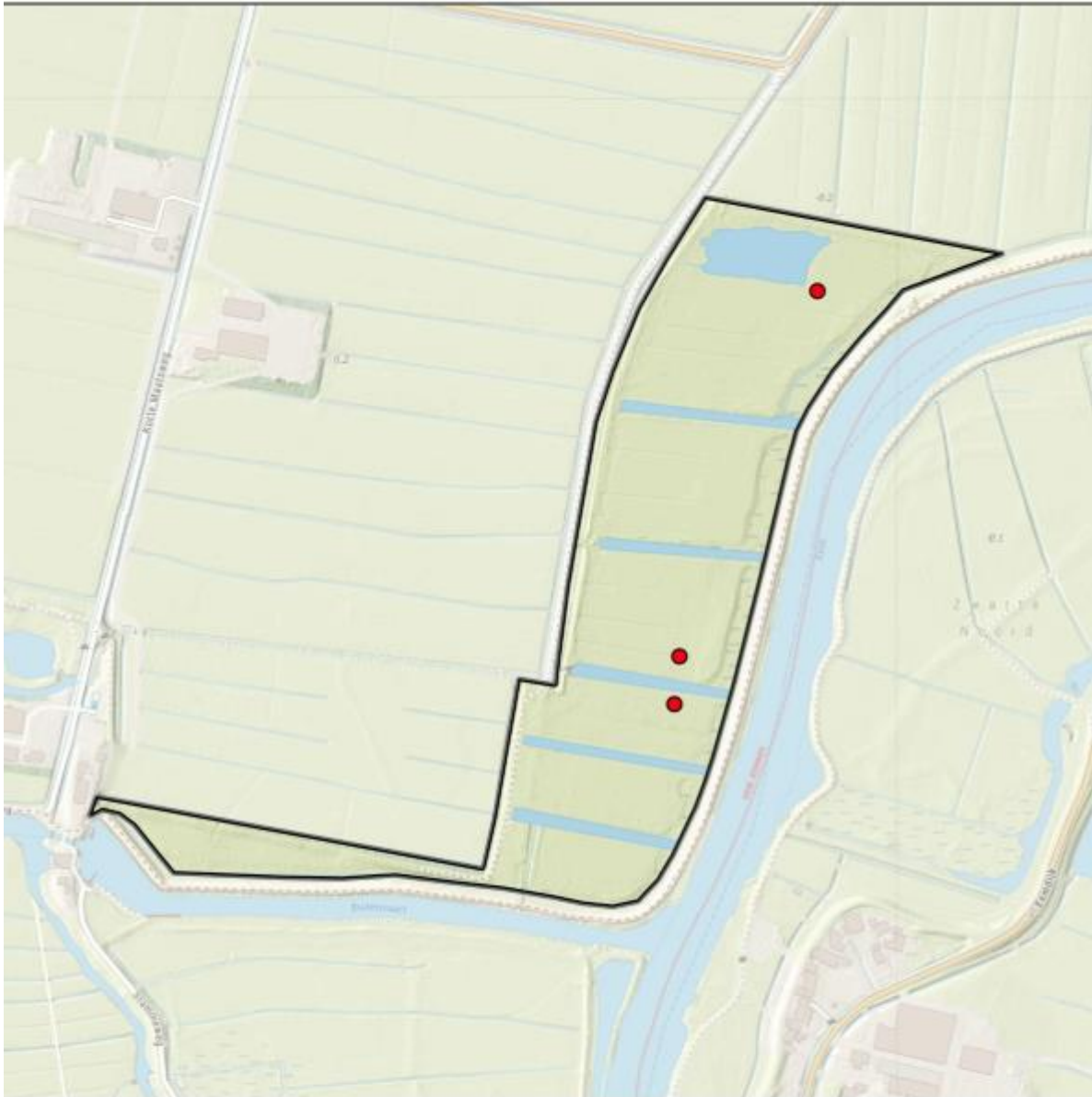
Telgebied:
2848 De Helling

geldige waarnemingen				migrant	normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fuusie-afstand
adult	paar	territorie	nest		1	2	3	seizoen	datumg		
		X	X	JA	1-6	7-13	14+		1	10-4 t/m 15-7	300
X	X	-	-	JA	1-6	7-13	14+		1	25-5 t/m 15-7	300

Sovon

Rietgors 3 territoria

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
2848 De Helling

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territorium	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
.	X	X	X		1-6	7-13	14+		1	10-4 t/m 25-6	200

Dodaars 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datum	
		X	X					1	5-4 t/m 5-7	500
X	X							2	5-4 t/m 5-7	500

Sovon

Fuut 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		tuele-afstand	
adult	paar	erfvoerd	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datum	datumgrens
.	X	X	X					2	1	10-4 okt 10-4

Sovon

Grauwe Gans 3 territoria

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

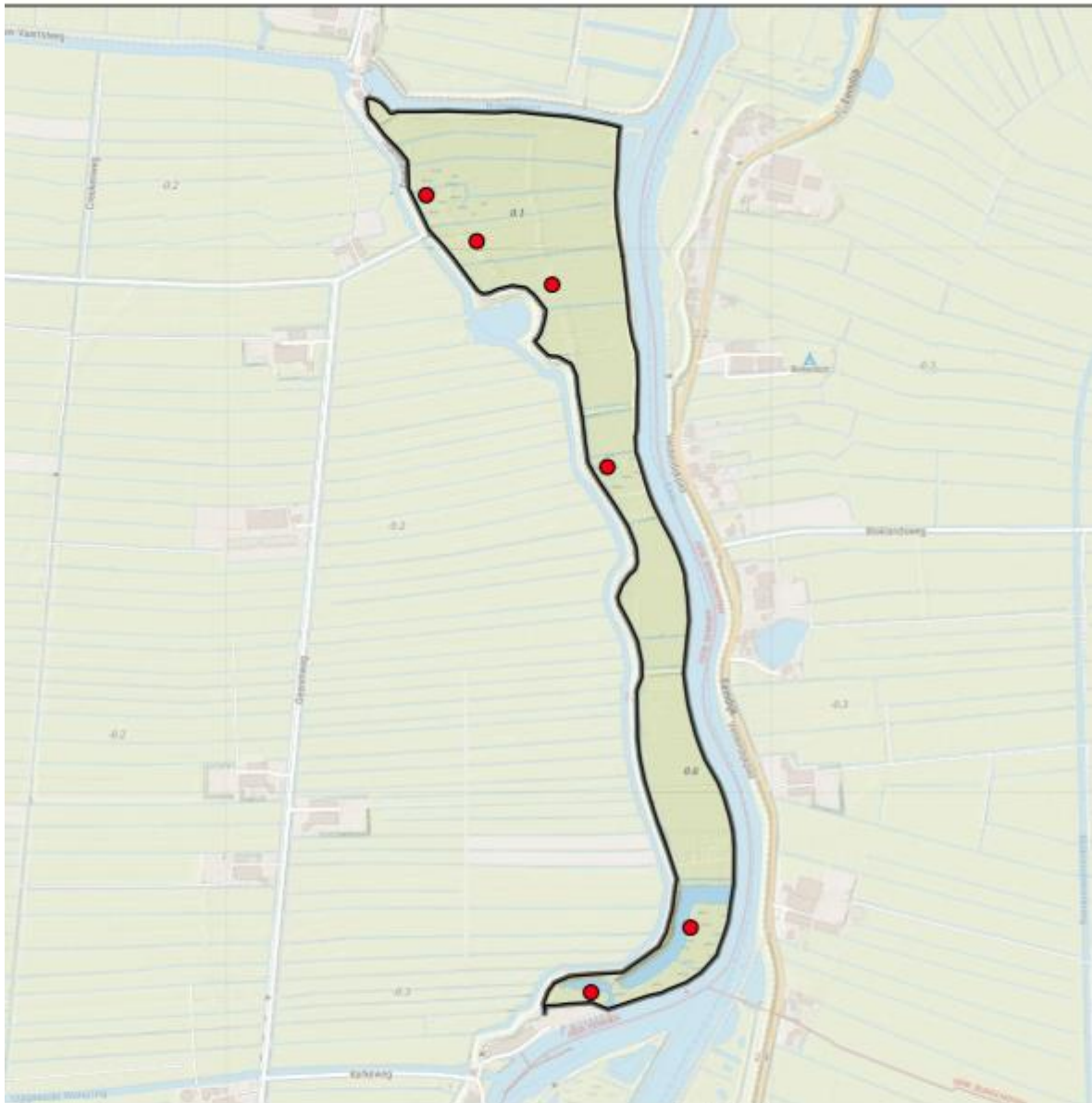
Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	afstand
	x	x	x					1	2023 t/m 19L2	600

Sovon

Krakeend 6 territoria

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territorie	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datum
-	-	X	X	-	-	-	-	2	1	15-4 t/m 10-6
X	X	-	-	-	-	-	-	-	2	15-4 t/m 10-6

Wilde Eend 5 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
man	X	X	X					2	1	25-3 t/m 10-5	750

Sovon

Soepeend 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumgrens	
man	X	X	X					2	1	25-3 t/m 10-5	750

Sovon

Zomertaling 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-	
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumgrens	afstand

Sovon

Slobeend 3 territoria

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
X	X	X	X					2	1	15-4 t/m 25-6	750

Sovon

Waterhoen 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2024

Telgebied:

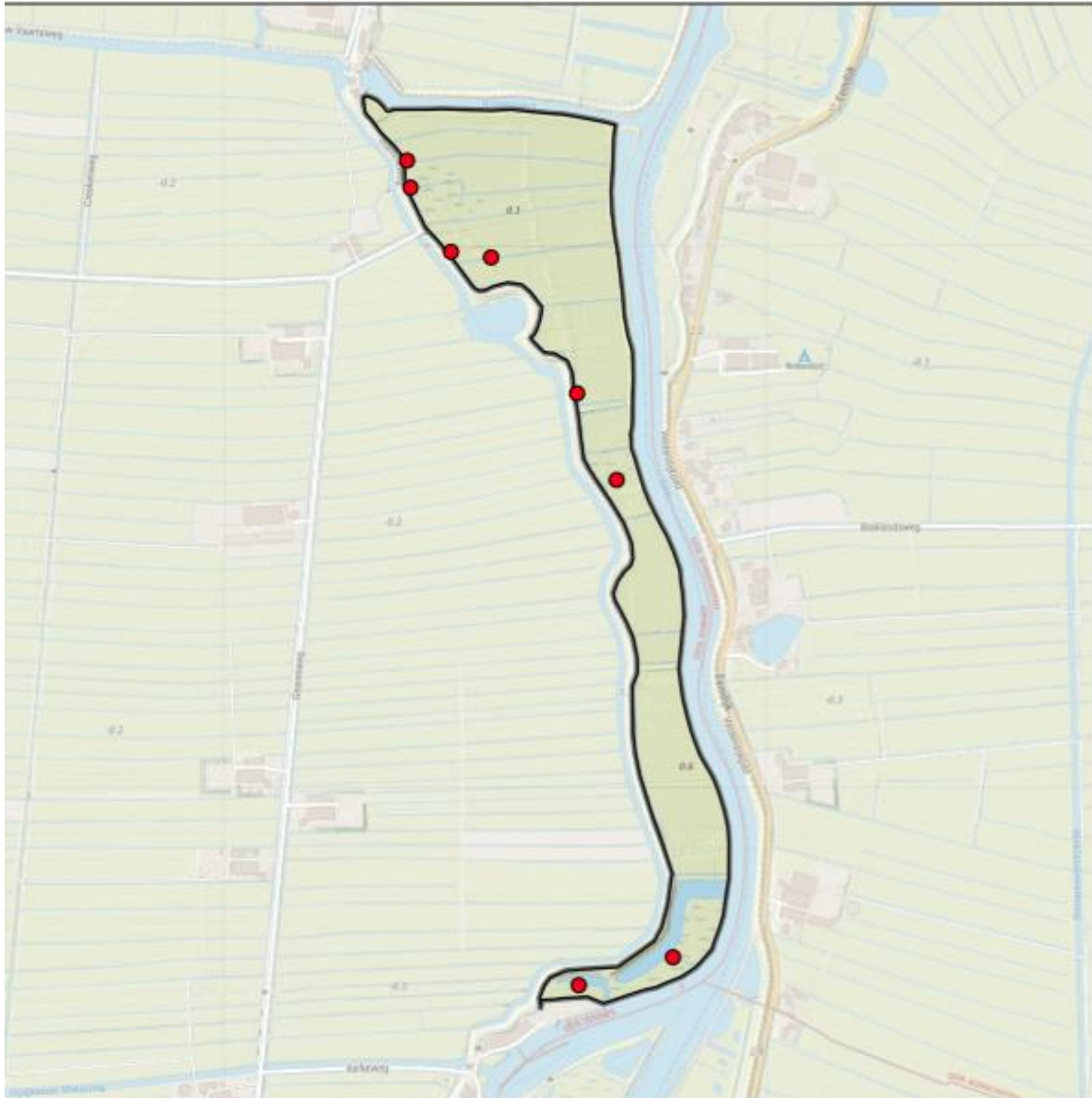
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	afstand
X	X	X	X						1	10.4 km 10.6

Sovon

Meerkoet 8 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2024

Telgebied:

3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	avisoen		datumg.	datumgrens
X	X	X	X					2	1	15-4 t/m 5-6	500

Sovon

Scholekster 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

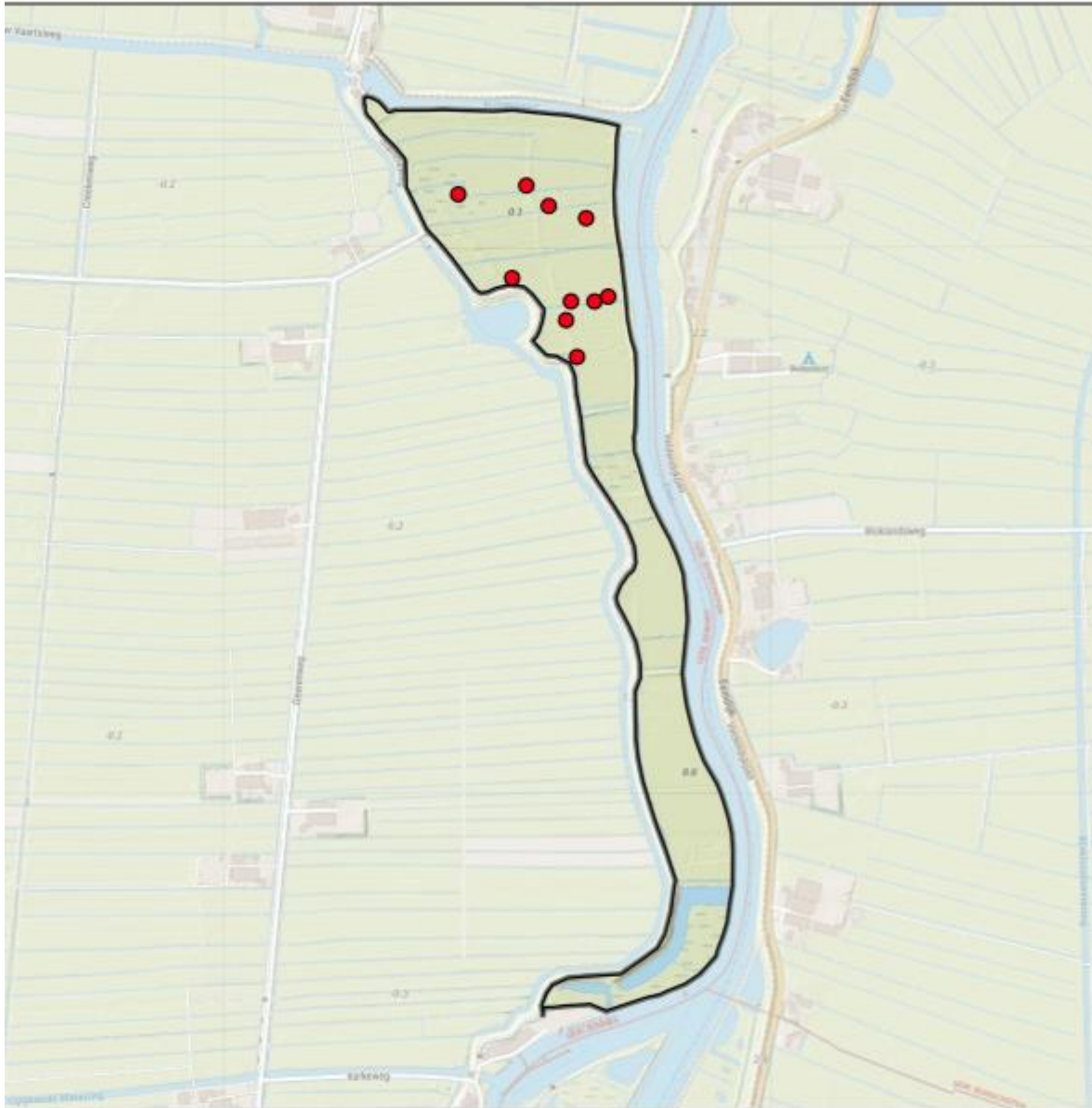
Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumgrens	
-	X	X	X					2	1	20-4 t/m 5-6	1000

Sovon

Kievit 10 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

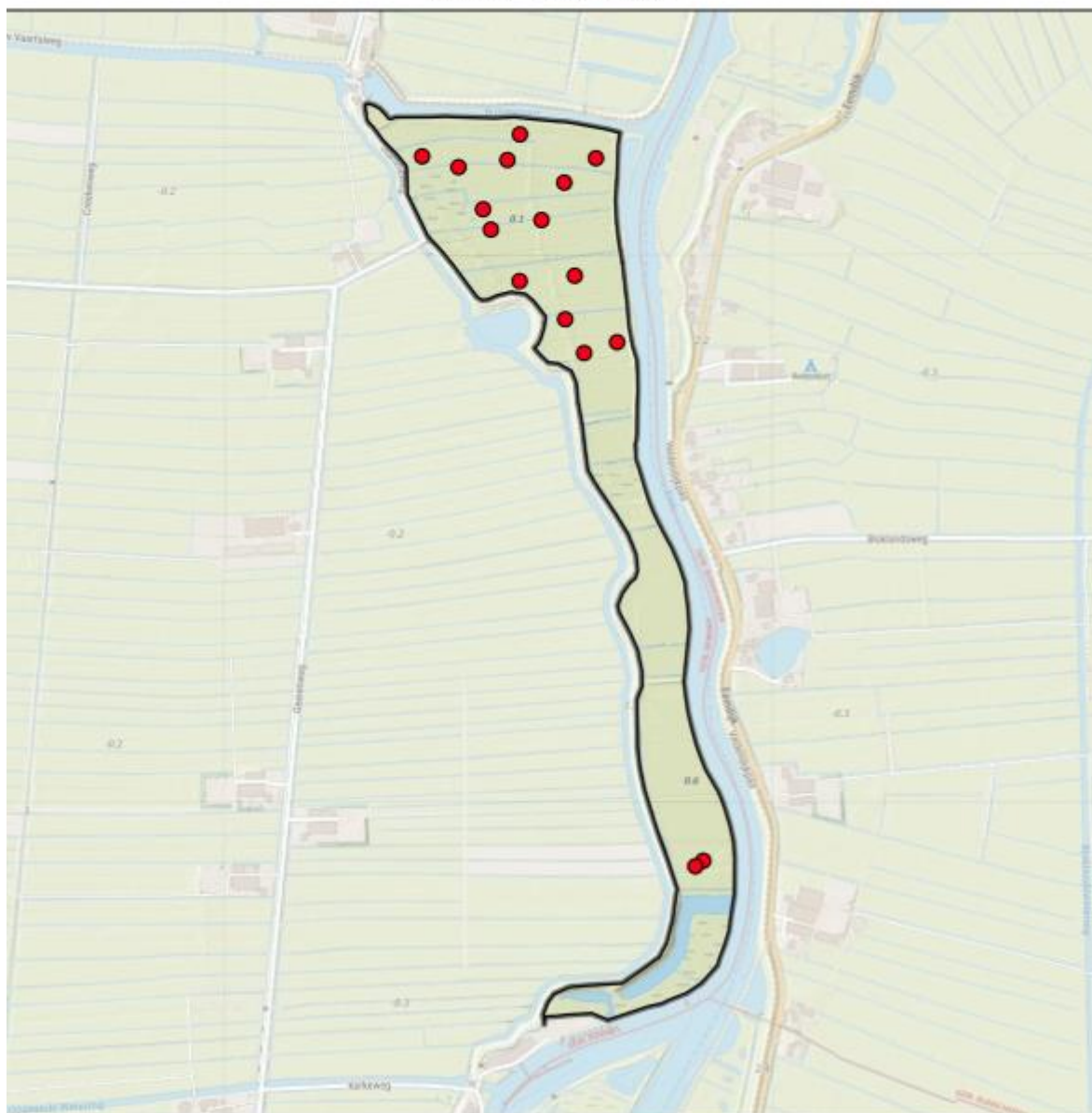
Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumgrens	afstand
man	X	X	X					2	1	25-3 t/m 10-5 1000

Sovon

Grutto 16 territoria

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

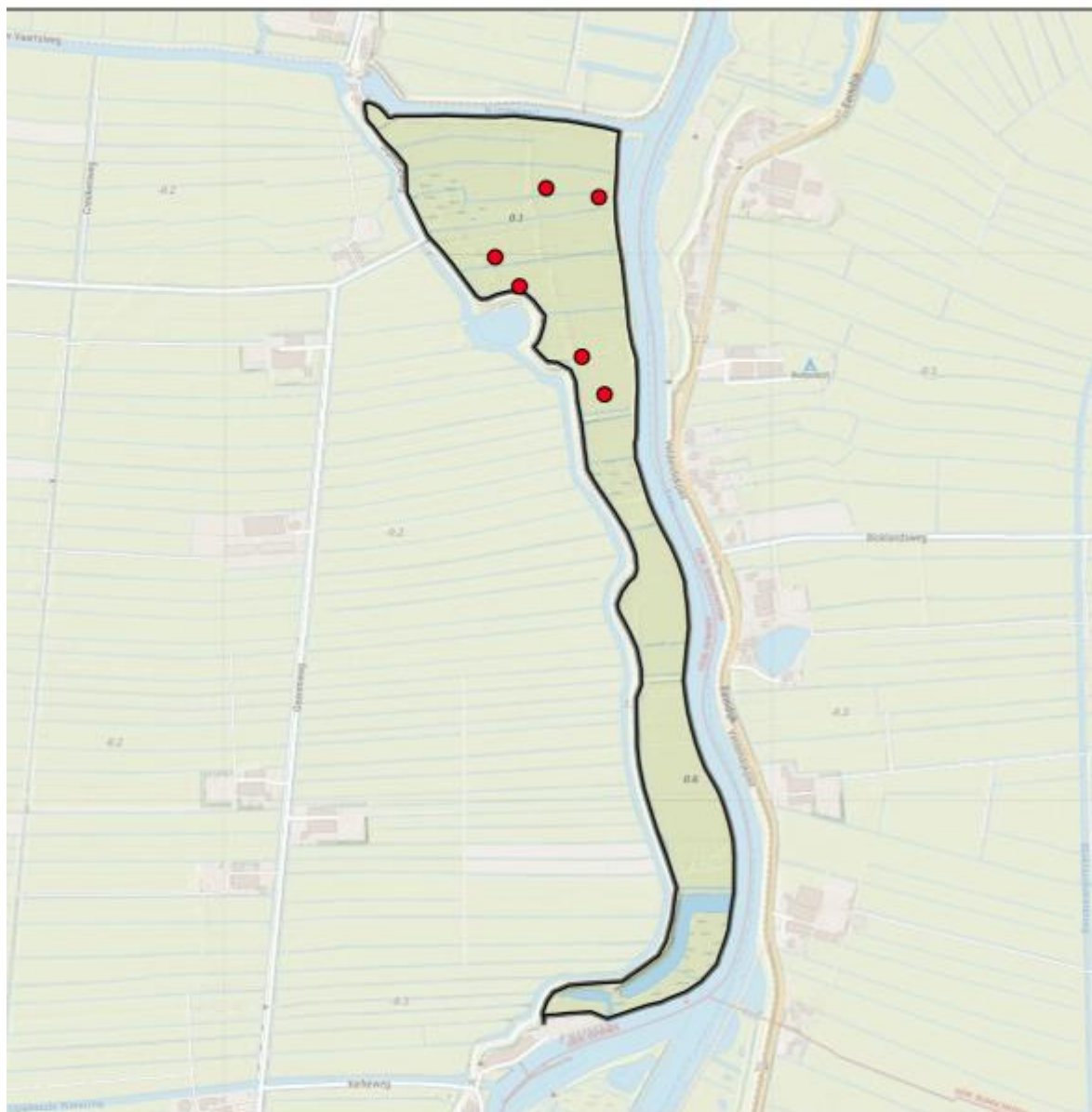
Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumgrens	
X	X	X	X					2	1	25-3 t/m 10-5	1000

Sovon

Tureluur 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

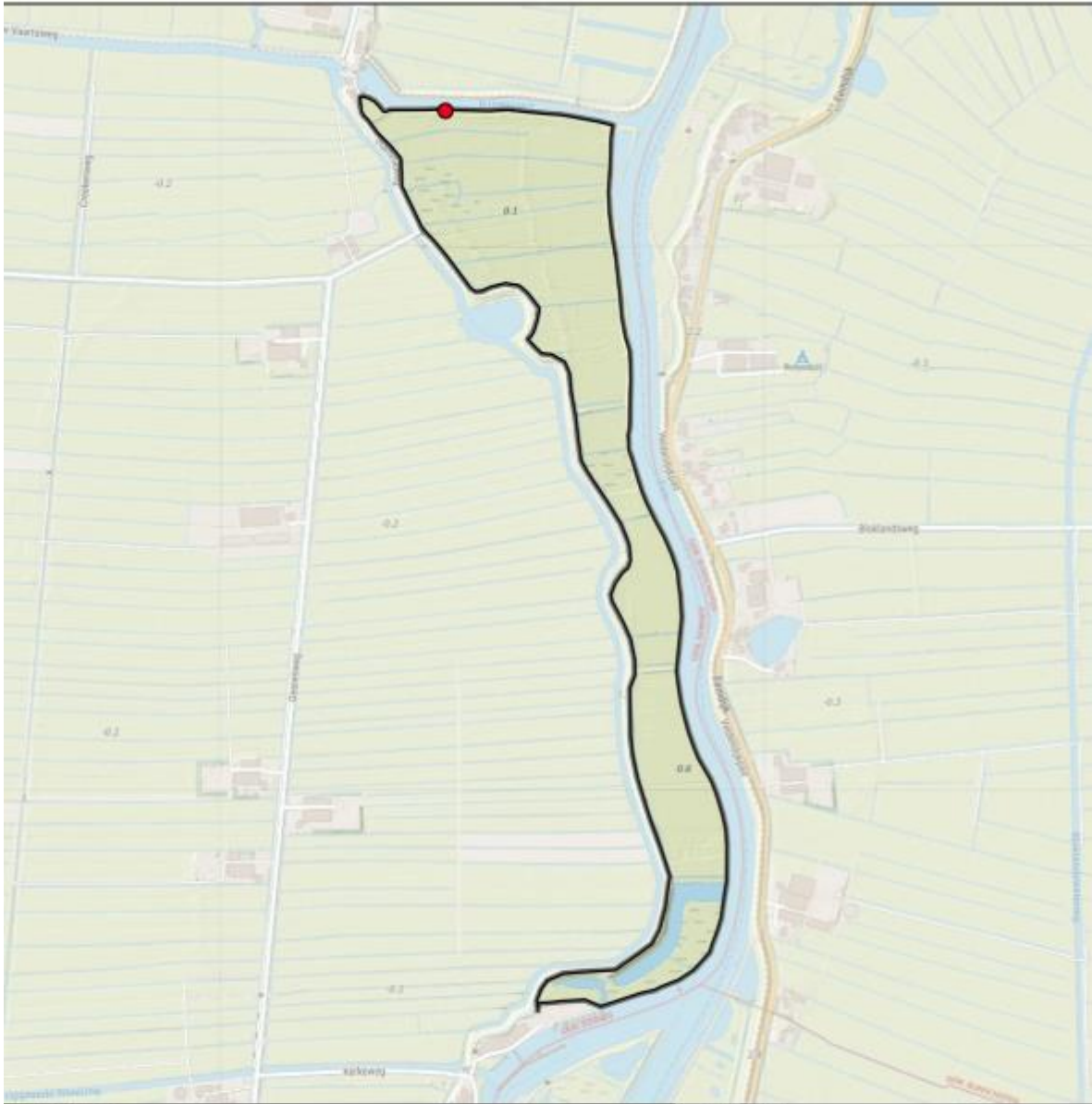
Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
X	X	X	X					2	1
								2	1
								10-5	10-6
								10-5	10-6

Sovon

Blauwborst 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	datumg.	
-	-	X	X	JA	1-6	7-10	11+	1	25-3 tot 10-7

Sovon

Sprinkhaanzanger 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-	
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	afstand
		X	V	12	1,0	10,1%	12+		1	20,4 t/m 10,7

Sovon

Rietzanger 5 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
-	-	X	X	JA	1-6	7-10	11+		1	15-4 t/m 5-7	200

Sovon

Bosrietzanger 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
3751 Uiterdijken

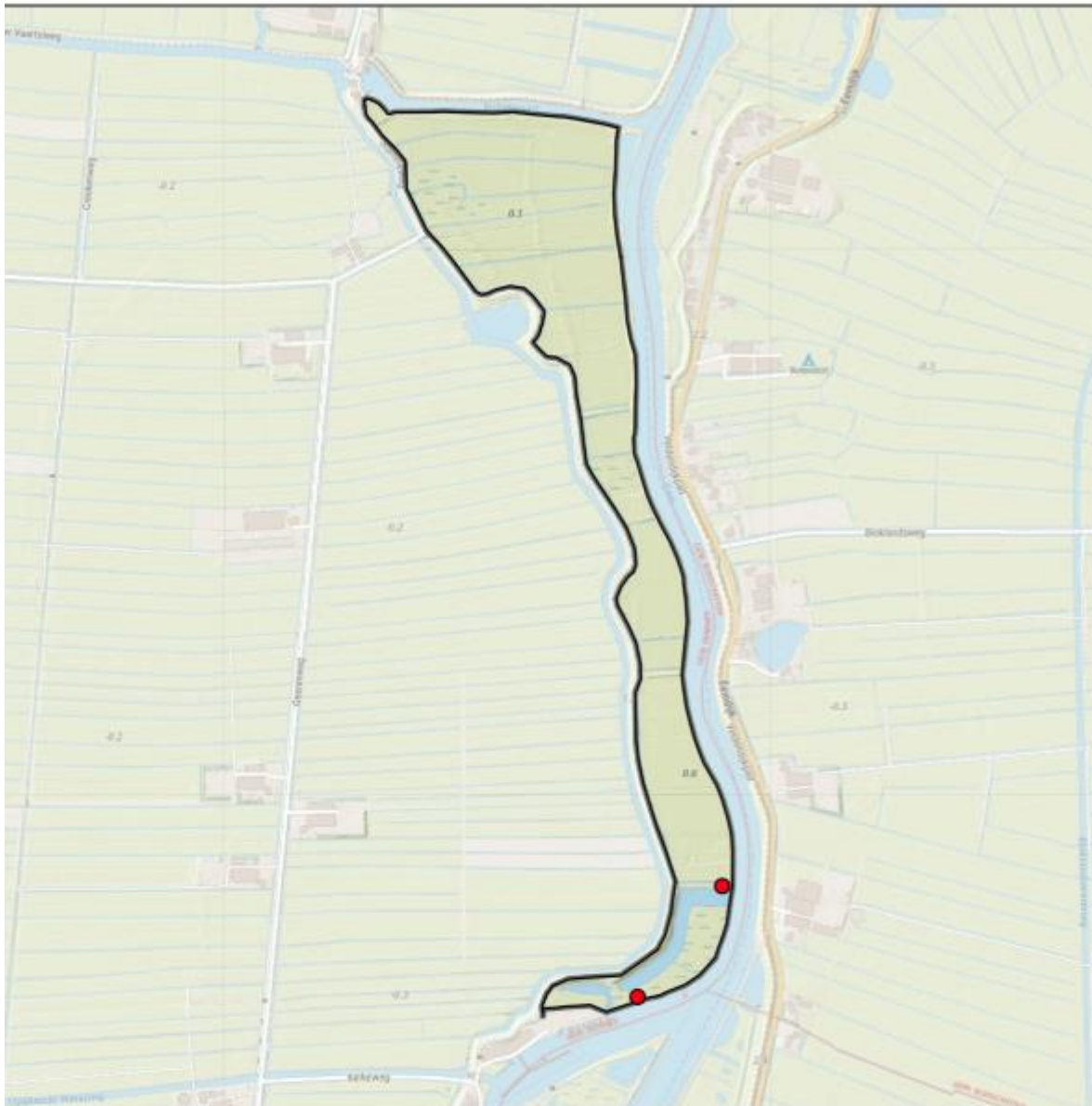
geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	datumgrens	
-	-	X	X	JA	1-6	7-10	11+	1	5-5 t/m 15-7

Sovon

Kleine Karekiet 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

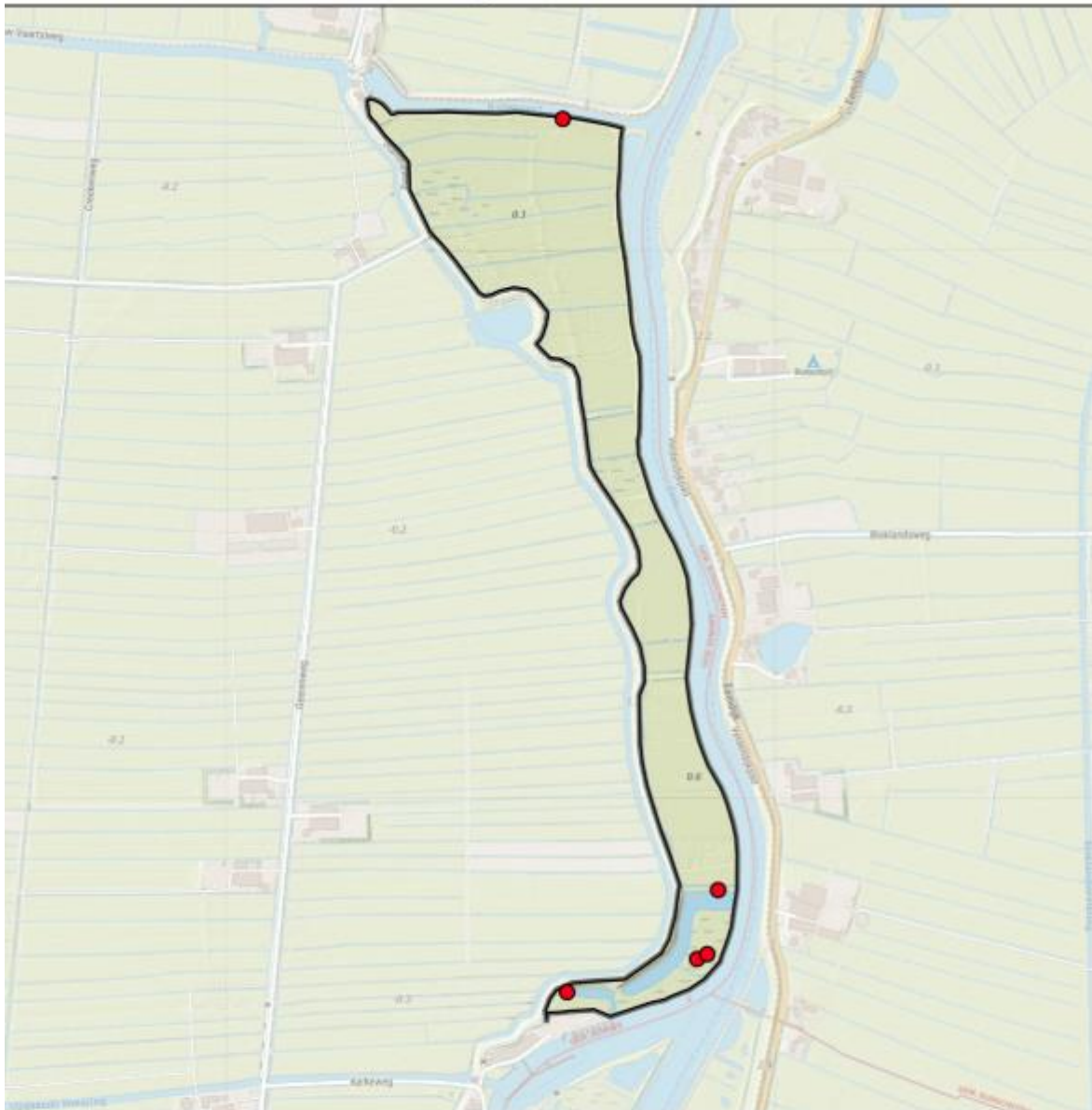
Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migram	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
-	-	X	X	JA	1-9	10-13	14+		1	1-5 t/m 5-7	100

Sovon

Rietgors 5 territoria

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

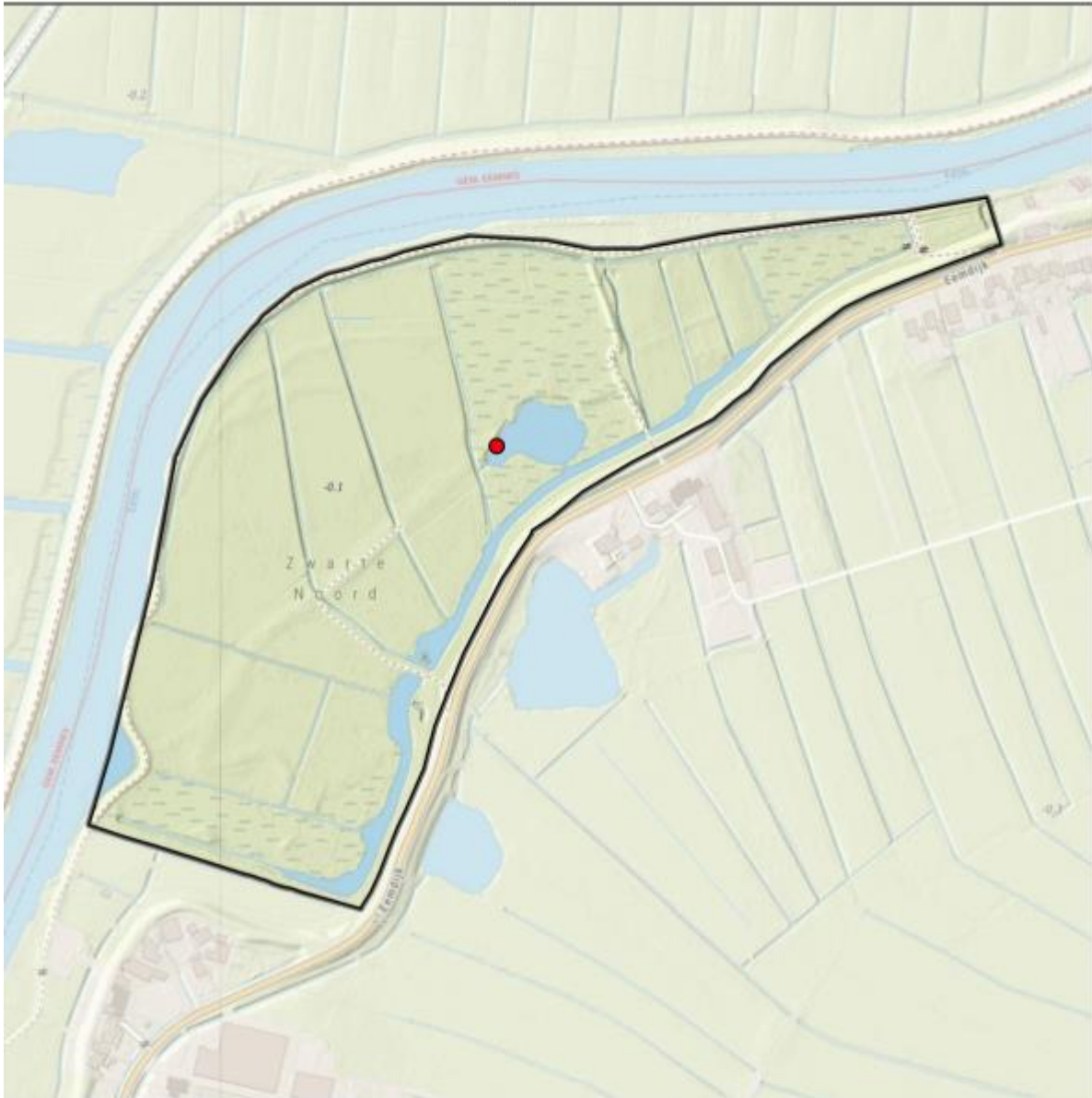
Telgebied:
3751 Uiterdijken

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumgrens	
-	X	X	X		1-6	7-13	14+		1	10-4 t/m 25-6	200

Sovon

Roerdomp 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

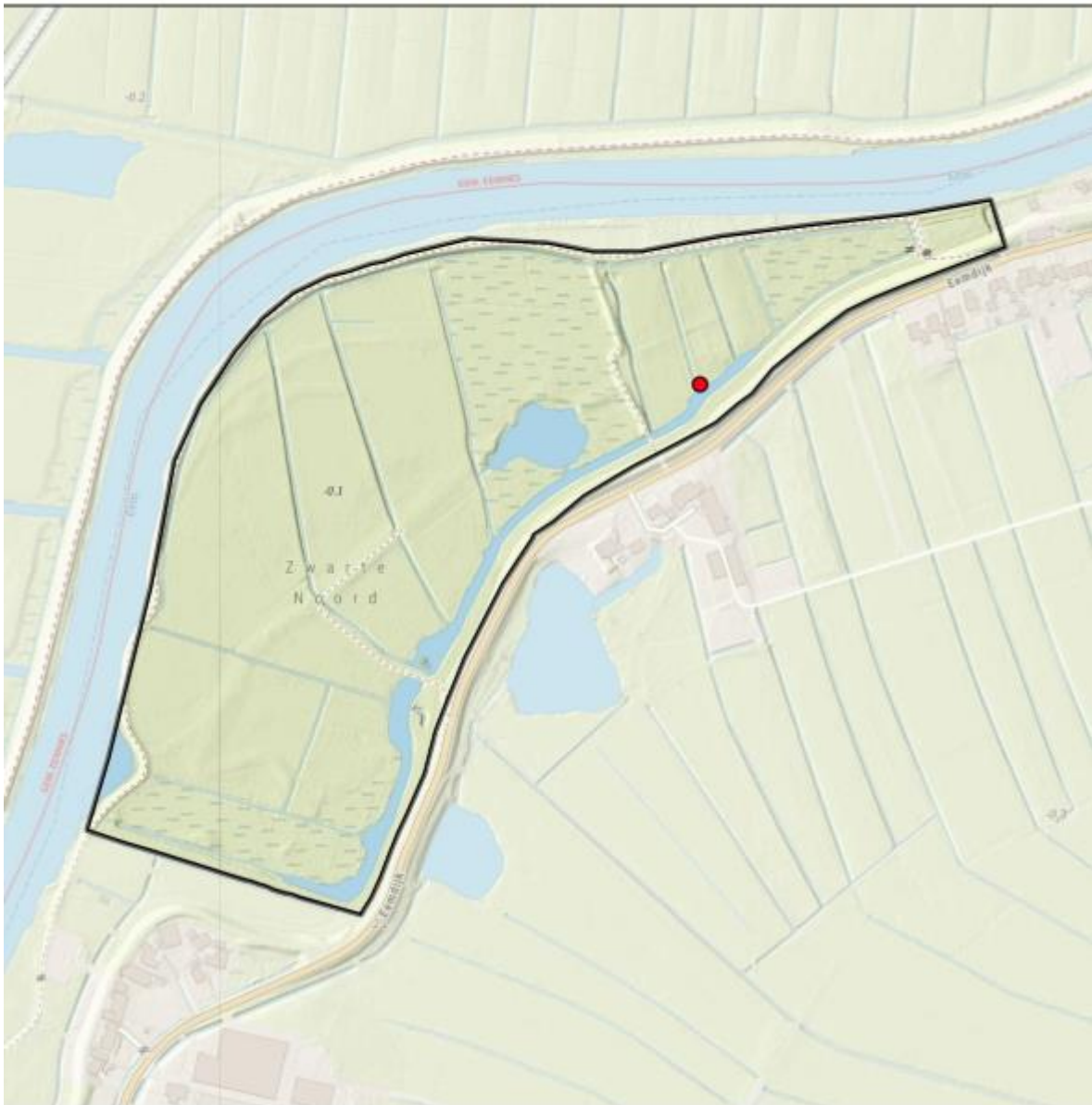
Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
X	X	X	X						1	25-3 t/m 5-8	1000

Sovon

Knobbelzwaan 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

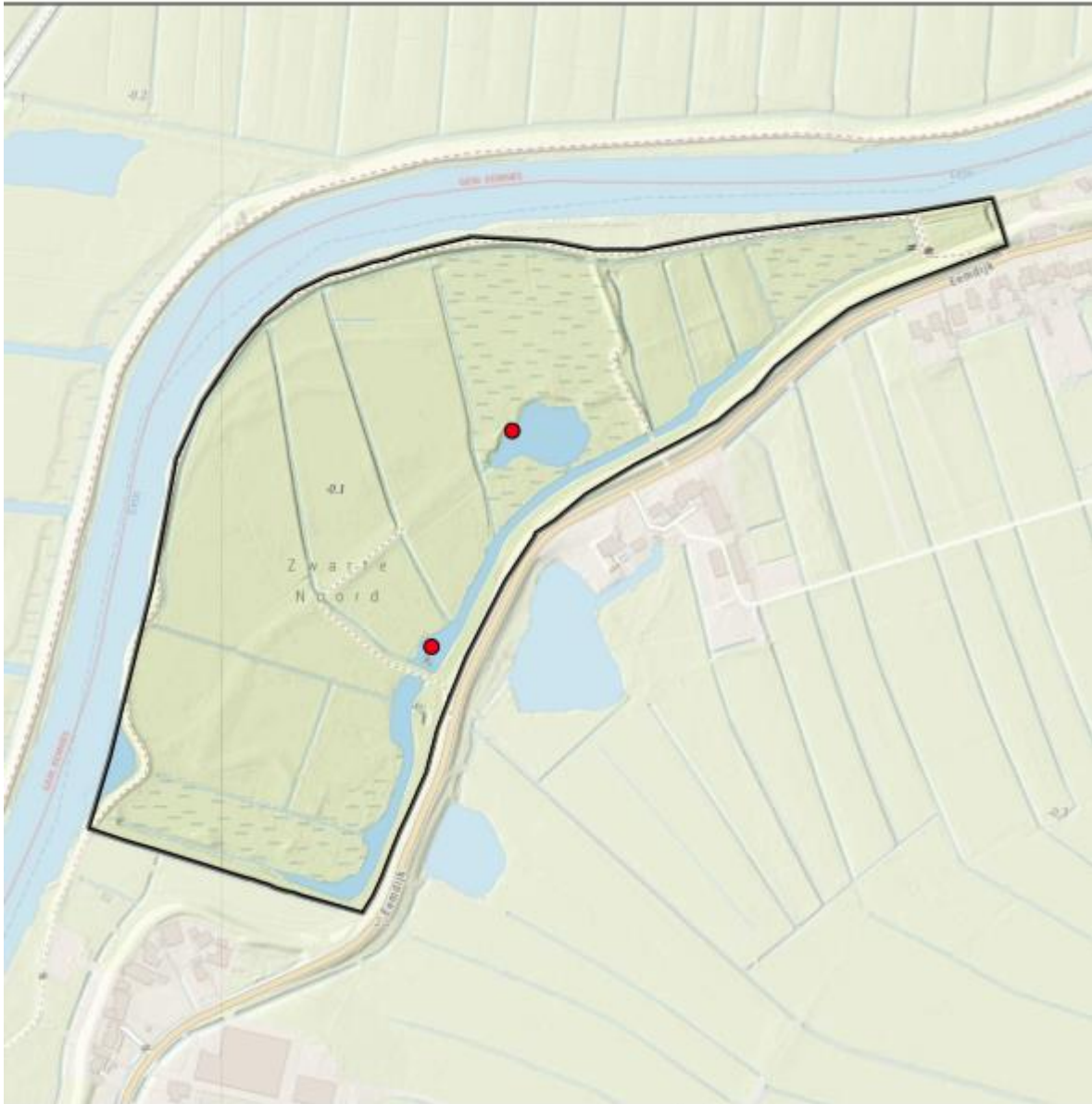
Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoriaal	nest	migram	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
✓	✓	✓	✓					5	1	15.2 t/m 15.7	1000

Sovon

Grauwe Gans 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2024

Telgebied:

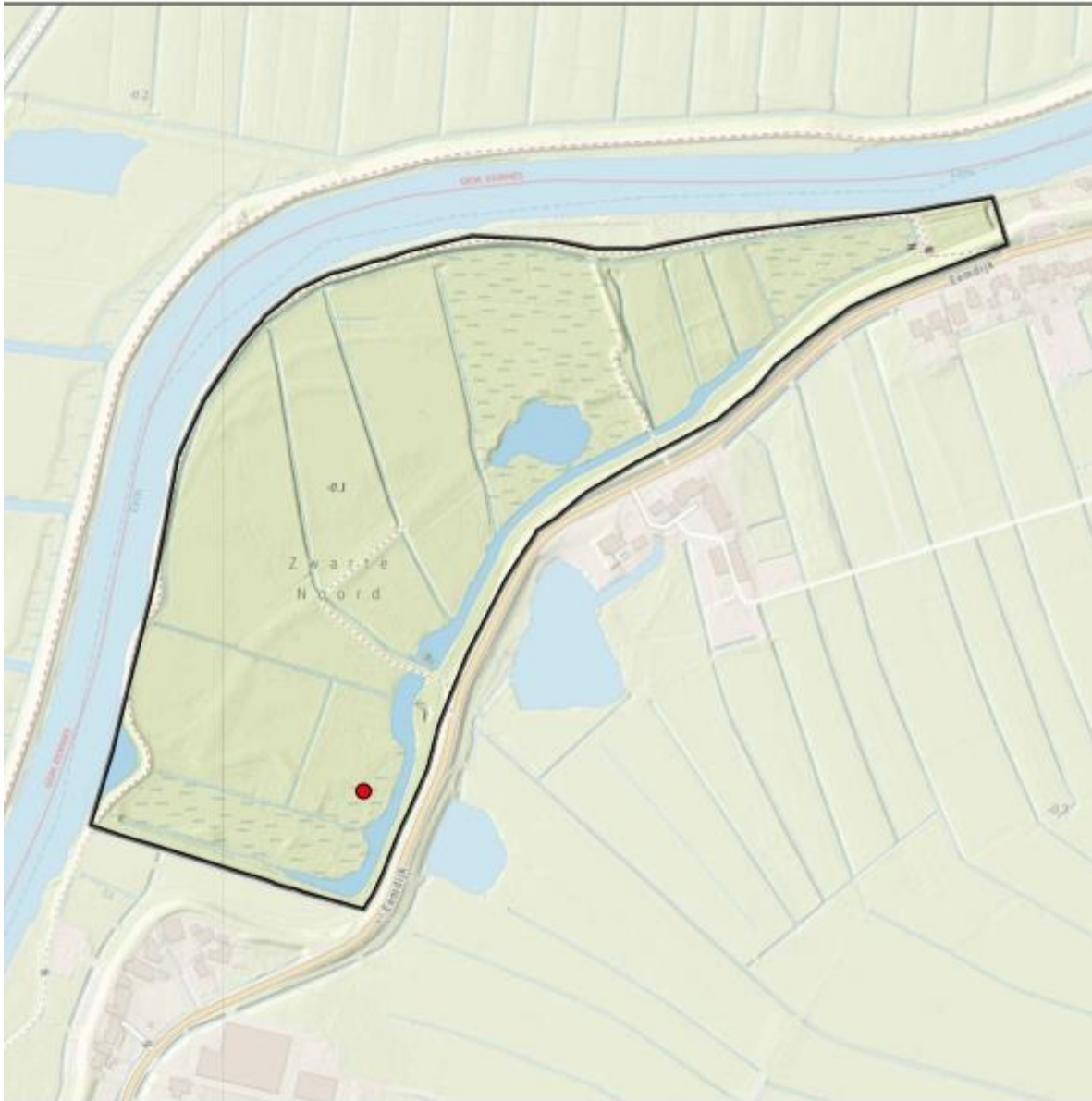
4124 Zwanter Noard

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand
adult	paar	territoriale	nest	migrant	1	2	3	seizoen	
X	X	X	X					1	25-2 t/m 15-4
									500

Sovon

Bergeend 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

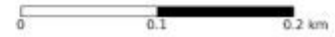
Periode:

2024

Telgebied:

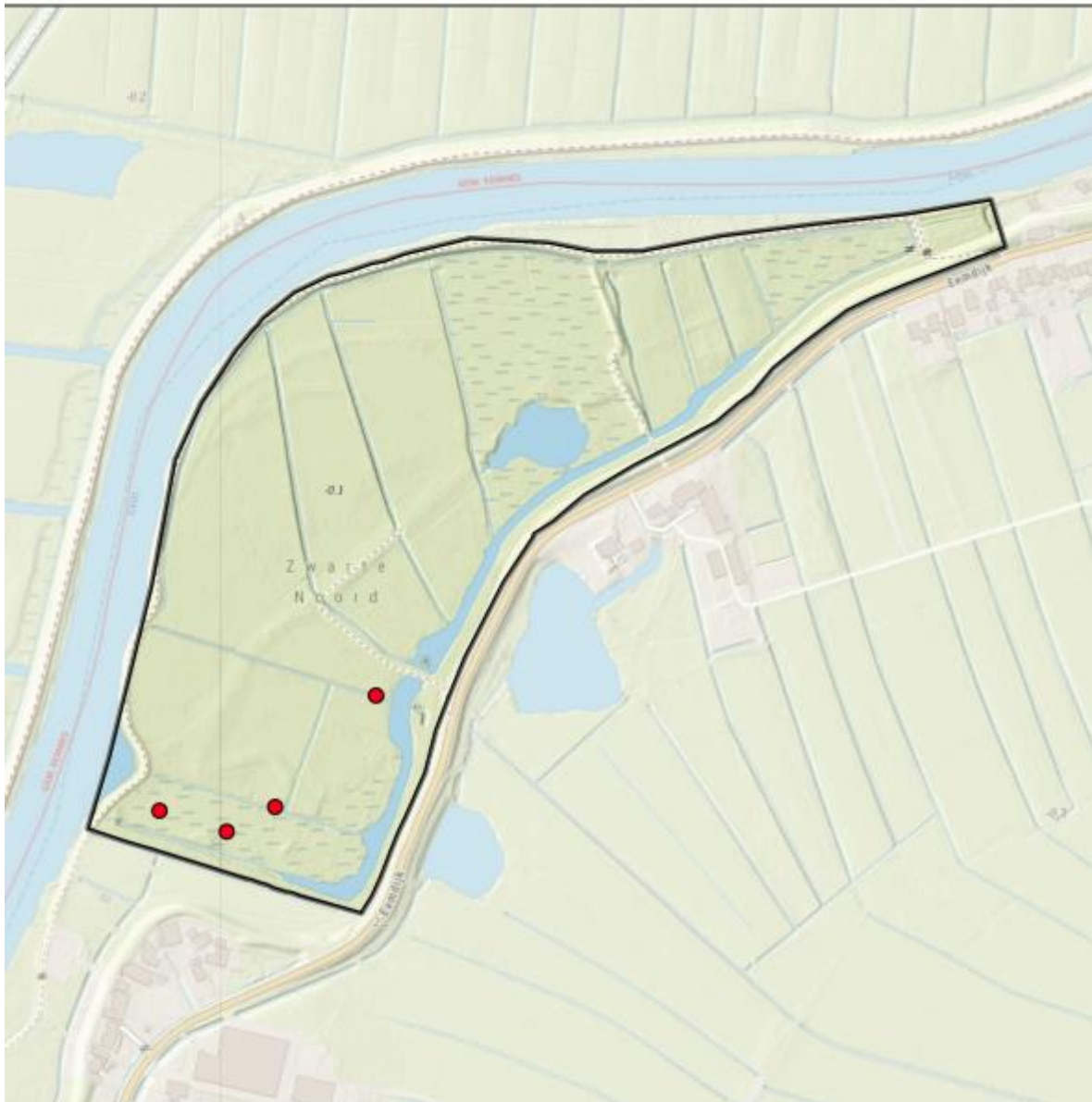
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territorie	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
.	X	X	X					2	1	25-4 t/m 10-7	1500

Sovon

Krakeend 4 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

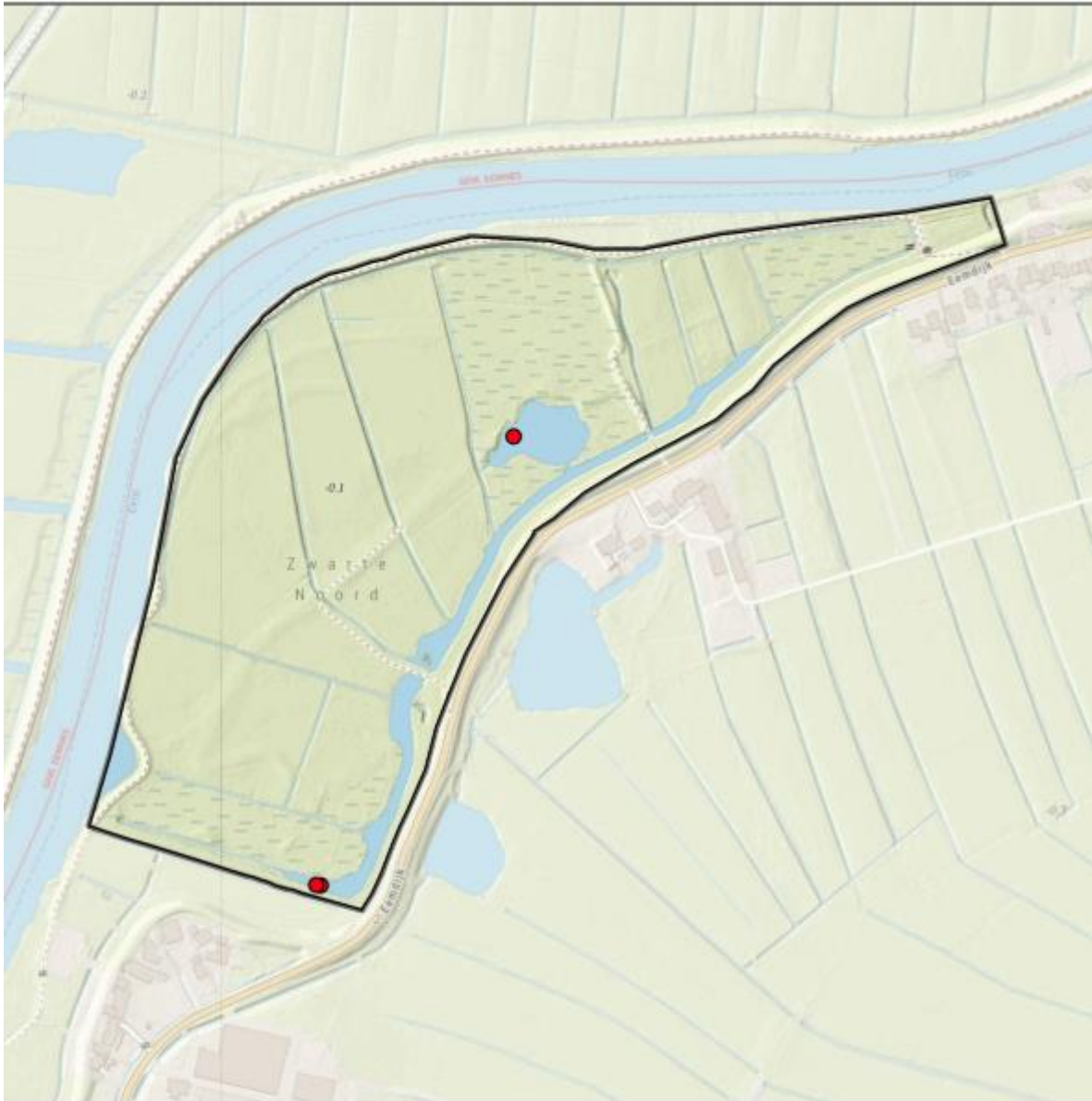
Periode:
2024

Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumgrens	afstand
X	X	X	X					2	1	15-4 t/m 10-6
X	X							5	5	15-2 t/m 10-6

Wilde Eend 3 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2024

Telgebied:

4124 Zwarte Noord

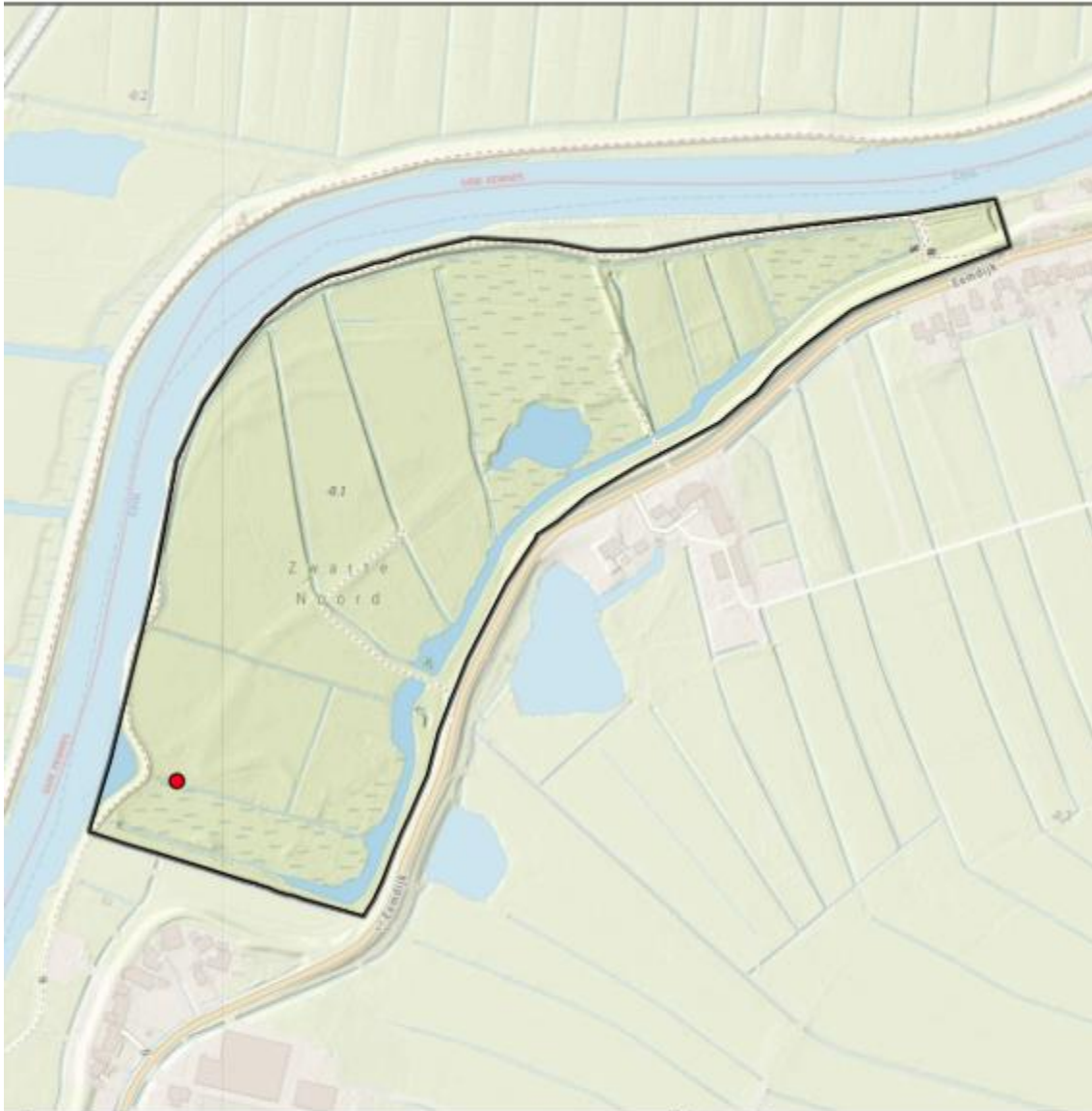
geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	avisoen		datumg.	datumgrens
man	X	X	X					2	1	25-3 t/m 10-5	750

Sovon

Zomertaling 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

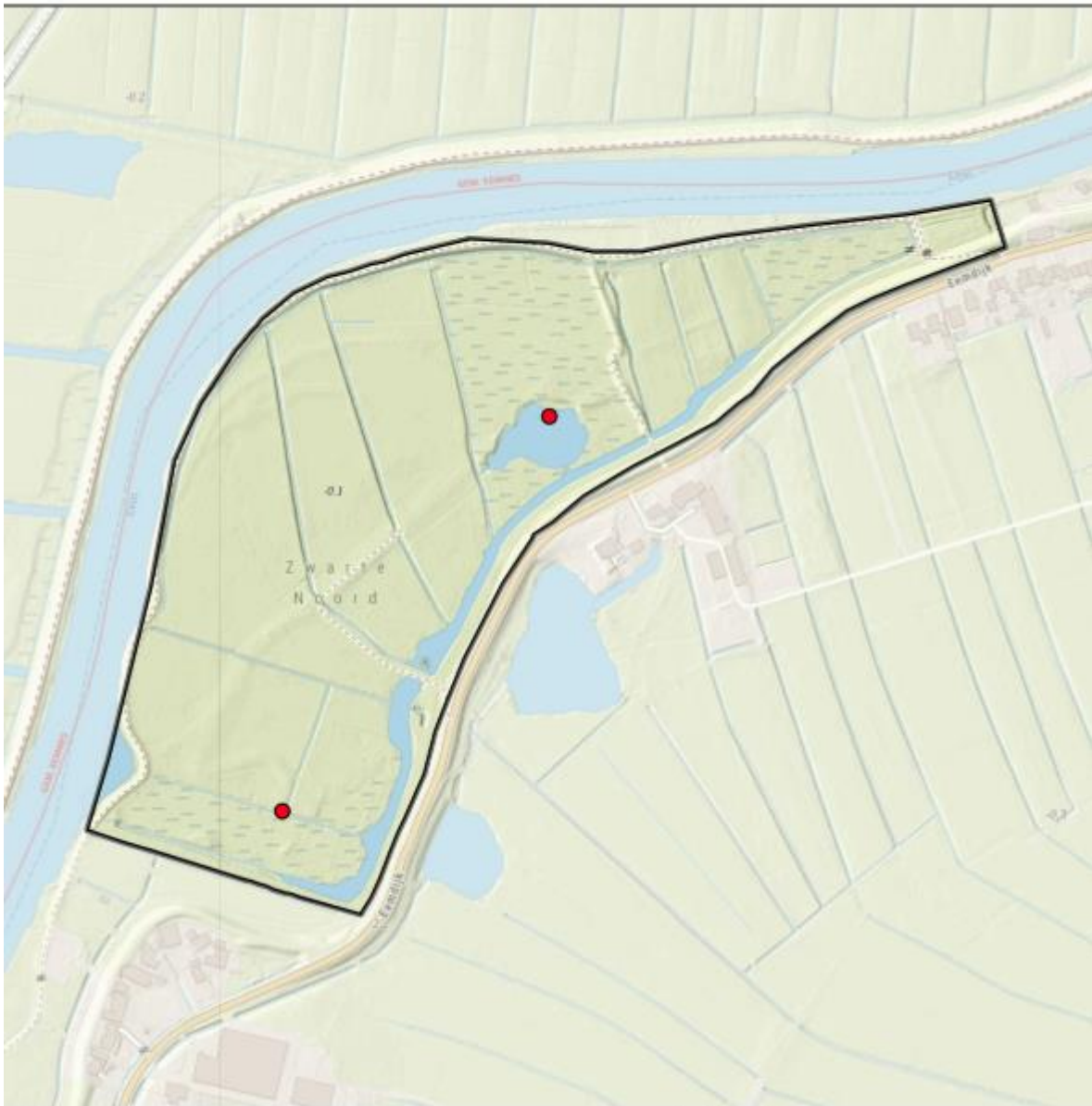
Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fuus-	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	afstand
X	X	X	X					2	1	15-4 t/m 25-6 / 750

Sovon

Slobeend 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

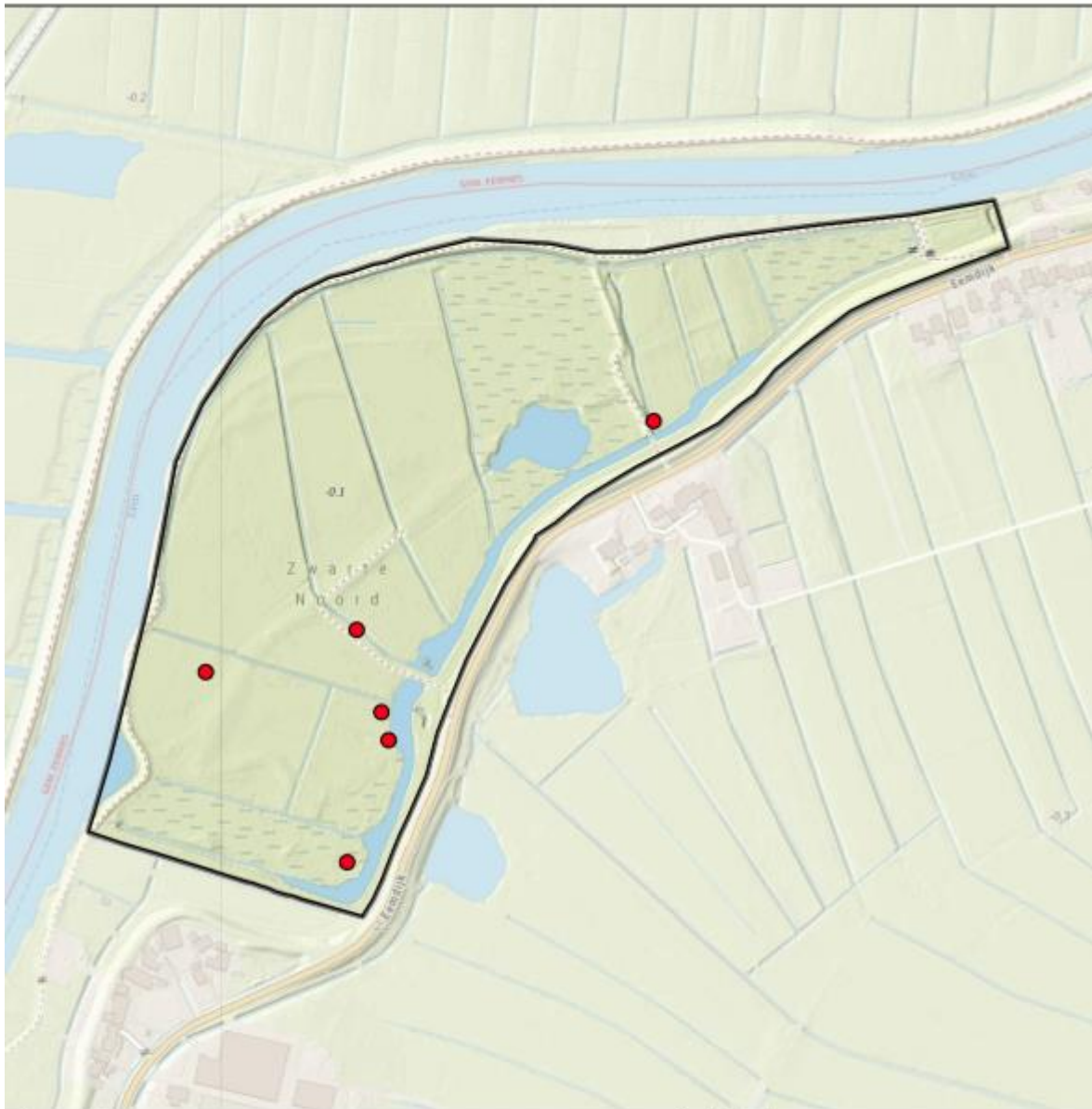
Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fysiek-afstand	
adult	paar	territoriale	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datum
X	X	X	X					2	1	15-4 t/m 25-8	750

Sovon

Meerkoet 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fysiek-afstand	
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen		debuut

Sovon

Scholekster 3 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2024

Telgebied:

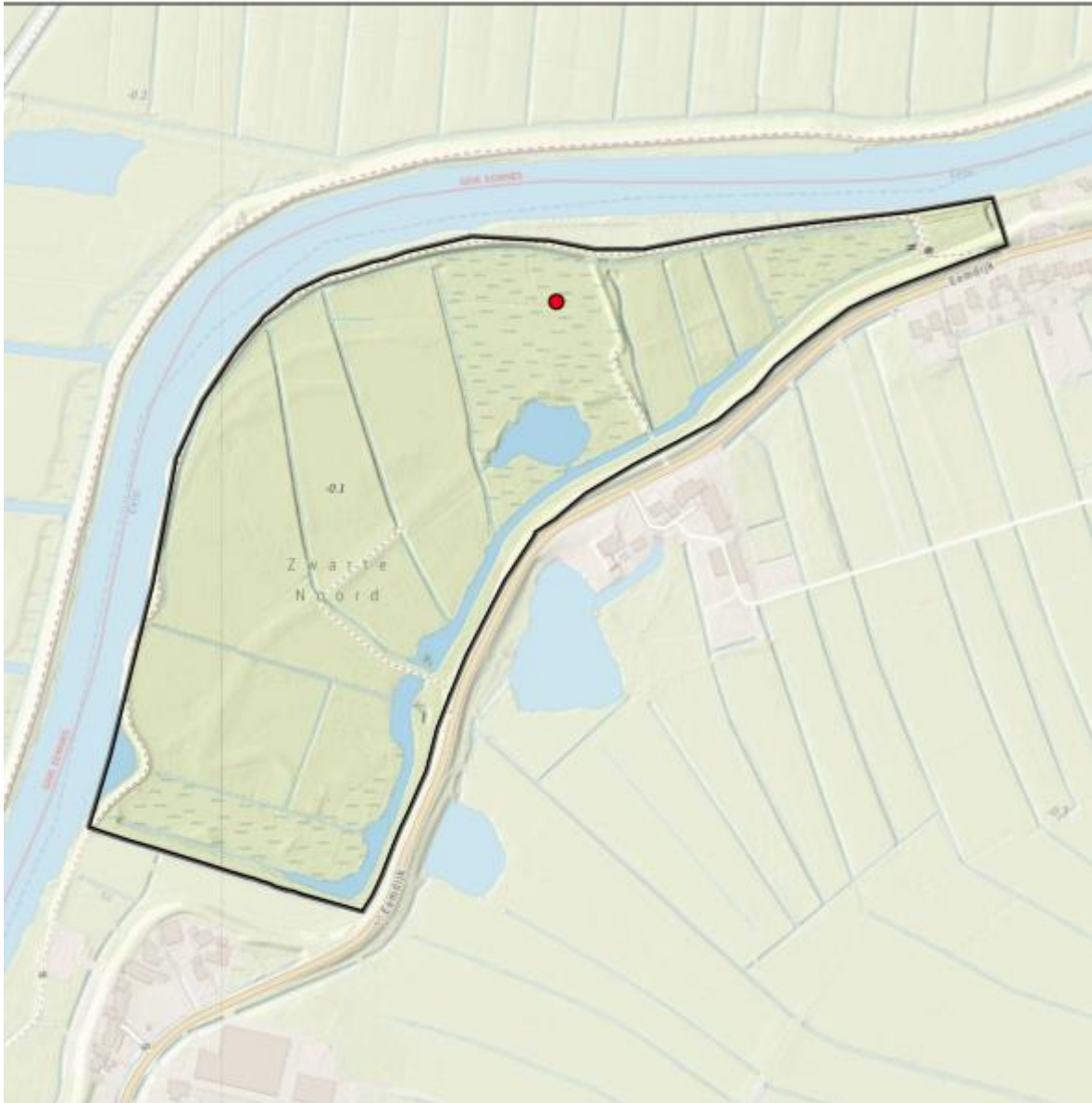
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand	
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datumg.
X	X	X	X					2	1	20-4 t/m 5-8	1000

Sovon

Kluut 1 territorium

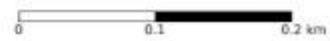
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

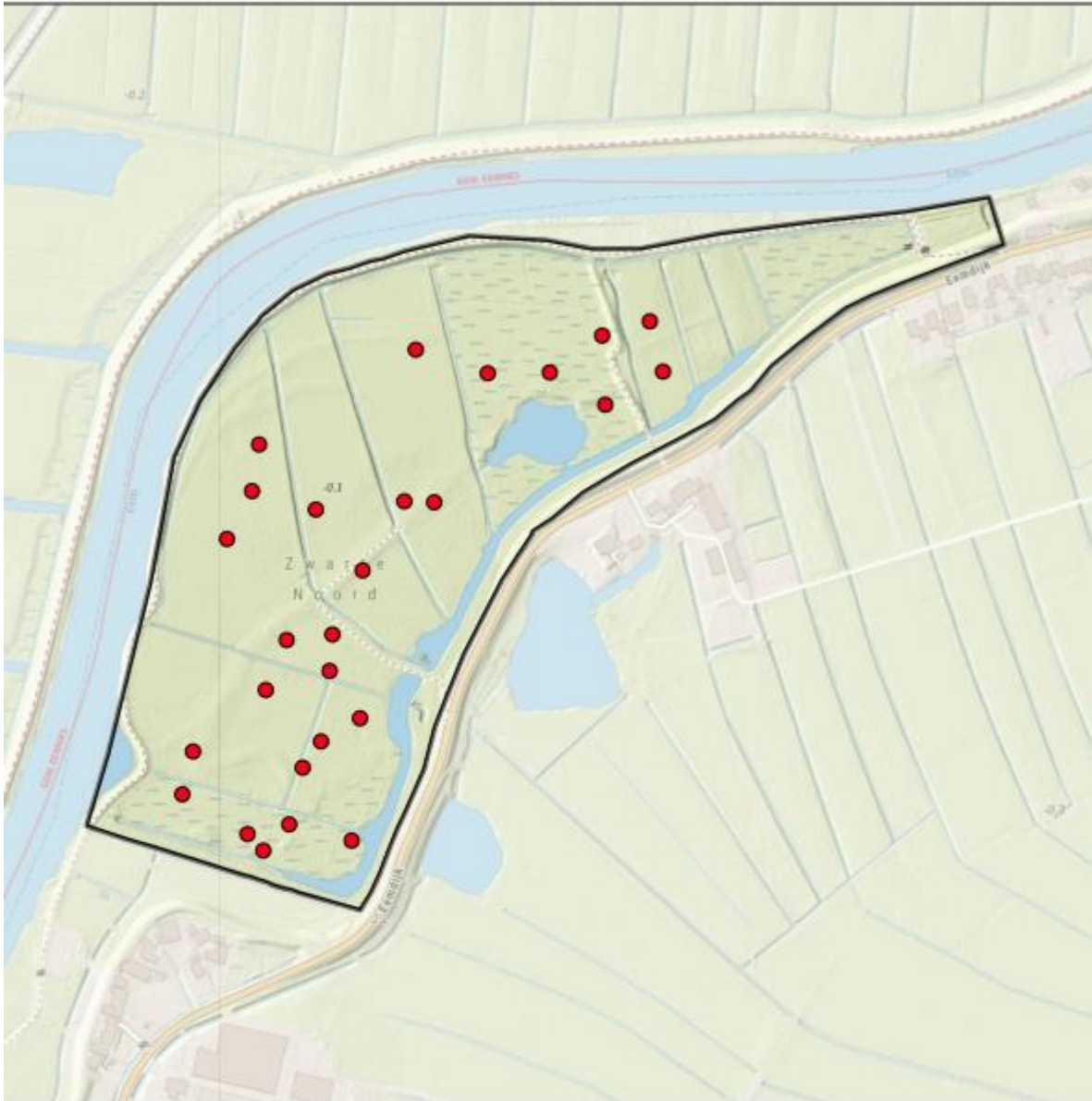
Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fuusie-afstand	
adult	paar	territorie	nest	migrant	1	2	3	avisoen		datumg.
-	X	-	X	-	-	-	-	-	1	1-5 1/5 5-6

Sovon

Kievit 27 territoria

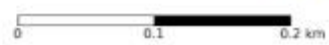
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

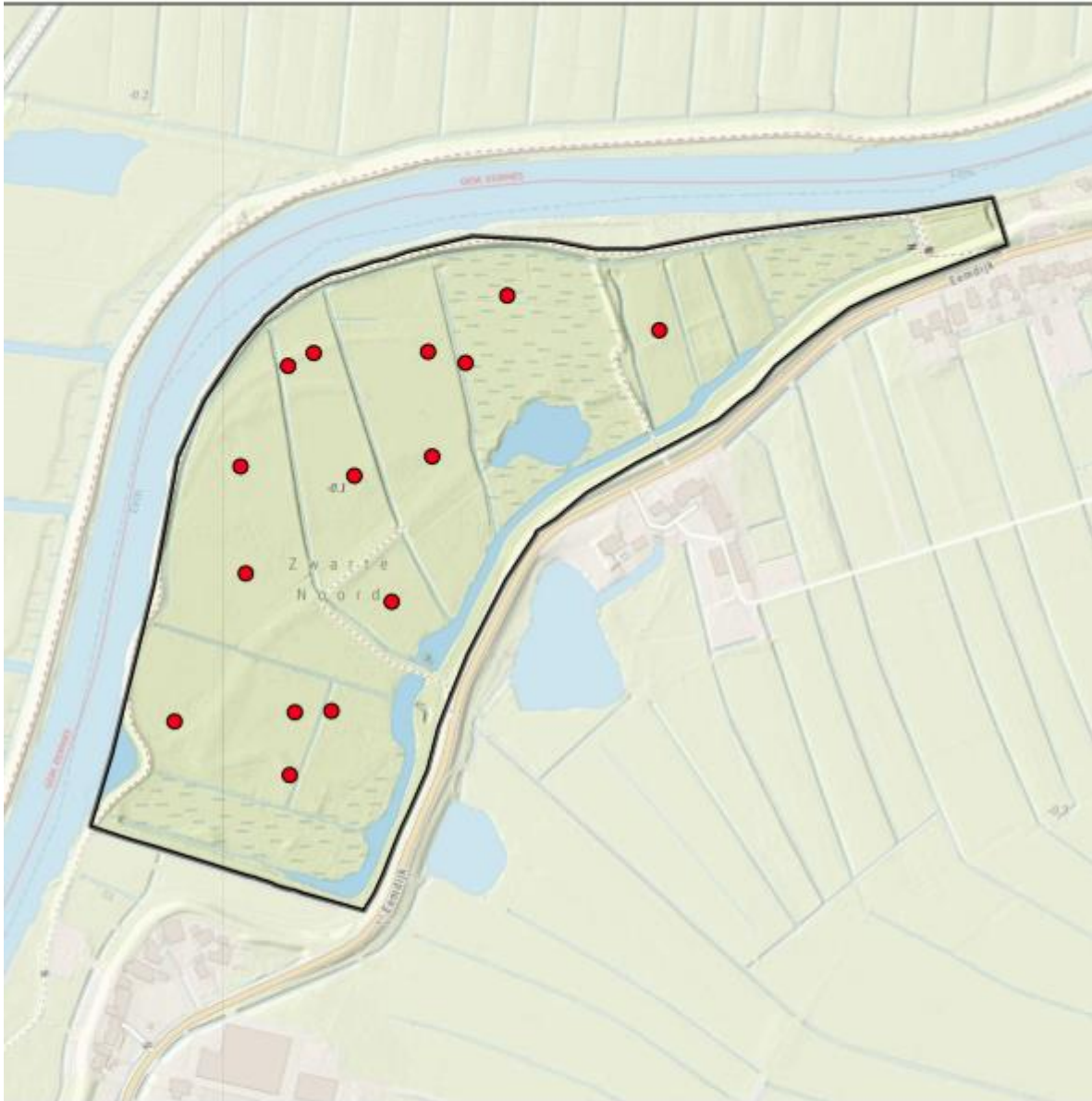
Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fuze-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumgrens	afstand	
man	X	X	X					2	1	25-3 1/m 10-5	1000

Sovon

Grutto 15 territoria

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

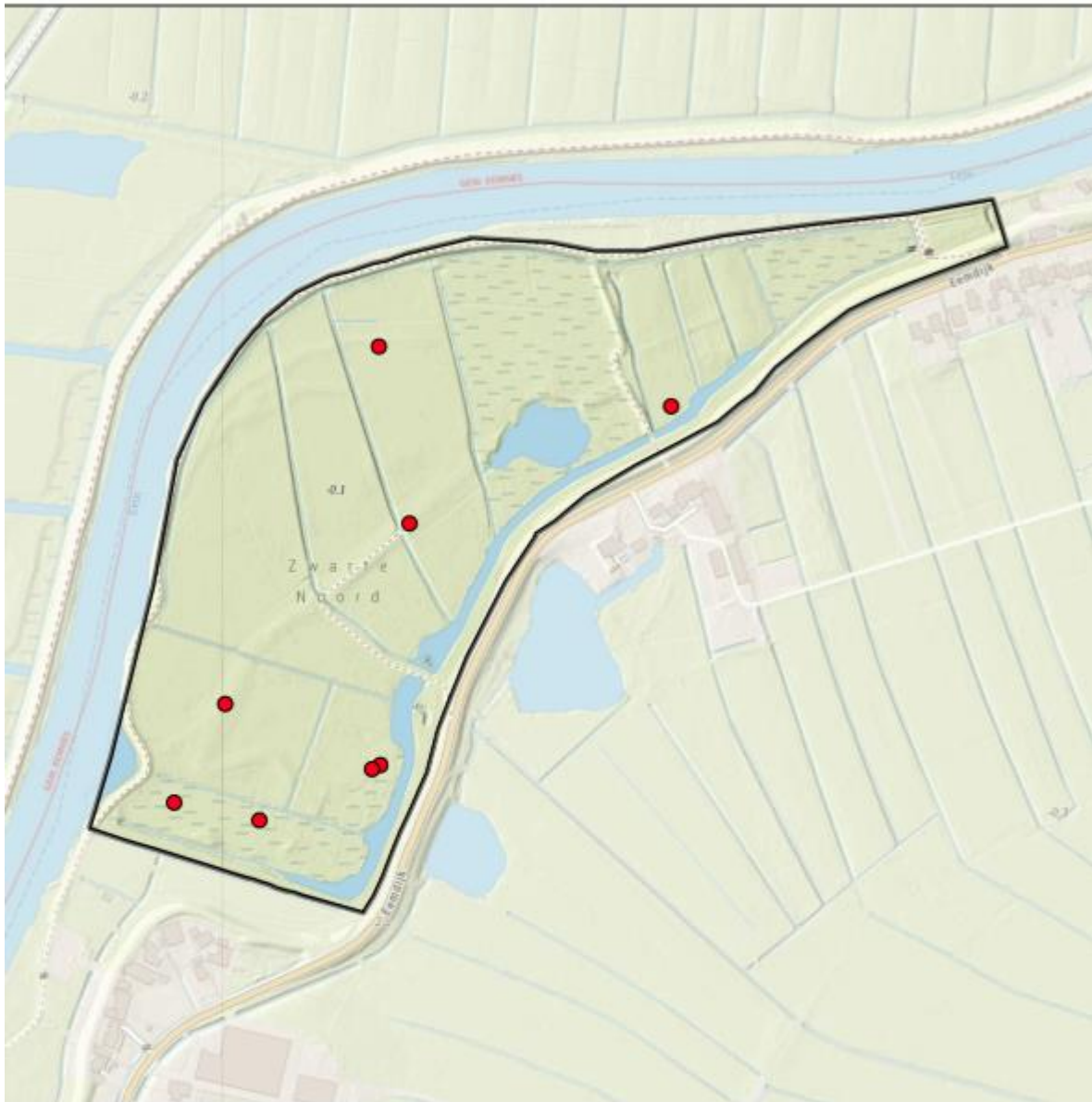
Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datum	datumgrens	afstand
X	X	X	X					2	1	25-3 t/m 10-5	1000

Sovon

Tureluur 8 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datumg.
		X	X					2	1	15-4 t/m 10-6	1000
X	X	-	-					2	1	10-6 t/m 10-6	1000

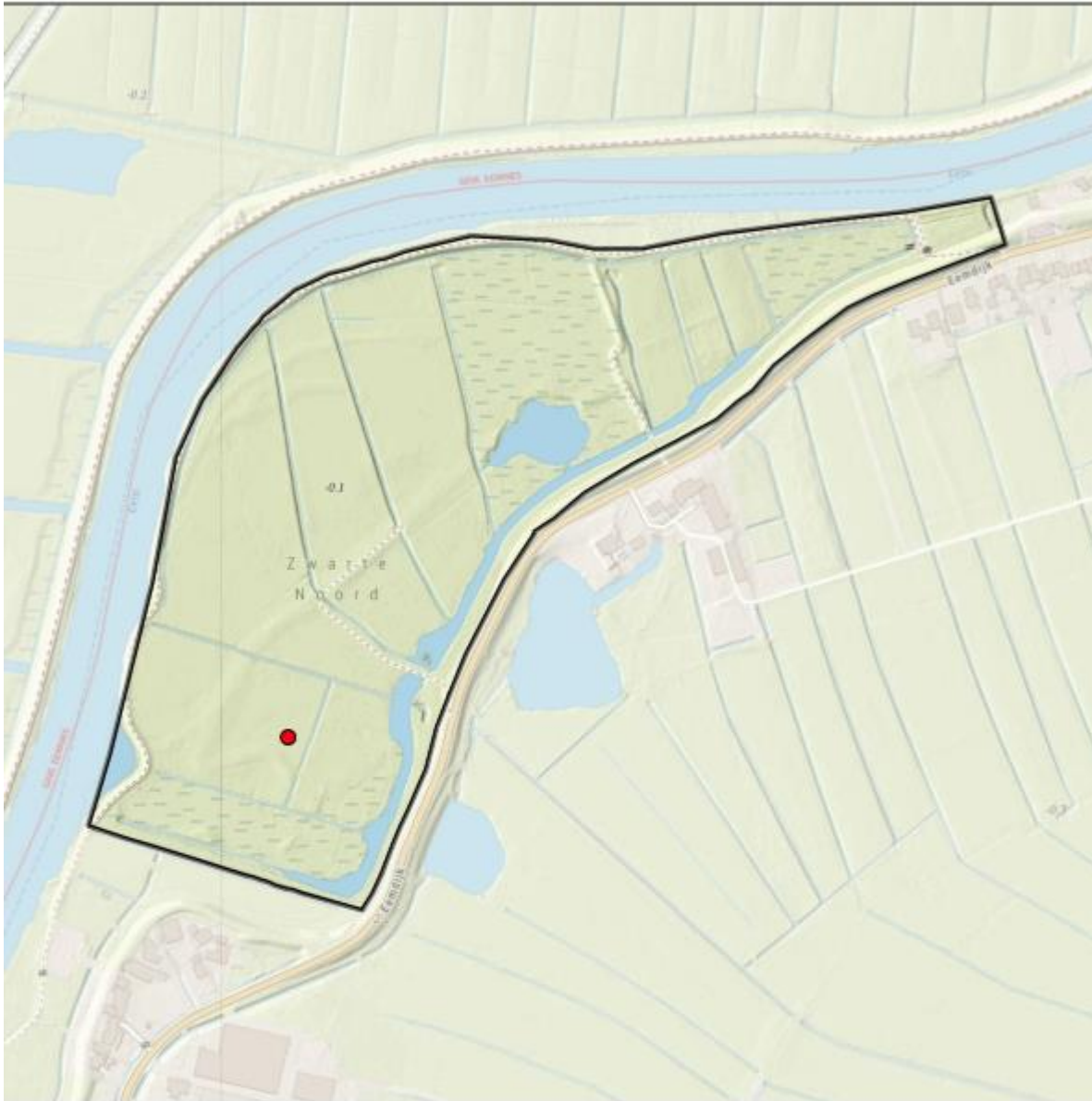
0 0.1 0.2 km

Sovon

Gele Kwikstaart 1 territorium

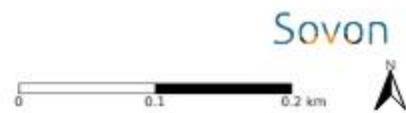
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

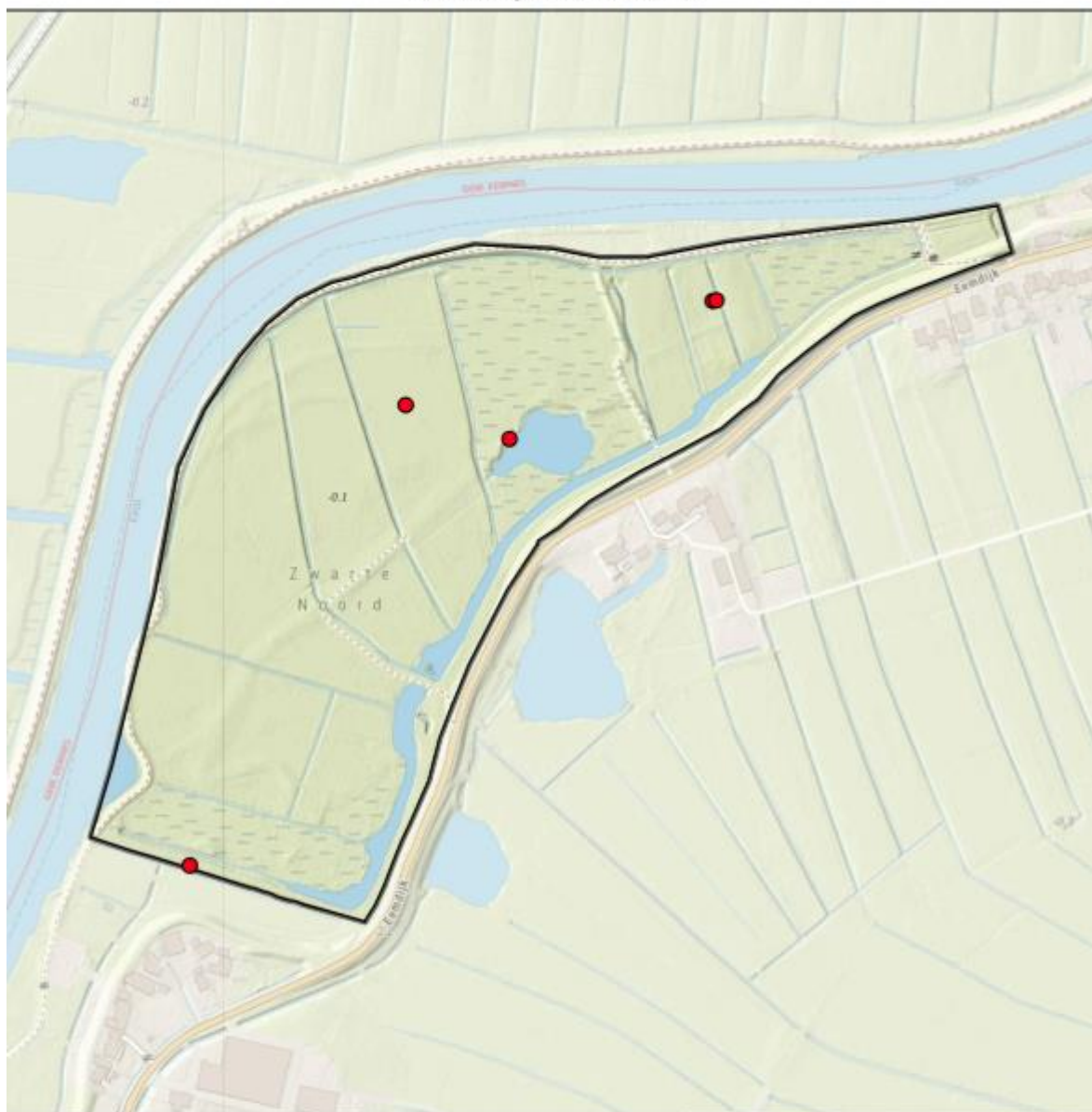
Periode:
2024

Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				migrant	normbezoeken			minimaal binnen seizoen	datumgrens	fusieafstand
adult	paar	territoria	nest		1	2	3			
		X	X	JA	1-6	7-13	14+	1	10-4 t/m 15-7	300
X	X	-	-	JA	1-6	7-13	14+	1	25-5 t/m 15-7	300

Rietzanger 5 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

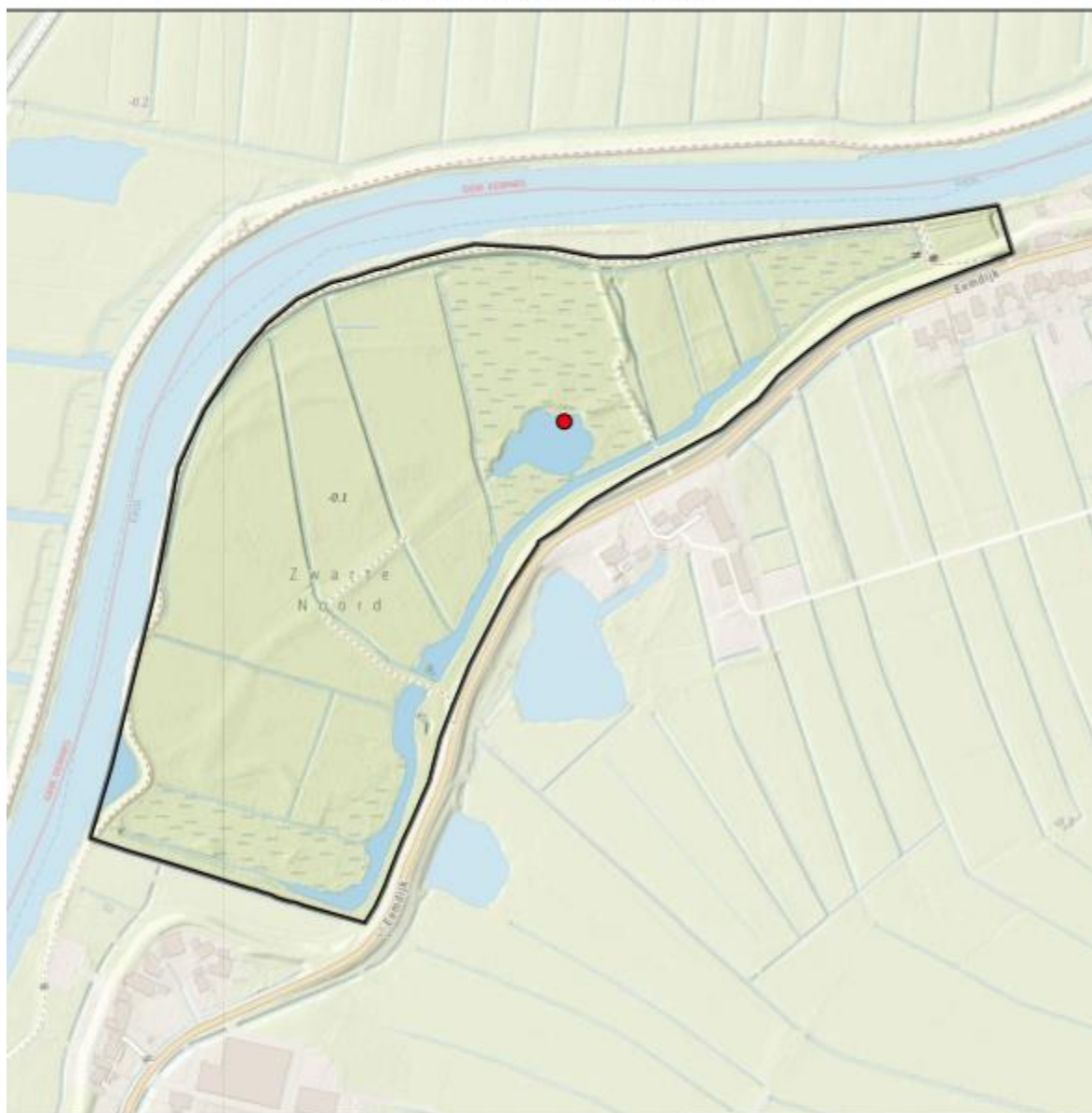
Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-	
adult	paar	territoria	nest	migram	1	2	3	seizoen	datumgrens	afstand
.	.	X	X	JA	1-6	7-10	11+	1	15-4 (vri 5-7	200

Sovon

Kleine Karekiet 1 territorium

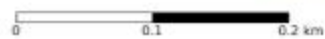
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migram	1	2	3	seizoen	datum	datumgrens	afstand
-	-	X	X	JA	1-9	10-13	14+	1	1-5 t/m 5-7		100

Sovon

Rietgors 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4124 Zwarte Noord

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand	
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen			debuut
X	X	X	X		1-6	7-13	14+		1	10-4 t/m 25-6	200

Sovon

Roerdomp 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		
0	0	0	0	0						

Grauwe Gans 3 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

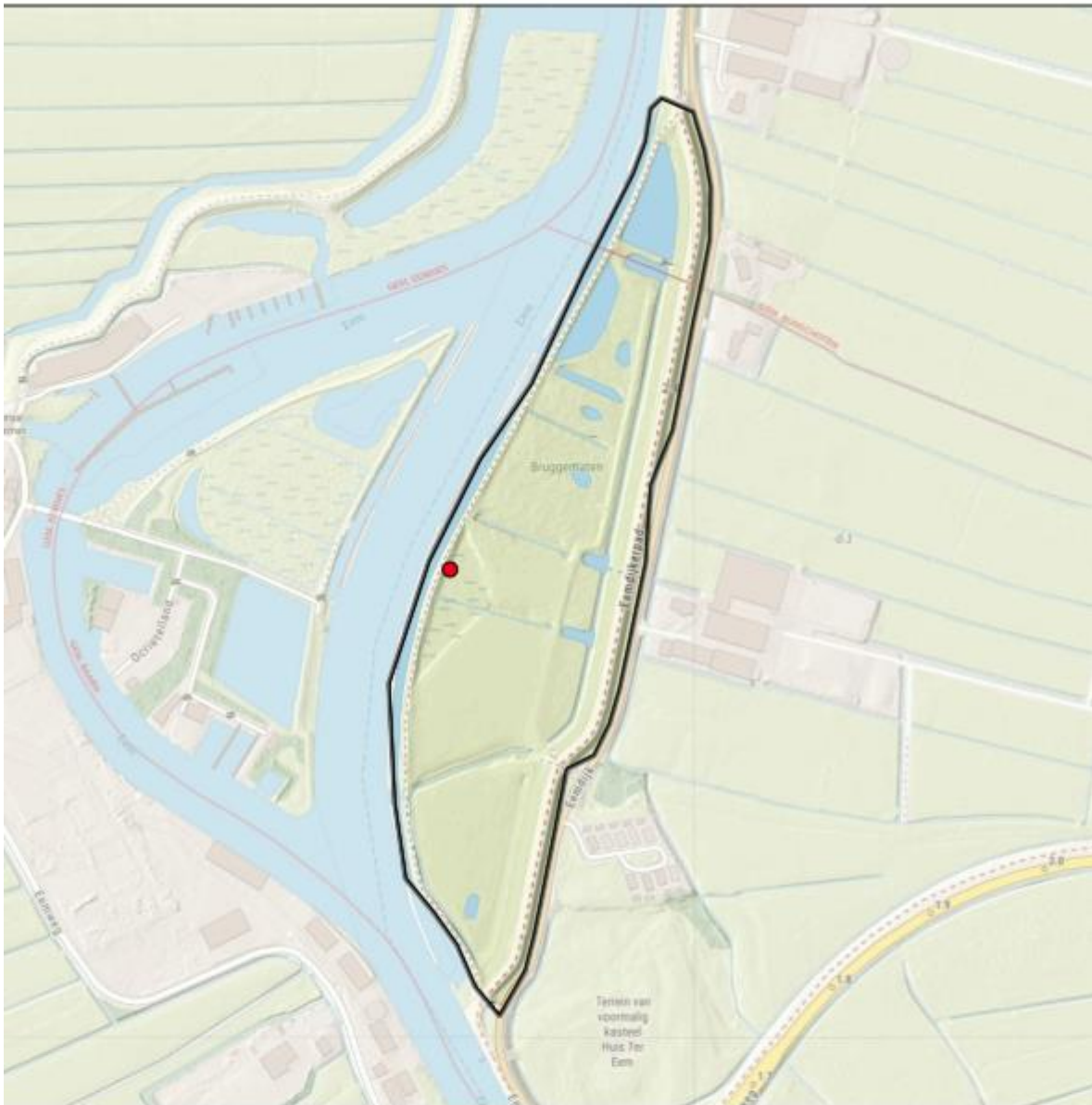
Telgebied:
4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migram	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
	X	X	X						1	25-2 t/m 15-4	500

Sovon

Grote Canadese Gans 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4858 Bruggematen

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datum	datumgrens	afstand
.	X	X	X					2	1	25-3 t/m 25-6	1000

0 0.1 0.2 km

Sovon

Krakeend 3 territoria

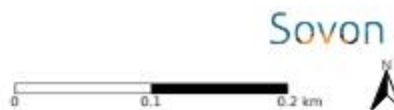
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				nombezoeiken			minimaal binnen		datumgrens		fuusie-
adult	paar	territorie	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg	15-4 t/m 10-6	afstand
X	X	X	X					2	1	15-4 t/m 10-6	1000
X	X	-	-						2	15-4 t/m 10-6	1000

Wilde Eend 5 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

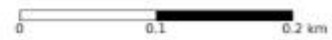
Periode:

2024

Telgebied:

4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
men	X	X	X					2	1	25-3 (in 10-5)	750

Sovon

Slobeend 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				nombezoeiken			minimaal binnen		fuule-		
adult	paar	territorie	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumgrens	afstand	
X	X	X	X					2	1	15-4 t/m 25-6	750

0 0.1 0.2 km

Sovon

Waterhoen 1 territorium

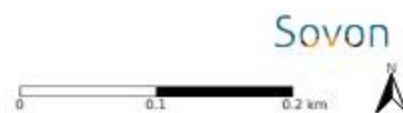
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datum
X	X	X	X						1	15-4 t/m 10-6	300

Meerkoet 5 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fysiek-afstand	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen			debang
X	X	X	X					2	1	15-4 km 5-6	500

Scholekster 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

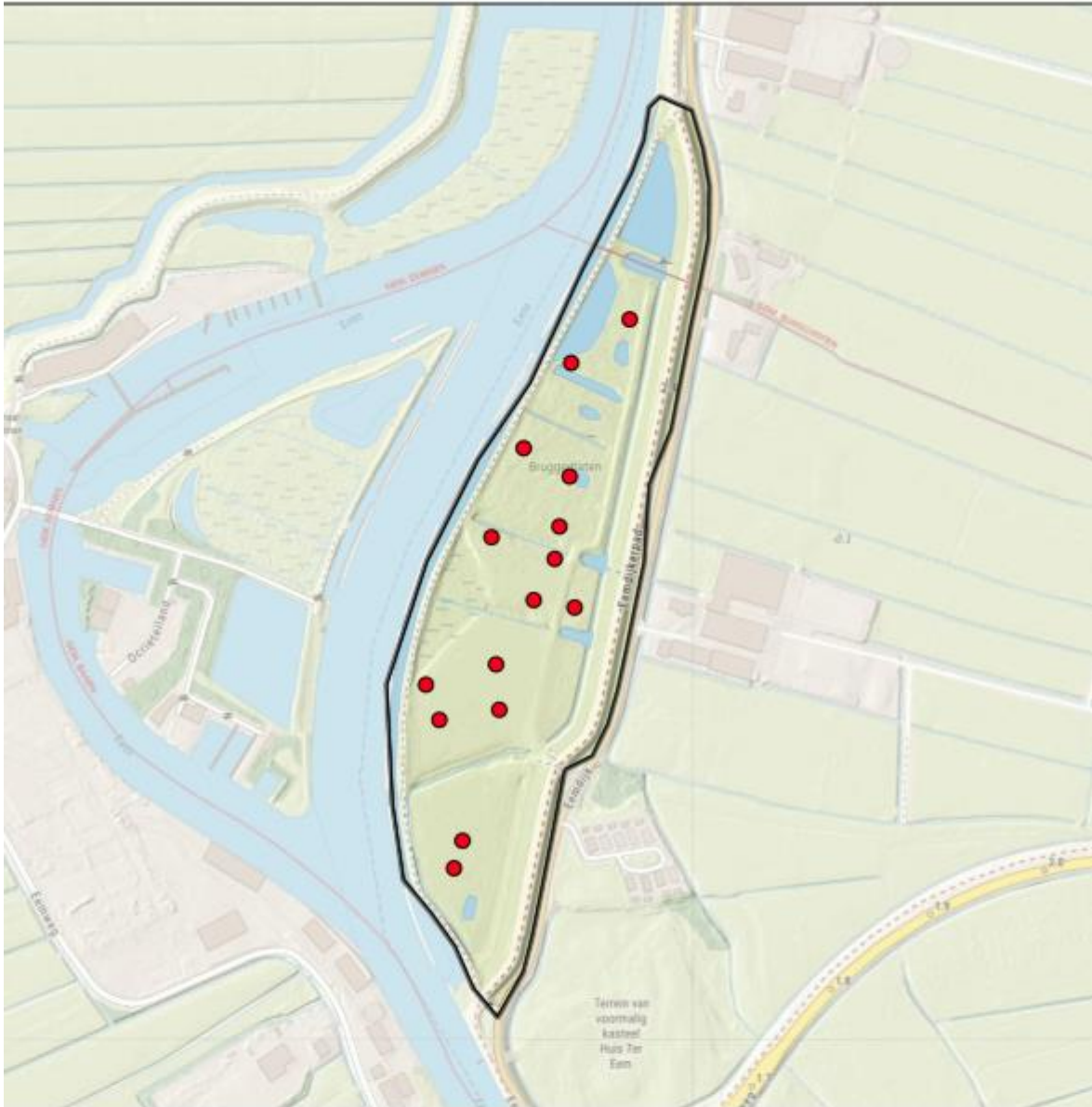
Telgebied:
4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datumg
-	X	X	X					2	1	20-4 t/m 5-6	1000

Sovon

Kievit 15 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

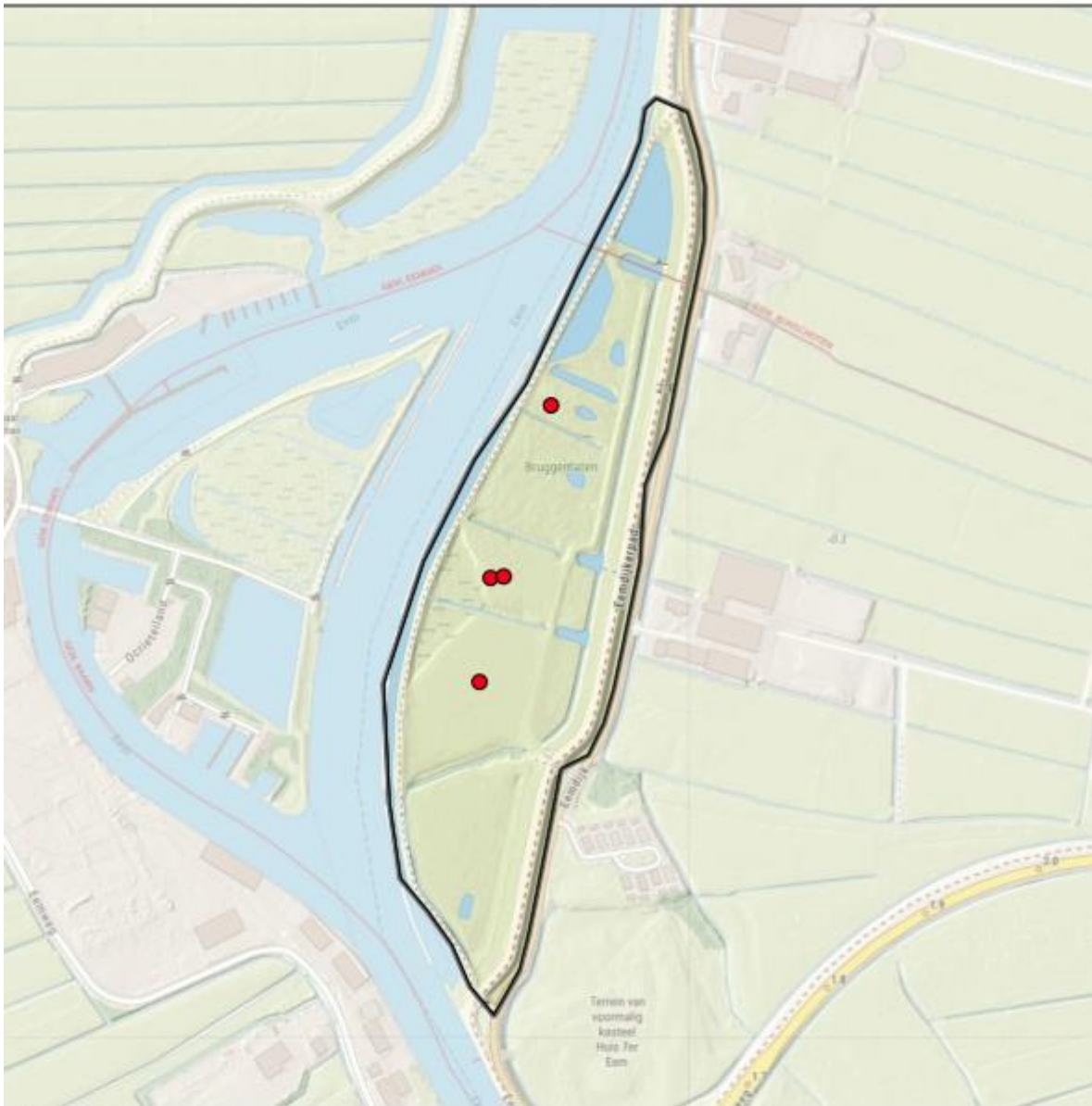
Telgebied:
4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
man	X	X	X					2	1	25-3 t/m 10-5	1000

Sovon

Grutto 4 territoria

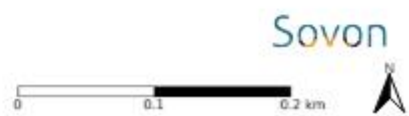
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

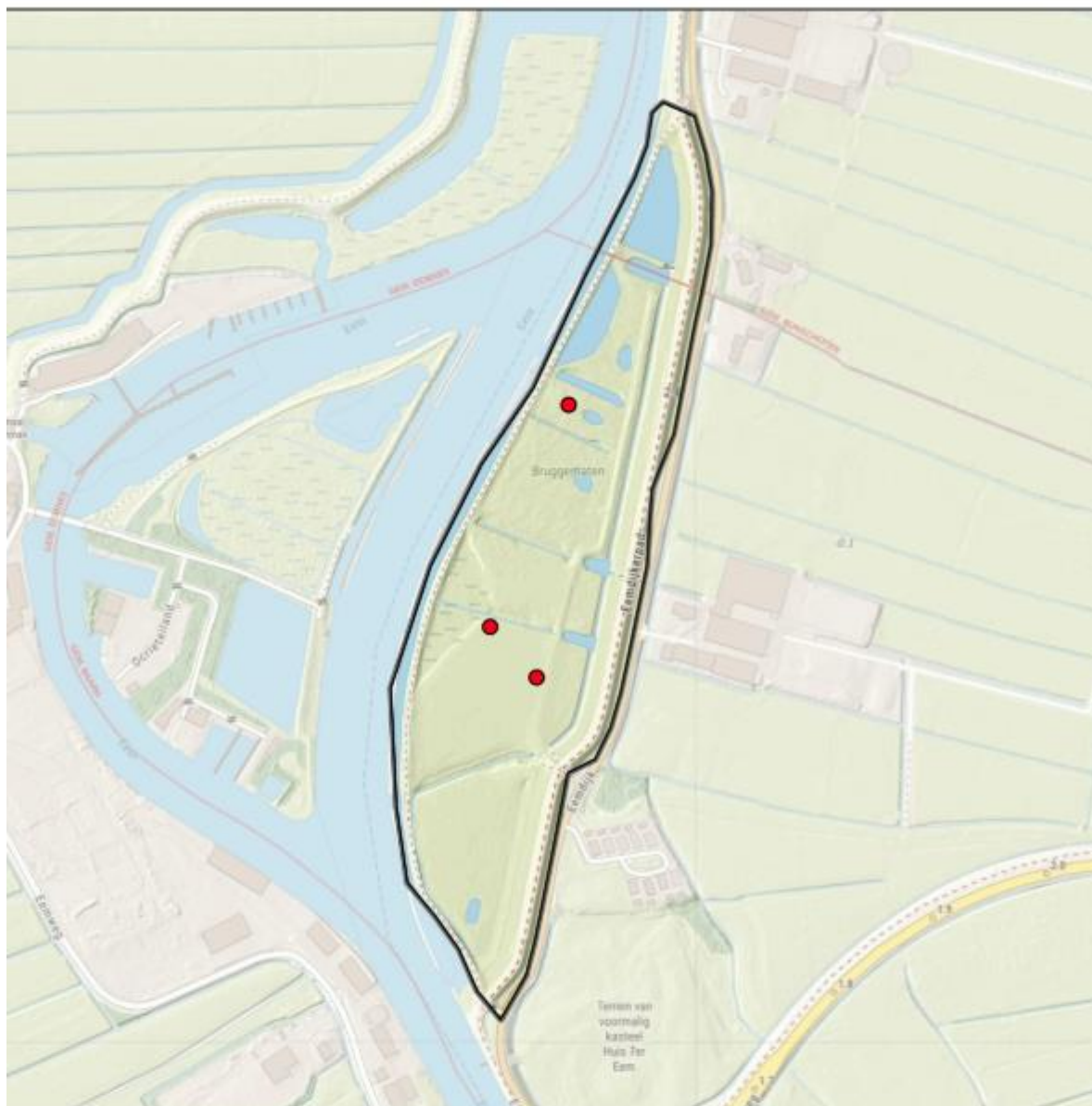
Periode:
2024

Telgebied:
4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
X	X	X	X					2	1	25-3 t/m 10-5	1000

Tureluur 3 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

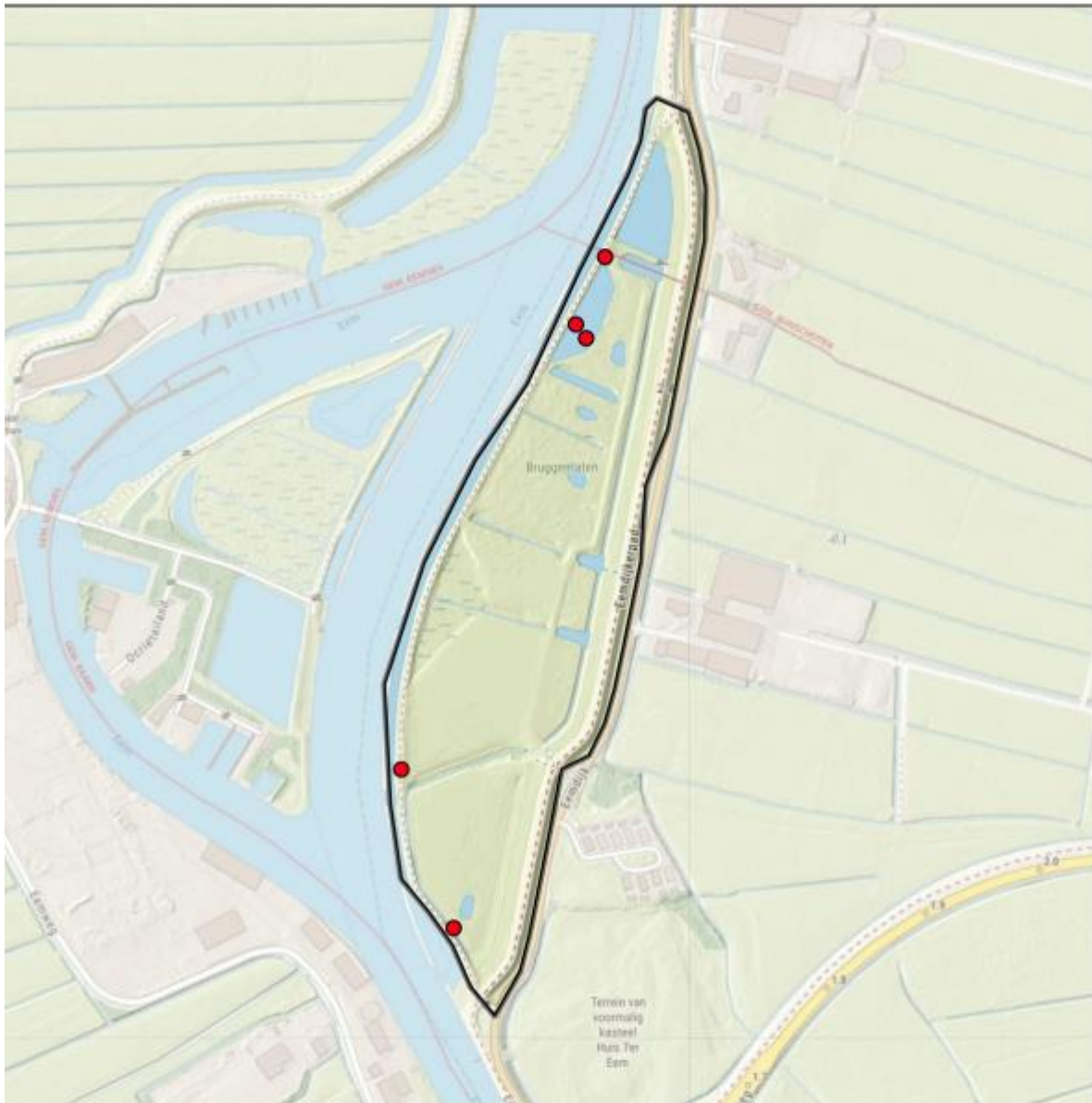
Telgebied:
4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fuusie-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	avizoen	datum	
		X	X					2	1	15-4 t/m 10-6
X	X							2	1	10-6 t/m 10-6

Kleine Karekiet 5 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusieafstand	
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datumg.
-	-	X	X	J/A	1-0	10-13	14+		1	1-5 t/m 5-7	100

Sovon

Tjiftjaf 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumgrens
-	-	X	X	JA	1-6	7-10	11+	1	1-4 t/m 15-7	200

Sovon

Pimpelmees 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4658 Bruggematen

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
X	X	X	X		1-12	13+		1	10-3 1/m 30-6		300

Sovon

Fuut 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Walkenberg

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datumg
	Y	Y	Y					3	1	10.2 t/m 10.8	750

0 0.1 0.2 km

Sovon

Roerdomp 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	datumg.		datumgrens
X	X	X	X					1	25-3 t/m 5-6	1000

Sovon

Grauwe Gans 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territoria	nest	migram	1	2	3	seizoen		datumgrens
-	X	X	X					1	25-2 t/m 15-4	500

0 0.1 0.2 km

Sovon

Grote Canadese Gans 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datum
.	X	X	X					2	1	25-3 t/m 25-6	1000

0 0.1 0.2 km

Sovon

Bergeend 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fuxio-afstand
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen	

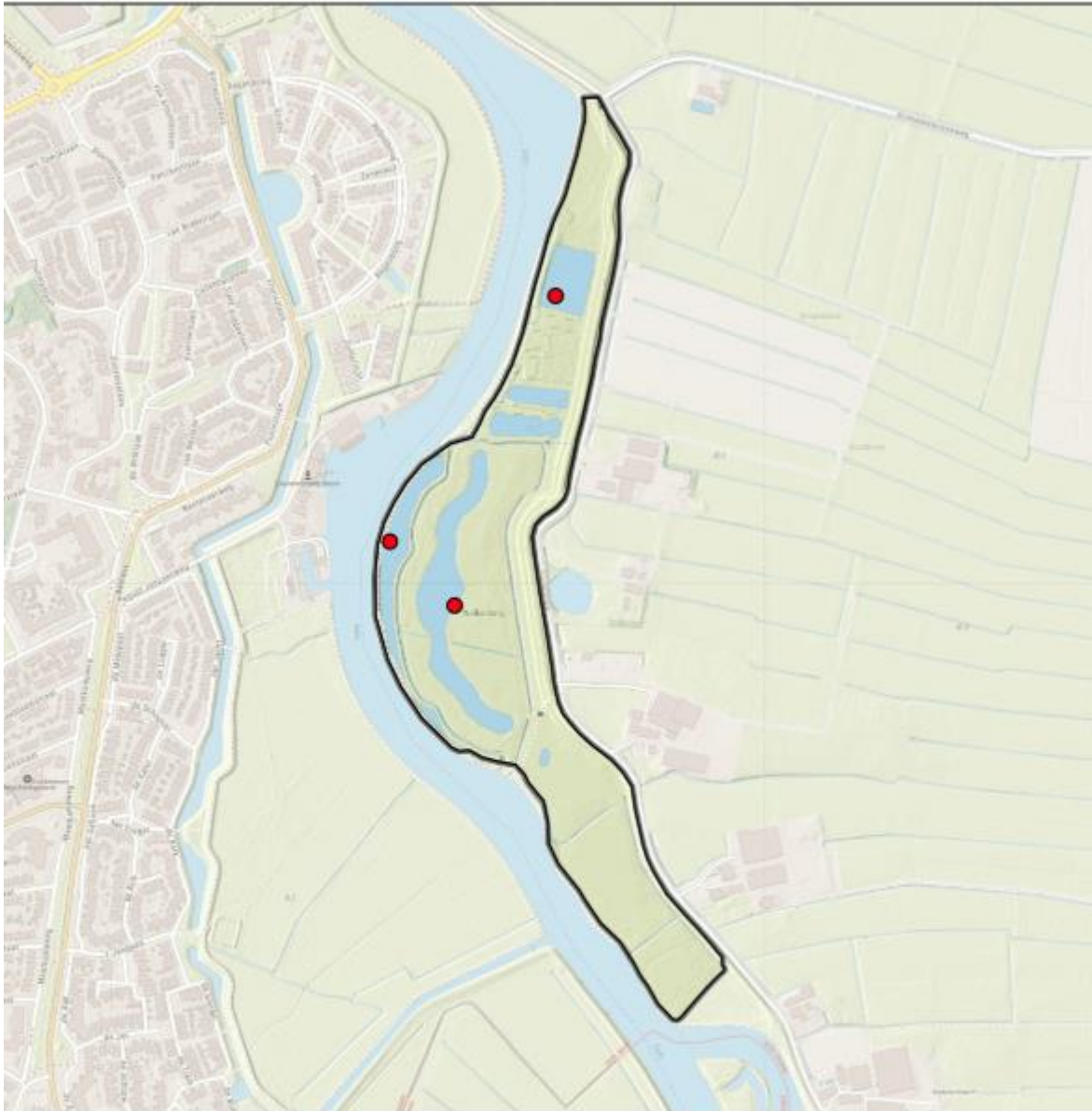
0 0.1 0.2 km

Sovon

Krakeend 3 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand	
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datumg.
		X	X					2	1	15-4 t/m 10-6	1000
X	X								2	15-4 t/m 10-6	1000

0 0.1 0.2 km

Sovon

Wilde Eend 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2024

Telgebied:

4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen			normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fuxie-afstand
adult	paar	territoria	neal	migrant	1	2	3		

Sovon

Slobeend 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	avisoen	datumg	datumgrens	afstand
✓	✓	✓	✓					3	1	15.11.2024	75%

0 0.1 0.2 km

Sovon

Kuifeend 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fuusafstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumgrens	
man	X	X	X					2	1	10-5 t/m 30-6	750

0 0.1 0.2 km

Sovon

Bruine Kiekendief 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand	
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datum
		X	X						2	15-4 t/m 25-6	1000
	X							3	2	15-4 t/m 25-6	1000

Sovon

Waterral 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand	
adult	paar	territoriale	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datumgrens
x	x	x	x					0	1	10-4 t/m 5-7	200
								0	1	10-4 t/m 4-7	200

0 0.1 0.2 km

Sovon

Waterhoen 3 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

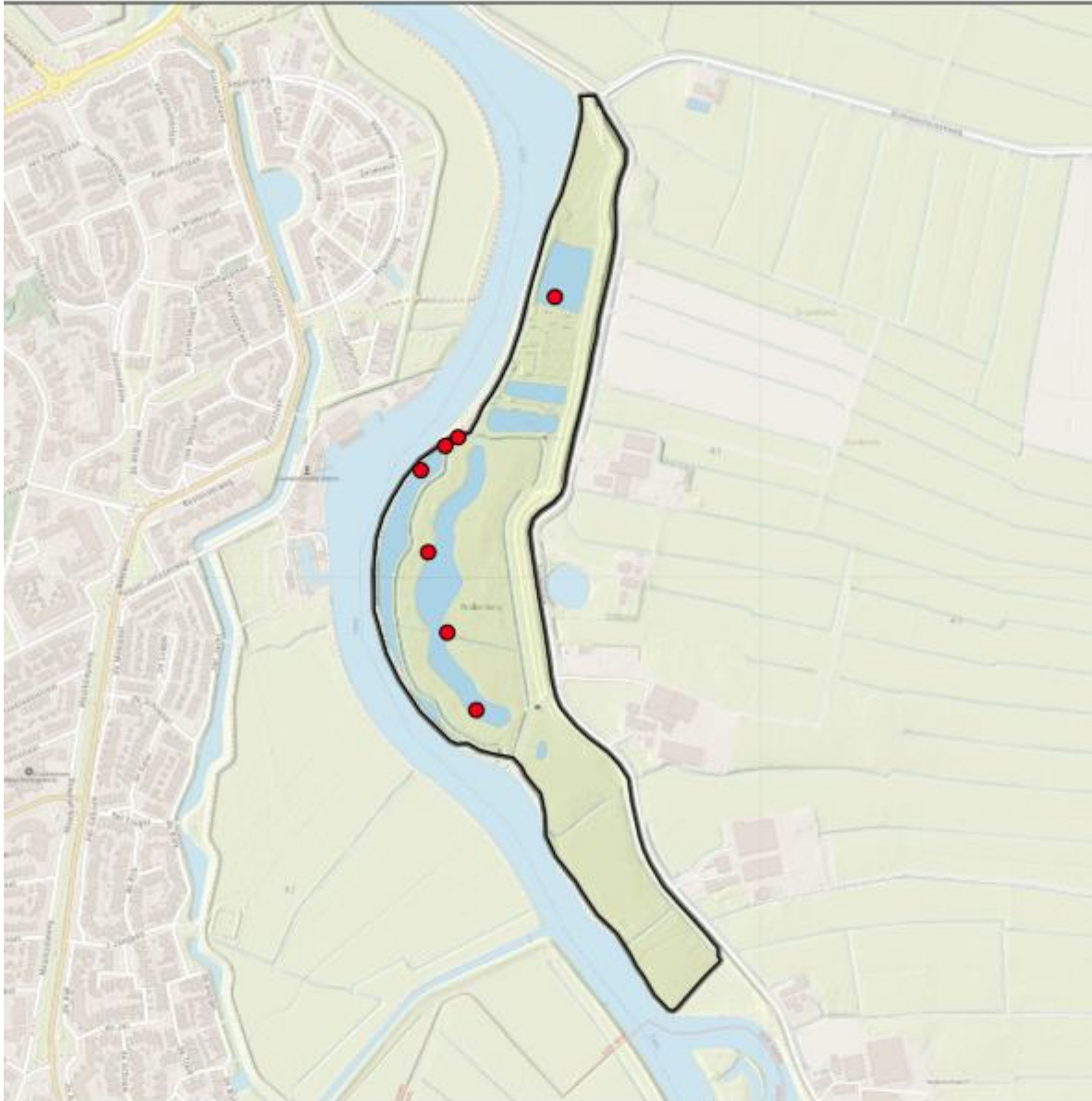
geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fusie-afstand
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		
X	X	X	X					1	15-4 t/m 10-8	300

0 0.1 0.2 km

Sovon

Meerkoet 7 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fysiek-afstand	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datumgrens
X	X	X	X					2	1	15-4 t/m 5-6	500

0 0.1 0.2 km

Sovon

Scholekster 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2024

Telgebied:

4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	avisoen	datumg	datumgrens	afstand
✓	✓	✓	✓					5	1	2024 t/m 2024	5000

0 0.1 0.2 km

Sovon

Kievit 3 territoria

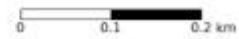
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

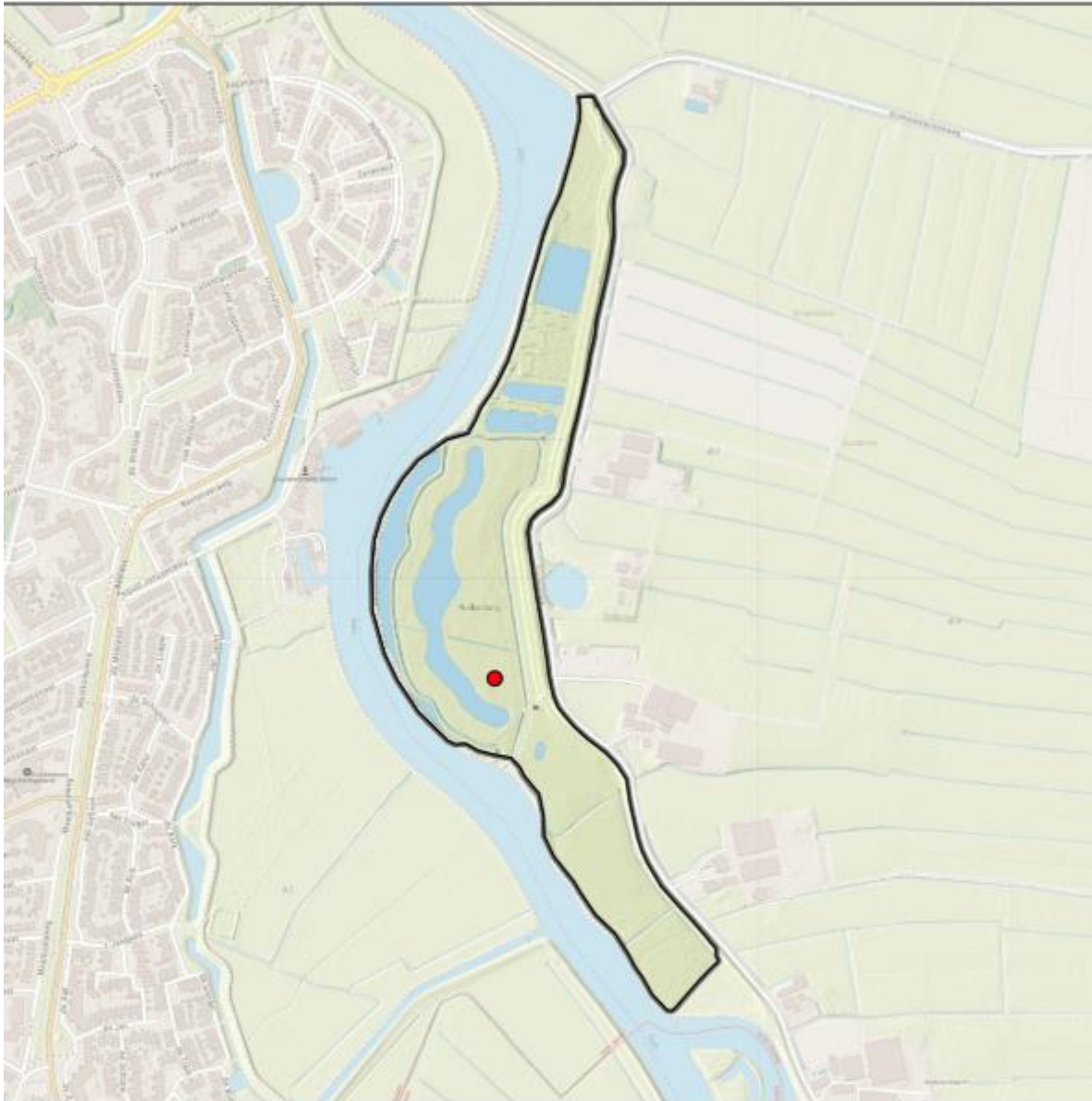
geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		datumgrens	fysiek-afstand	
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen			datumg.
max	X	X	X					3	1	26.3 km TLR	1000

Sovon

Tureluur 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

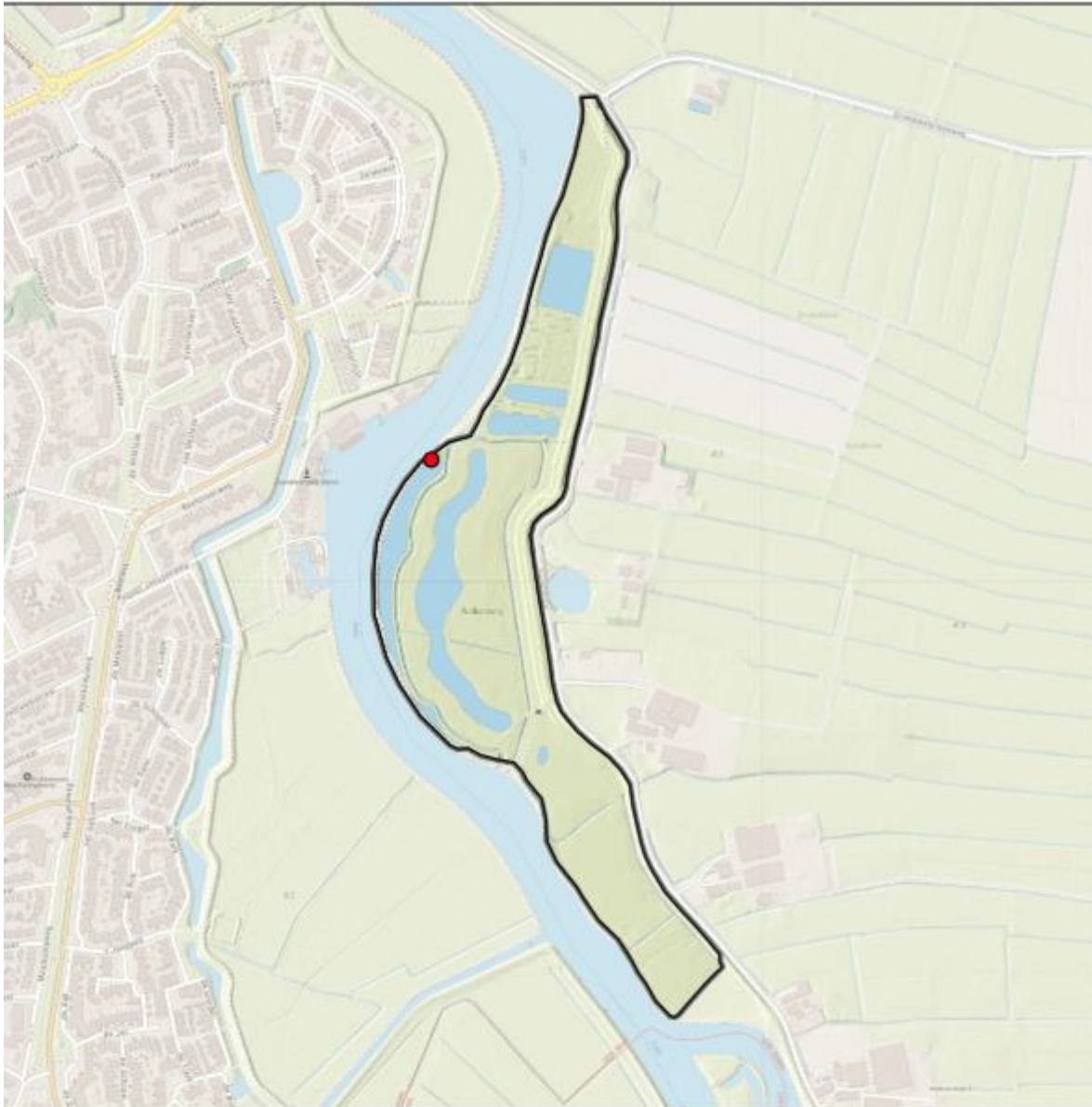
geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	
		X	X					2	1	15-4 t/m 10-6	1000
X	X	-	-					2	1	10-5 t/m 10-6	1000

0 0.1 0.2 km

Sovon

Blauwborst 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migram	1	2	3	seizoen	datumg	datumgrens	afstand
-	-	X	X	JA	1-6	7-10	11+	1	25-3 t/m 10-7	200	

0 0.1 0.2 km

Sovon

Snor 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				nombezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
-	-	X	X	JA	1-8	7-13	14+		1	15-4 t/m 5-7	200

0 0.1 0.2 km

Sovon

Rietzanger 4 territoria

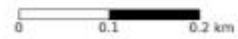
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fuzie-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
-	-	X	X	JA	1-6	7-10	11+	1	1	15-4 km 5-7	200

Sovon

Bosrietzanger 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

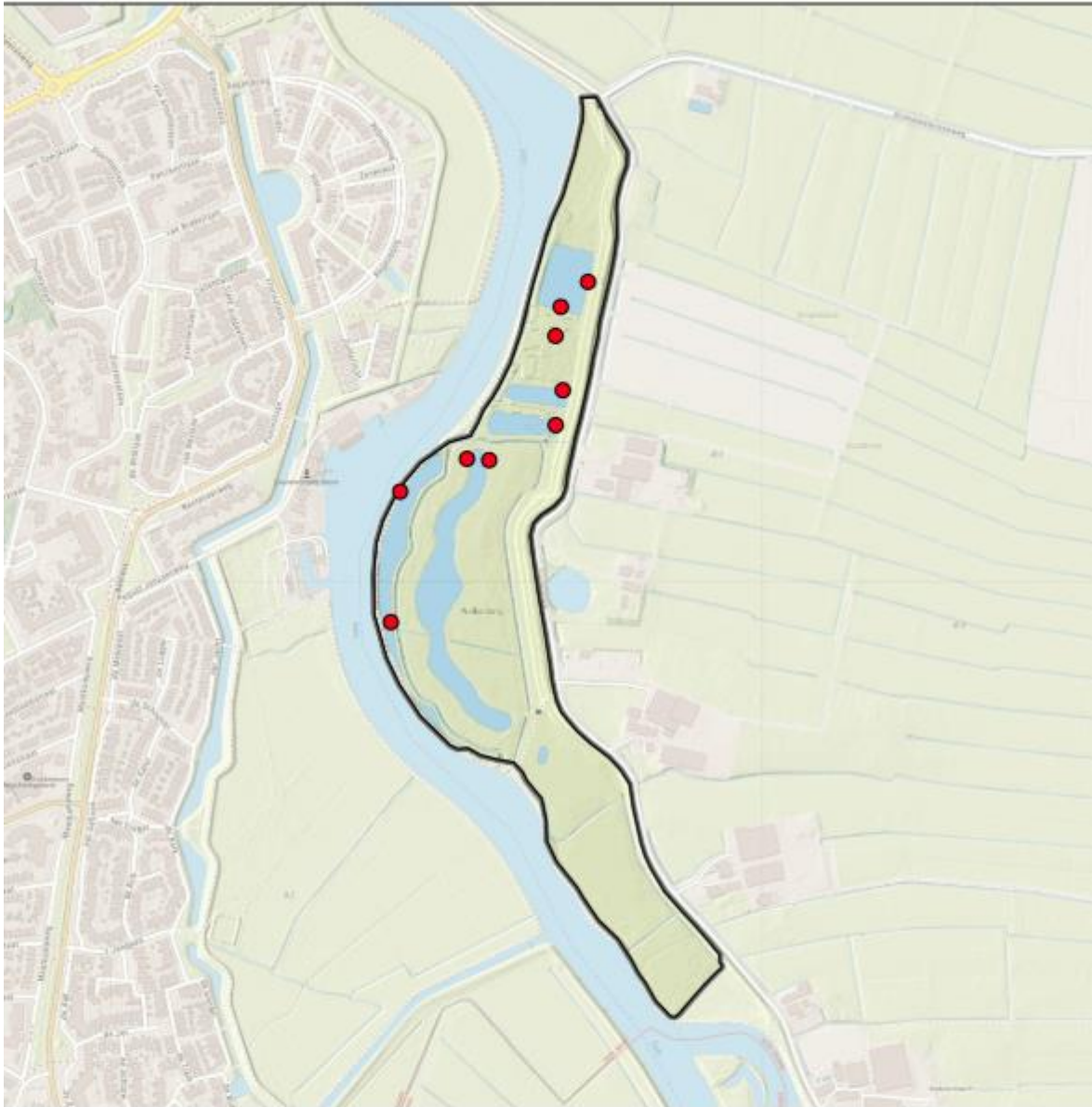
geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen			fusie-afstand	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.		datumgrens
-	-	X	X	JA	1-8	7-10	11+	1	1	5-5 t/m 15-7	100

0 0.1 0.2 km

Sovon

Kleine Karekiet 9 territoria

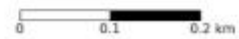
Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

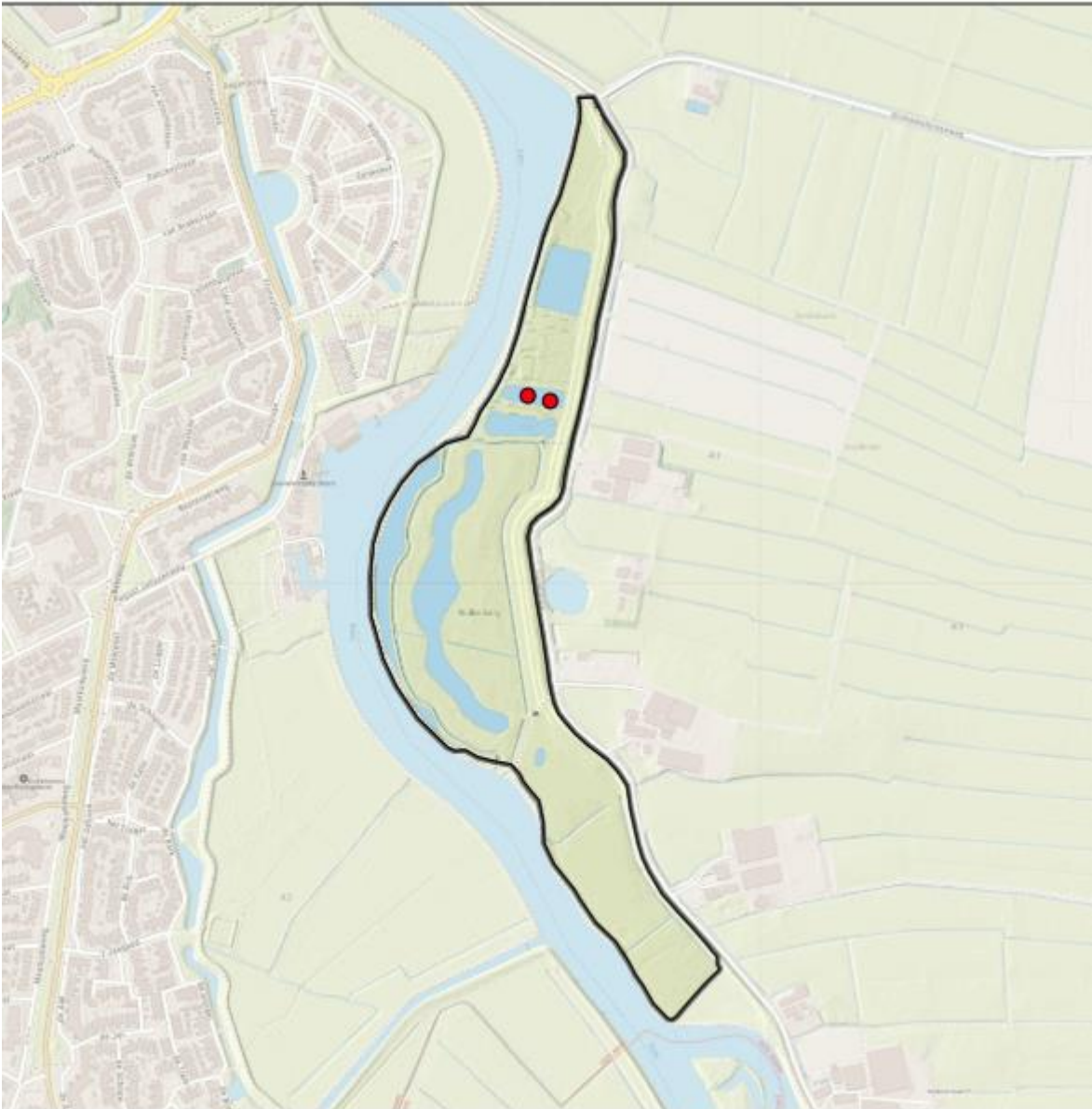
geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
		X	X	JA	1-0	10-13	14+		1	1-5 / 1m 5-7	100

Sovon

Rietgors 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
4659 Wolkenberg

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
.	X	X	X		1-6	7-13	14+		1	10-4 t/m 25-6	200

0 0.1 0.2 km

Sovon

